

KNO.410.003.00.2016
Nr ewid. 194/2016/P/16/023/KNO

Informacja o wynikach kontroli

ROZWÓJ SPORTU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

DEPARTAMENT NAUKI, OŚWIATY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego:

Piotr Prokopczyk

Akceptuję:

Ewa Polkowska

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

dnia 20. 03. 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

WPROWADZENIE	6
1. ZAŁOŻENIA KONTROLI	7
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI.....	10
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	10
2.2. Uwagi końcowe i wnioski	13
3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	16
3.1. Organizacja i finansowanie zadań sportu powszechnego, sportu wyczynowego oraz rehabilitacji społecznej poprzez sport i rekreację.....	16
3.2. Realizacja zadań w zakresie sportu powszechnego i sportu wyczynowego	25
3.3. Realizacja zadań rehabilitacji społecznej poprzez sport i rekreację.....	33
3.4. Współpraca w zakresie realizacji zadań	39
3.5. Promocja sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych.....	42
3.6. Inne ustalenia kontroli	47
4. INFORMACJE DODATKOWE	54
4.1. Przygotowanie kontroli	54
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli.....	54
5. ZAŁĄCZNIKI	57

Wykaz stosowanych skrótów, skrótowców i pojęć

- Aktywność fizyczna** Pojmowane funkcjonalnie podejmowanie wysiłku fizycznego o charakterze umiarkowanym lub intensywnym, bez względu na cel lub motywację podejmowania tego wysiłku; aktywność fizyczna obejmuje zarówno wyczynowe lub rekreacyjne uprawianie sportu, lecz również inne zachowania, takie jak taniec czy praca w domu i ogrodzie. Pojęcie stosowane w dokumentach Światowej Organizacji Zdrowia oraz Komisji Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem prozdrowotnego aspektu aktywności fizycznej, składające się na koncepcję HEPA (ang. *health-enhancing physical activity*, prozdrowotna aktywność fizyczna lub aktywność fizyczna pozytywnie wpływająca na zdrowie).
- FRKF** Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej – państwowy fundusz celowy utworzony na podstawie art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych³, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury fizycznej (Minister Sportu i Turystyki).
- IG** Igrzyska głuchych.
- IP** Igrzyska paraolimpijskie.
- J.s.t.** Jednostki samorządu terytorialnego.
- KN** Kadra narodowa. Kadre narodową stanowi grupa zawodników zakwalifikowanych jako kandydaci do składu reprezentacji kraju w danej dyscyplinie sportu.
- ME** Mistrzostwa Europy.
- Minister SiT lub Minister** Minister Sportu i Turystyki.
- MOPS** Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
- MSiT lub Ministerstwo** Ministerstwo Sportu i Turystyki.
- m.st. Warszawa** Miasto stołeczne Warszawa.
- MŚ** Mistrzostwa świata.
- Organizacja SON** Stowarzyszenie kultury fizycznej, fundacja i organizacja pozarządowa prowadzące działalność w zakresie sportu osób niepełnosprawnych.
- PCPR** Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
- PFRON lub Fundusz** Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
- PKPar** Polski Komitet Paraolimpijski.
- PZB** Polski Związek Bilardowy.
- PZK** Polski Związek Kręglarski.
- PZNS „Start”** Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”.
- pzs** Polski związek sportowy.

³ Dz. U. z 2016 r. poz. 471, ze zm. Dalej: „ustawa o grach hazardowych”.

PZSN	Polski Związek Sportu Nieślyszących.
PZTS	Polski Związek Tenisa Stołowego.
Rekreacja	Rodzaj sportowej aktywności fizycznej, który zasadniczo nie jest związany z uprawianiem sportu na zasadach określonych obowiązującymi regułami sportowymi; rekreacja podejmowana jest w przestrzeni rekreacyjnej lub na obiektach infrastruktury rekreacyjnej, np. spacer, zabawa na placu zabaw/w parku linowym, nordic walking itp.
Sport powszechny lub sport dla wszystkich	Rodzaj sportu określony obowiązującymi regułami sportowymi, uprawiany w celu utrzymania sprawności fizycznej, zdrowia psychicznego i dobrego samopoczucia, związany (choć niekoniecznie) z uczestnictwem w imprezach sportowych nastawionych najczęściej na masowe uczestnictwo; sport uprawiany niezawodowo (amatorsko, rekreacyjnie); zwany również jako: sport powszechny, sport rekreacyjny, sport masowy, sport amatorski.
Sport wyczynowy	Rodzaj sportu określony obowiązującymi regułami sportowymi, uprawiany w celu osiągnięcia jak najlepszych wyników w zawodach sportowych różnego szczebla poprzez prowadzenie systematycznego treningu; często – sport zawodowy, którego uprawianie jest formą pracy zarobkowej; dawniej: sport kwalifikowany.
Stowarzyszenie CROSS	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących CROSS.
Stowarzyszenie „Sprawni-Razem”	Związek Stowarzyszeń Sportowych „Sprawni-Razem”.
Środki publiczne	Środki, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych ² .
Urząd m.st. Warszawy	Urząd miasta stołecznego Warszawy.

² Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, ze zm. Dalej: „ustawa o finansach publicznych”.

Zgodnie z art. 68 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.³ władze publiczne popierają rozwój kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Jednym z elementów rozwoju kultury fizycznej społeczeństwa jest rozwój sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych. Uprawianie sportu i aktywności fizycznej przez osoby niepełnosprawne jest też elementem rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, a w konsekwencji ich włączenia społecznego.

W dniu 1 sierpnia 1997 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjął uchwałę Karta Praw Osób Niepełnosprawnych⁴. Karta ta zawiera przykładowy katalog dziesięciu praw osób niepełnosprawnych istotnych z punktu widzenia niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia osób niepełnosprawnych, m.in. pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb, oraz zapobiegania dyskryminacji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu. Istotne znaczenie ma także ratyfikowanie przez Polskę w 2012 r. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., uwzględniającej zagadnienia dotyczące uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, w tym tworzenia warunków do uprawiania sportu dla tych osób⁵.

Minister Sportu i Turystyki, zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie⁶, może dofinansowywać uprawianie lub organizowanie sportu oraz jego promocję. Tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu należy do zadań własnych j.s.t. (art. 27 ust. 1 ww. ustawy). Poprzez sport powszechny umożliwia się osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w różnych formach aktywności sportowej m.in. zajęciach, imprezach i obozach sportowych, a poprzez sport wyczynowy – przygotowanie zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata i mistrzostwach Europy oraz osiągnięcie przez nich wysokich wyników sportowych. Elementem wsparcia oraz motywacji zawodników niepełnosprawnych są udzielane im stypendia i nagrody sportowe za osiągnięcia sportowe oraz inne świadczenia pieniężne. Ważnym aspektem uprawiania sportu i rekreacji przez osoby niepełnosprawne jest poprawa poziomu ich funkcjonowania i jakości życia oraz integracja społeczna.

³ Dz. U. Nr 78 poz. 483, ze zm.

⁴ M.P. Nr 50 poz. 475. Dalej: „uchwała Karta Praw Osób Niepełnosprawnych”.

⁵ Ustawa z dnia 15 czerwca 2012 r. o ratyfikacji Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. poz. 882).

⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 176, ze zm. Dalej: „ustawa o sporcie”.

Temat kontroli

Kontrola planowa – *Rozwój sportu osób niepełnosprawnych* (nr P/16/023) została podjęta z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli.

Cel i zakres kontroli

Celem głównym kontroli było udzielenie odpowiedzi na pytanie – czy państwo skutecznie wspiera rozwój sportu osób niepełnosprawnych. Założono również, że badania kontrolne pozwolą na sformułowanie odpowiedzi na następujące szczegółowe pytania:

1. czy zadania w zakresie sportu powszechnego realizowane przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, polskie związki sportowe, stowarzyszenia kultury fizycznej spowodowały włączenie społeczne osób niepełnosprawnych oraz wzrost ich aktywności fizycznej;
2. czy zadania realizowane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, powiaty oraz inne podmioty przyczyniły się do rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez zwiększenie ich dostępu i uczestnictwa w sporcie i rekreacji;
3. czy finansowane ze środków publicznych zadania realizowane przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, Polski Komitet Paraolimpijski, polskie związki sportowe, stowarzyszenia kultury fizycznej przyczyniły się do wzrostu osiągnięć sportowych oraz liczby sportowców niepełnosprawnych;
4. czy Ministerstwo Sportu i Turystyki, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz powiaty uzgadniali działania w zakresie sportu, rekreacji i promowania aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych;
5. czy działania promocyjne w zakresie sportu, rekreacji oraz aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych były skuteczne i wystarczające?

Kontrolę przeprowadzono w 17 jednostkach, w tym w:

- Ministerstwie Sportu i Turystyki, Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1 ustawy o NIK, tj. pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności;
- trzech Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie, dwóch Miejskich Ośrodkach Pomocy Społecznej oraz w Urzędzie m.st. Warszawy na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 2 ustawy o NIK, tj. pod względem legalności, gospodarności i rzetelności;
- Polskim Komitecie Paraolimpijskim, czterech polskich związkach sportowych, czterech stowarzyszeniach kultury fizycznej prowadzących działalność w zakresie sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych na podstawie art. 2 ust. 3 pkt 1 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 3 ustawy o NIK, tj. pod względem legalności i gospodarności.

Kontrolę przeprowadził Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego, Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny oraz Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w: Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Warszawie i we Wrocławiu. Kontrolę przeprowadzono w okresie od 1 czerwca do 20 września 2016 r. Zasięgiem kontroli objęto osiem województw: dolnośląskie, lubelskie, łódzkie, małopolskie, mazowieckie, śląskie, świętokrzyskie i wielkopolskie.

⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 524. Dalej: „ustawa o NIK”.

Kontrolą objęto lata 2013–2016 (do czasu zakończenia kontroli) oraz działania wcześniejsze, jeśli miały bezpośredni wpływ na zjawiska będące przedmiotem kontroli⁸. Ocena kontrolowanej działalności została dokonana na podstawie stwierdzonych tendencji wzrostowych i spadkowych w ramach sportu powszechnego, sportu wyczynowego, rehabilitacji społecznej poprzez sport i rekreację oraz promocji sportu osób niepełnosprawnych w latach 2013–2015, dotyczących wysokości dofinansowania, liczby osób niepełnosprawnych objętych dofinansowaniem, liczebności KN, liczby zdobytych medali i miejsc od czwartego do ósmego na zawodach międzynarodowych, liczby odbiorców zadań promocyjnych.

W ramach kontroli uzyskano materiały i informacje na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK z Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Telewizji Polskiej S.A. i Polskiego Radia S.A. (w zakresie promocji sportu osób niepełnosprawnych), Polskiego Związku Głuchych i Polskiego Związku Niewidomych (w zakresie realizacji zadań dotyczących sportu osób niepełnosprawnych). Ponadto przeprowadzono badanie kwestionariuszowe w samorządach województw i powiatowych (w zakresie wspierania sportu osób niepełnosprawnych). W ramach kontroli czterech pzs oraz dwóch organizacji SON przeprowadzono anonimowe, dobrowolne ankiety wśród osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach sekcji sportowych, zawodników niepełnosprawnych oraz trenerów i instruktorów sportowych uczestniczących w szkoleniu sportowym w zakresie m.in. uprawiania sportu, oceny szkolenia sportowego i promocji sportu osób niepełnosprawnych.

Uzasadnienie podjęcia kontroli

W latach 2013–2016 zadania z zakresu sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych były finansowane ze środków publicznych, tj. przez Ministra Sportu i Turystyki ze środków budżetu państwa część 25 – Kultura fizyczna i środków FRKF, a ponadto ze środków PFRON i środków j.s.t. Zadania te realizowały PKPar, pzs, organizacje SON.

Analiza przedkontrolna wykazała, że poziom finansowania sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych ze środków publicznych może nie zapewniać osobom niepełnosprawnym odpowiedniego włączenia społecznego poprzez uprawianie sportu oraz uczestnictwo w rekreacji. Środki publiczne przeznaczane na dofinansowanie zadań są za niskie w stosunku do zapotrzebowania podmiotów ubiegających się o dofinansowanie w ramach programów sportu powszechnego i wyczynowego. Istnieje ryzyko nieefektywnego wykorzystywania środków na zadania sportu powszechnego i wyczynowego, skutkującego m.in. spadającą liczbą osób niepełnosprawnych objętych szkoleniem sportowym mimo wzrostu dofinansowania zadań; niską liczbą animatorów sportu osób niepełnosprawnych; spadkiem osiągnięć sportowych na IP i IG, MŚ i ME; nieefektywnym szkoleniem zawodników niepełnosprawnych; zawyżaniem kosztów zatrudnienia trenerów i instruktorów sportu itp. Przeszkodą w uzyskiwaniu lepszych osiągnięć w sportach wyczynowych mogły być również kryteria ograniczające uzyskiwanie stypendiów sportowych przez sportowców niepełnosprawnych, którzy uzyskali pozycje medalowe na IP, IG, MŚ i ME w sportach indywidualnych i zespołowych w zawodach, w których w konkurencjach indywidualnych brała mniejsza liczba osób, niż wymagają przepisy rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 15 października 2012 r. w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej⁹. Niskie finansowanie i niewystarczająca promocja sportu (m.in. brak stałego zapewnienia transmisji paraolimpiad w telewizji publicznej,

⁸ W przypadku Urzędu m.st. Warszawy kontrolą zostały objęte lata 2012–2015 oraz działania wcześniejsze i późniejsze.

⁹ Dz. U. poz. 1130, ze zm. Dalej: „rozporządzenie w sprawie stypendiów sportowych”.

niedostateczna obecność sportu osób niepełnosprawnych w mediach, Internecie) oraz kryteria ograniczające uzyskiwanie stypendiów sportowych mogą skutkować spadkiem udziału osób niepełnosprawnych w powszechnych formach aktywności fizycznej, jak również w sportach wyczynowych.

W latach 2011–2013 spadała liczba niepełnosprawnych uczestników w dofinansowanych zadaniach z zakresu sportu powszechnego, tj. w zajęciach sekcji sportowych, imprezach sportowych, w zajęciach programu „Animator sportu osób niepełnosprawnych” oraz w obozach sportowych. Ponadto w ww. okresie zmniejszała się liczba szkolonych trenerów i instruktorów sportu, fizjoterapeutów, klasyfikatorów i wolontariuszy.

Polska reprezentacja uzyskiwała bardzo dobre wyniki sportowe na letnich IP, potwierdzone liczbą zdobytych medali (Ateny 2004 – 54, Pekin 2008 – 30, Londyn 2012 – 36 medali). Wyniki w sportach zimowych były znacznie słabsze (Turyn 2006 – 2, Vancouver 2010 – 1 medal), natomiast na XI Zimowych IP w Soczi 2014 polska reprezentacja nie zdobyła medali.

Na podstawie analizy przedkontrolnej NIK stwierdziła brak współpracy Ministra Sportu i Turystyki z PFRON oraz z samorządami województw i powiatowymi w zakresie realizacji zadań dotyczących sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych. Samorzady realizowały zadania z zakresu sportu i rekreacji ze środków PFRON, w ramach zadań sportu, turystyki, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych.

2.1 Ogólna ocena kontrolowanej działalności

W latach 2013–2015 nie w pełni skutecznie wspierano rozwój sportu powszechnego osób niepełnosprawnych w Polsce, na co znaczący wpływ miała niewystarczająca realizacja przez Ministra Sportu i Turystyki priorytetu włączenia społecznego osób niepełnosprawnych¹⁰:

- w 2015 r. spadła, w stosunku do 2013 r., liczba osób uczestniczących w sporcie powszechnym z 39,1 tys. do 37,7 tys. (o 3,6%), w tym w głównych formach objętych wsparciem, tj. w imprezach sportowych (o 11,3%) i zajęciach sekcji sportowych (o 1,8%), pomimo zwiększenia dofinansowania sportu powszechnego (o 12,1%);
- działania w zakresie sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych były nieskoordynowane na skutek niewystraczającej współpracy Ministra z PFRON oraz samorządami województw i powiatowymi;
- niewystarczająca i nie w pełni skuteczna była promocja sportu oraz aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych, która skierowana była do wąskiego kręgu odbiorców. Ministerstwo nie posiadało strategii promocji sportu osób niepełnosprawnych.

Dofinansowaniem w ramach sportu powszechnego i wyczynowego oraz rehabilitacji społecznej poprzez sport i rekreację, pomimo przeznaczenia 143,4 mln zł ze środków budżetu państwa, FRKF oraz PFRON objęto 187,6 tys. osób niepełnosprawnych, tj. ok. 62,5 tys. rocznie. Stanowiło to 2% osób niepełnosprawnych w Polsce¹¹ oraz 7,4% osób niepełnosprawnych uprawiających sport i rekreację¹².

NIK pozytywnie ocenia działania Ministra w obszarze wsparcia sportu wyczynowego, których efektem były wysokie wyniki sportowe na międzynarodowych zawodach sportowych, potwierdzone liczbą zdobytych medali oraz miejsc od czwartego do ósmego.

Pozytywnie oceniono działalność PFRON w zakresie realizacji zadań rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez sport i rekreację, które pozwoliły na uczestnictwo 69,5 tys. tych osób w życiu społecznym. PCPR i MOPS w większości prawidłowo realizowały zadania rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez sport i rekreację. Polskie związki sportowe oraz organizacje SON osiągnęły założone cele i efekty zadań.

Ponadto NIK dostrzega podjęcie w 2016 r. pozytywnych działań propagujących sport przez telewizję publiczną polegających na transmisji igrzysk paraolimpijskich w Rio de Janeiro.

W latach 2013–2015 Minister Sportu i Turystyki na zadania sportu osób niepełnosprawnych przeznaczył ogółem 99,1 mln zł (sportu powszechnego – 41,3 mln zł, sportu wyczynowego

¹⁰ Priorytet włączenia społecznego osób niepełnosprawnych został przyjęty w konkursach i programach Ministra SiT dotyczących dofinansowania zadań sportu powszechnego osób niepełnosprawnych w latach 2013–2015.

¹¹ Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r. przeprowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny (GUS), liczba osób niepełnosprawnych posiadających prawne potwierdzenie niepełnosprawności wynosiła ogółem 3.131,5 tys. W latach 2013–2015 Minister SiT (z budżetu państwa i FRKF) oraz PFRON objęli wsparciem rocznie 2% osób niepełnosprawnych w Polsce (2013 r. – 47,7 tys. osób, 2014 r. – 85,5 tys. osób, 2015 r. – 54,4 tys. osób).

¹² Procentowy udział osób niepełnosprawnych objętych dofinansowaniem w liczbie osób niepełnosprawnych uprawiających sport i rekreację w latach 2013–2015 (7,4%) obliczono na podstawie średniej rocznej liczby ludności w Polsce (w wieku 5 lat i więcej) w latach 2013–2015 (36.529,9 tys.), przyjętej w oparciu o dane w Rocznikach demograficznych GUS oraz na podstawie 9% udziału osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie członków gospodarstw domowych (3.287,7 tys.) oraz 25,8% udziału osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach sportowych i rekreacji (848,2 tys.), zawartych w opracowaniu GUS z 2013 r. pn. *Uczestnictwo Polaków w sporcie i rekreacji ruchowej w 2012 r.* (badanie przeprowadzono w gospodarstwach domowych za okres jednego roku, tj. od 1 października 2011 r. do 30 września 2012 r.).

– 57,8 mln zł). W okresie tym wzrastało dofinansowanie sportu powszechnego (z 13,2 mln zł w 2013 r. do 14,8 mln zł w 2015 r., tj. o 12,1%), jak i wyczynowego (z 17,3 mln zł w 2013 r. do 20,9 mln zł w 2015 r., tj. o 20,8%). [str. 16, 20–22]

PFRON dofinansował w latach 2013–2015 realizację zadań w ramach konkursów o zlecenie realizacji zadań publicznych w zakresie sportu i rekreacji w kwocie 43,1 mln zł oraz *Programu wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych* w wysokości 1,2 mln zł. Ponadto ze środków PFRON przekazywanych województwom i powiatom dofinansowano zadania powiatów z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki w kwocie 26,2 mln zł oraz zadania powiatów i województw z zakresu organizowania lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych, zleczanych fundacjom i organizacjom pozarządowym w wysokości 13,4 mln zł. Jednakże PFRON nie posiadał systemu umożliwiającego wyodrębnienie wysokości wydatków na sport i rekreację osób niepełnosprawnych oraz liczby osób objętych wsparciem. [str. 20–21, 33]

W latach 2013–2015 Minister SiT wsparł 118,1 tys. osób (115 tys. w ramach sportu powszechnego i 3,1 tys. w ramach sportu wyczynowego), natomiast ze środków PFRON w ramach zadań rehabilitacji społecznej poprzez sport i rekreację wspartych zostało 69,5 tys. osób¹³. Efektami zadań sportu powszechnego były m.in. udział osób niepełnosprawnych w zawodach sportowych, poprawa ich sprawności fizycznej, nabywanie i doskonalenie umiejętności sportowych w różnych dyscyplinach sportu, przełamywanie barier oraz zwiększenie świadomości społecznej. W ramach sportu wyczynowego zorganizowano 956 zgrupowań i konsultacji krajowych, 44 zgrupowania i konsultacje zagraniczne, zawodnicy wzięli udział w 477 zawodach zagranicznych i 268 krajowych oraz zapewniano zawodnikom m.in. badania diagnostyczne, sprzęt sportowy, suplementy diety i odżywki. Efektami zadań rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych było uczestnictwo tych osób w sporcie i rekreacji. [25, 27, 30, 33]

Działania Ministra nie spowodowały wzrostu liczby osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w sporcie powszechnym. Liczba tych osób spadła z 39,1 tys. w 2013 r. do 37,7 tys. w 2015 r., tj. o 3,6%. Zmniejszył się również udział osób niepełnosprawnych w głównych formach uprawiania sportu powszechnego, w których uczestniczy najczęściej osób, tj. w imprezach sportowych (o 11,3%) i zajęciach sekcji sportowych (o 1,8%). Zdaniem NIK Minister nie podjął wystarczających działań w celu zahamowania tych negatywnych tendencji. Wynikało to z braku rzetelnej oceny efektywności zadań, w tym realizacji priorytetu włączenia społecznego w rozliczeniu *Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2015*¹⁴ za lata 2013–2015, jak również z niezastosowania w otwartych konkursach i programach Ministra zasad premiujących zadania, których efektem jest wsparcie jak największej liczby osób niepełnosprawnych, w stosunku do wartości dofinansowania. Przyjęty w *Dokumencie Implementacyjnym PRS 2020*¹⁵ do *Programu Rozwoju Sportu do roku 2020*¹⁶ miernik liczby uczestników dofinansowywanych zadań z zakresu

¹³ Liczby 118,1 tys. i 69,5 tys. stanowią sumę osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w poszczególnych latach 2013–2015, przy czym wsparciem mogły zostać objęte w kolejnych latach te same osoby niepełnosprawne (przyjęta metodologia dotyczy danych prezentowanych w całej Informacji o wynikach kontroli).

¹⁴ Dokument opracowany w Ministerstwie Sportu (od 23 lipca 2007 r. – MSiT) i przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 2 stycznia 2007 r. Strategia stanowi kontynuację i uzupełnienie *Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2012* (<http://www.msport.gov.pl/sport>).

¹⁵ *Dokument Implementacyjny PRS 2020* został przyjęty przez Ministra SiT w dniu 14 czerwca 2016 r. i stanowi katalog narzędzi do realizacji celów *Programu Rozwoju Sportu do roku 2020*.

¹⁶ Program przyjęty uchwałą Nr 150 Rady Ministrów z dnia 31 sierpnia 2015 r. w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Sportu do roku 2020” (M.P. poz. 989). Program obowiązuje od 9 października 2015 r.

upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych, obejmujący łącznie osoby niepełnosprawne, trenerów i instruktorów sportowych, wolontariuszy oraz inne osoby obsługujące zadania, zdaniem NIK nie daje pełnego obrazu liczebności osób niepełnosprawnych objętych wsparciem. [str. 16–18, 25–26]

Finansowanie zadań sportu wyczynowego ze środków publicznych przyczyniło się do wzrostu osiągnięć sportowych. W latach 2013–2015, pomimo zmniejszenia się stanu kadry narodowej o 7,1%¹⁷, niepełnosprawni reprezentanci Polski zdobyli na IG, MŚ i ME 591 medali (wzrost ze 169 do 181) oraz 550 miejsc od czwartego do ósmego (wzrost ze 133 do 208). Efektem dobrego przygotowania zawodników przez polskie związki sportowe i organizacje SON było również zdobycie 39 medali na XV Letnich IP Rio de Janeiro 2016, tj. o trzy więcej niż na XIV Letnich IP Londyn 2012. [str. 25–27]

Minister udzielił w latach 2013–2015 Polskiemu Komitetowi Paraolimpijskiemu dofinansowania na wypłatę stypendiów sportowych w kwocie 6.698,9 tys. zł, pomimo że zgodnie z § 6 ust. 1 i 4 rozporządzenia w sprawie stypendiów sportowych podmiotem uprawnionym do wypłaty oraz obsługi finansowej stypendiów może być tylko właściwy polski związek sportowy. Minister nie podjął też działań w celu zmiany obowiązujących przepisów rozporządzenia w sprawie stypendiów sportowych, uniemożliwiających przyznawanie stypendiów sportowych niepełnosprawnym medalistom i zawodnikom, którzy zajęli miejsca od czwartego do ósmego na IP, IG, MŚ i ME, w związku z uczestnictwem w tych zawodach mniejszej niż wymagana liczby państw, osób, drużyn, osad lub załóg. Zdaniem NIK może to powodować spadek u nich motywacji do uprawiania sportu oraz osiągania wyników sportowych. [str. 28–29]

Rada Sportu Osób Niepełnosprawnych, organ doradczo-opiniotwórczy Ministra, wytyczała kierunki zmian w sporcie osób niepełnosprawnych oraz stanowiła forum współpracy instytucji państwowych finansujących zadania i podmiotów je realizujących. Zdaniem NIK zabrakło jednak bezpośredniej współpracy we wspieraniu sportu osób niepełnosprawnych, w tym uzgadniania działań przez Ministra z PFRON, jak również współpracy Ministra z samorządami województw i powiatowymi. Niewystarczającą współpracę potwierdzają wyniki badania przeprowadzonego w samorządach województw i powiatowych: tylko 19% samorządów województw (trzy) i 6% powiatów (18) współpracowało z Ministrem SiT lub MSiT, a 50% samorządów województw (osiem) i 42% powiatów (130) z PFRON lub oddziałami PFRON¹⁸. Dopiero w 2016 r. Minister do ww. Rady powołał Prezesa Zarządu PFRON oraz rozpoczął bezpośrednią współpracę, zawierając z PFRON i Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych porozumienie, zmierzające do wzmocnienia i usprawnienia współpracy w zakresie wspólnych działań mających na celu rozwój sportu osób niepełnosprawnych w Polsce. [str. 40–41, 66, 68]

Wydatki Ministra na działania promocyjne w latach 2013–2015 wyniosły 1 mln zł i stanowiły jedynie 1% wydatków Ministra na sport powszechny i wyczynowy osób niepełnosprawnych. Niska skuteczność promocji wynikała z realizowania działań promocyjnych głównie o zasięgu lokalnym i regionalnym skierowanych do wąskiego kręgu odbiorców. Zdaniem NIK spowodowane to było przypisaniem w MSiT zbyt małej roli działaniom promocyjnym, pomimo uznania promocji sportu osób niepełnosprawnych za istotne zadanie w *Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2015*

¹⁷ Ze 1.135 w 2013 r. do 1.054 członków w 2015 r.

¹⁸ Badanie kwestionariuszowe przeprowadzono w 16 urzędach marszałkowskich oraz 312 starostwach powiatowych, w tym 57 miastach na prawach powiatu (wyniki badania przedstawiono w załączniku nr 5.5. do niniejszej Informacji).

oraz w *Programie Rozwoju Sportu do roku 2020*. Potwierdziły to w badaniu ankietowym osoby niepełnosprawne uczestniczące w zajęciach sekcji sportowych, zawodnicy niepełnosprawni oraz trenerzy i instruktorzy sportowi, którzy uznali promocję sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych za niewystarczającą (odpowiednio: 76%, 86%, 91%)¹⁹. Ministerstwo nie posiadało strategii promocji sportu osób niepełnosprawnych. Niskie nakłady uniemożliwiały także zdaniem NIK, skuteczną promocję w publicznej radiofonii i telewizji. NIK jako pozytywne ocenia działania podjęte w 2016 r. przez telewizję publiczną w zakresie zapewnienia transmisji igrzysk paraolimpijskich w Rio de Janeiro. [str. 42–43, 44–45]

W ramach procesu integracji sportu osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych w latach 2013–2015 Minister niedostatecznie wspierał wspólne szkolenie zawodników niepełnosprawnych z pełnosprawnymi. Minister w programach sportu wyczynowego ani w umowach o dofinansowanie nie zobowiązał, w miarę możliwości, wnioskodawców do prowadzenia wspólnego szkolenia, co wynikało z braku rozpoznania potrzeb. Wpływ wspólnego trenowania na osiąganie lepszych wyników sportowych sportowców niepełnosprawnych, potwierdziło w badaniu ankietowym 86% zawodników niepełnosprawnych oraz 77% trenerów i instruktorów sportowych. [str. 27–28, 71–72]

PFRON nie zrealizował *Programu wsparcia Centrów Sportu Niepełnosprawnych*, którego celem było wyrównanie szans osób niepełnosprawnych w dostępie do zajęć i wydarzeń sportowych, poprzez wsparcie realizacji zadań inwestycyjnych dotyczących Centrów Sportu Niepełnosprawnych, mających przyczynić się do zwiększenia osobom niepełnosprawnym dostępu do ośrodków sportowych, zaprojektowanych w sposób umożliwiający osobom z różnego rodzaju dysfunkcjami uczestnictwo, w pełnym zakresie, w treningach, zawodach i rozgrywkach w ramach poszczególnych dyscyplin sportowych. [str. 34–35]

PCPR i MOPS w większości prawidłowo realizowały zadania rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez sport i rekreację, a stwierdzone w niektórych z nich nieprawidłowości nie miały wpływu na realizację zadań. Objęte kontrolą polskie związki sportowe oraz organizacje SON osiągnęły założone cele i efekty zadań. [str. 25, 36–39]

W 2014 r., w stosunku do roku 2010 nastąpiła poprawa infrastruktury sportowej w Polsce dostosowanej dla ćwiczących osób niepełnosprawnych, której efektem był wzrost liczby boisk do gier, kortów tenisowych, hal sportowych, sal gimnastycznych oraz pływalni krytych i otwartych. [str. 52–53]

2.2 Uwagi końcowe i wnioski

Uprawianie sportu i aktywność fizyczna są ważnymi obszarami kultury fizycznej społeczeństwa. Państwo powinno, więc wspierać rozwój sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych oraz rehabilitacji społecznej, poprzez stworzenie odpowiednich warunków do ich uczestnictwa w życiu społecznym oraz do uprawiania sportu i rekreacji. Wymaga to odpowiedniego zaplanowania oraz realizacji działań (programów, projektów, zadań) obejmujących jak największą liczbę osób niepełnosprawnych, umożliwienia osobom niepełnosprawnym integracji z osobami pełnosprawnymi (m.in. poprzez wspólne szkolenie sportowe), przygotowania do uczestnictwa w zawodach sportowych i uzyskiwania na nich wyników sportowych. Dla spójnej realizacji

¹⁹ Badanie przeprowadzono w objętych kontrolą NIK czterech pzs i dwóch organizacjach SON, wśród 376 osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach sekcji sportowych, 160 zawodników niepełnosprawnych (w tym 134 członków kadry narodowej) oraz 81 trenerów i instruktorów sportowych (wyniki badania przedstawiono w załączniku nr 5.6. do niniejszej Informacji).

ww. zadań niezbędna jest stała współpraca zarówno pomiędzy podmiotami finansującymi zadania (m.in. Ministrem SiT, PFRON, samorządami województw i powiatowymi), jak i podmiotami je realizującymi (pzs, organizacjami SON). Niezmiernie ważnym elementem w rozwoju sportu osób niepełnosprawnych jest także promocja w społeczeństwie sportu i aktywności fizycznej tej grupy osób. Mając na uwadze okoliczność, że promocja sportu osób niepełnosprawnych znajduje się aktualnie wśród priorytetów Ministra SiT, zdaniem NIK potrzebne jest podjęcie współpracy Ministra w tym obszarze z mediami publicznymi (Telewizją Polską S.A. i Polskim Radiem S.A.), działań w celu zapewnienia transmisji i relacji z IP, IG, MŚ i ME osób niepełnosprawnych oraz kontynuacja działań w celu uznania letnich i zimowych IP za ważne wydarzenia o zasadniczym znaczeniu społecznym, transmitowane w telewizji. Brak skutecznej promocji może przekładać się na niewielkie zainteresowanie potencjalnych sponsorów sportu osób niepełnosprawnych.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli dalsza realizacja programów i zadań w zakresie sportu powszechnego i wyczynowego osób niepełnosprawnych finansowanych przez Ministra Sportu i Turystyki oraz programów, projektów i zadań w zakresie rehabilitacji społecznej poprzez sport i rekreację, finansowanych ze środków PFRON wymagają usprawnień, których skutkiem powinien być wzrost efektywności wykorzystania środków publicznych oraz realizacji tych programów, projektów i zadań.

Ustalenia kontroli uzasadniają skierowanie do Ministra Sportu i Turystyki wniosku o dokonanie zmiany rozporządzenia z dnia 15 października 2012 r. w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej poprzez dodanie do § 5 ustępu, który umożliwi otrzymywanie stypendium sportowego przez niepełnosprawnych członków kadry narodowej, którzy w sportach objętych programem igrzysk paraolimpijskich i igrzysk głuchych na IP, IG, MŚ i ME zajmą miejsca od pierwszego do ósmego, pomimo że nie spełnią warunku określonego w § 5 ust. 1 tego rozporządzenia, wymagającego wzięcia udziału w IP, IG, MŚ i ME co najmniej 8 państw w danej konkurencji, przy czym w konkurencjach indywidualnych co najmniej 12 osób, a w konkurencjach zespołowych co najmniej 8 drużyn, osad lub załóg.

W celu usprawnienia i poprawy efektywności realizacji zadań w zakresie sportu powszechnego i wyczynowego osób niepełnosprawnych NIK wnioskuje do Ministra Sportu i Turystyki o:

- 1) zwiększenie skuteczności realizacji priorytetu włączenia społecznego poprzez wypracowanie oraz wdrożenie zasad i kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie, premiujących zadania sportu powszechnego realizowane z udziałem jak największej liczby osób niepełnosprawnych w stosunku do wartości dofinansowania;**
- 2) opracowanie i wdrożenie strategii promocji sportu osób niepełnosprawnych, określającej priorytetowe działania o szerokim odbiorze społecznym skierowane do osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych, przy współpracy z PFRON, psz oraz organizacjami SON (obejmujące m.in. przygotowania i udział kadry narodowej w IP, IG, MŚ i ME; promocję widowiskowych sportów; promocję z wykorzystaniem wizerunku niepełnosprawnych zawodników uzyskujących wysokie osiągnięcia sportowe i będących wzorem kariery sportowej; promocję powszechnej aktywności fizycznej);**
- 3) zintensyfikowanie działań promujących sport oraz aktywność fizyczną osób niepełnosprawnych, w szczególności realizowanych przy wykorzystaniu publicznej telewizji i radio, Internetu oraz reklamy outdoor (m.in. kampanie i filmy promocyjne, kampanie billboardowe);**

- 4) wprowadzenie do *Dokumentu Implementacyjnego PRS 2020* wskaźnika (miernika) efektywności realizacji zadań z zakresu sportu powszechnego – liczby osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach dofinansowywanych zadań, w tym odrębnego wskaźnika (miernika) dla działań promocyjnych mierzonych liczbą odbiorców tych działań;
- 5) rozwijanie integracji sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych poprzez zapewnienie, w miarę możliwości, wspólnego szkolenia zawodników niepełnosprawnych z pełnosprawnymi w ramach programów Ministra, po uzgodnieniu potrzeb i możliwości szkoleniowych;
- 6) rozwijanie współpracy z PFRON w zakresie uzgadniania i koordynowania działań wspierających sport osób niepełnosprawnych na szczeblu ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym oraz podjęcie współpracy z samorządami województw i powiatowymi (lub ich związkami).

Mając na uwadze, iż kontrola wykazała niewystarczającą promocję sportu osób niepełnosprawnych, w tym w mediach publicznych, zasadne jest podjęcie działań mających na celu umożliwienie nadawania bezpośrednich transmisji z letnich i zimowych igrzysk paraolimpijskich. Może to nastąpić poprzez dodanie do art. 20b ust. 2 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji²⁰ przepisu pozwalającego na uznanie letnich i zimowych igrzysk paraolimpijskich za wydarzenia o zasadniczym znaczeniu społecznym (ważne wydarzenia), ewentualnie w drodze nowelizacji rozporządzenia Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie listy ważnych wydarzeń²¹, określającego listę innych, niż wymienione w art. 20b ust. 2 ustawy o radiofonii i telewizji ważnych wydarzeń.

Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje do Prezesa Zarządu PFRON oraz Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych o kontynuację ścisłej współpracy w ramach porozumienia zawartego 20 lipca 2016 r. z Ministrem Sportu i Turystyki w zakresie planowania i realizacji uzupełniających się zadań sportu powszechnego i wyczynowego oraz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez sport i rekreację.

²⁰ Dz. U. z 2016 r. poz. 639, ze zm. Dalej: „ustawa o radiofonii i telewizji”.

²¹ Dz. U. poz. 1705. Dalej: „rozporządzenie KRRiT w sprawie w sprawie listy ważnych wydarzeń”.

3.1 Organizacja i finansowanie zadań sportu powszechnego, sportu wyczynowego oraz rehabilitacji społecznej poprzez sport i rekreację

W latach 2013–2015 nie w pełni skutecznie wspierano rozwój sportu osób niepełnosprawnych. Pomimo zapewnienia warunków prawnych, finansowych i organizacyjnych w latach 2013–2015 oraz przeznaczenia 99,1 mln zł ze środków z budżetu państwa oraz FRKF, w ramach sportu powszechnego i wyczynowego wsparciem objęto 118,1 tys. osób niepełnosprawnych. NIK pozytywnie ocenia zwiększenie nakładów przez Ministra SiT w latach 2013–2015 na zadania sportu powszechnego (o 12,1%) oraz sportu wyczynowego (o 20,8%). Nie spowodowało to jednak wzrostu liczby osób niepełnosprawnych objętych przez Ministra wsparciem w sporcie powszechnym, która spadła z 39,1 tys. w 2013 r. do 37,7 tys. w 2015 r. Na finansowanie zadań rehabilitacji społecznej poprzez sport i rekreację w ramach konkursów i programów PFRON przeznaczył 44,3 mln zł, co pozwoliło na wsparcie 69,5 tys. osób niepełnosprawnych w ww. okresie. PFRON nie posiadał systemu umożliwiającego wyodrębnienie wysokości środków finansowych przekazywanych na zadania sportu i rekreacji samorządom województw i powiatów, jak również liczby osób niepełnosprawnych objętych tego rodzaju wsparciem.

1. Strategiczne zadania Ministra SiT związane ze sportem osób niepełnosprawnych w latach 2013–2016 określono w przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 2 stycznia 2007 r. *Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2015*, a następnie w *Programie Rozwoju Sportu do roku 2020*.

W *Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2015* w Priorytecie I – *Popularyzacja sportu dla wszystkich* przyjęto do realizacji dwa zadania, tj. *Rozszerzenie systemu rekreacji, jako formy rehabilitacji osób niepełnosprawnych* i *Promocję sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych* oraz w Priorytecie II – *Wzrost poziomu wyników sportowych* – dwa zadania, tj. *Opracowanie programów przygotowań do igrzysk paraolimpijskich* oraz *Sport osób niepełnosprawnych w polskich związkach sportowych*²².

Realizacja zakładanych celów i zadań ww. strategii dotyczących sportu powszechnego i wyczynowego osób niepełnosprawnych została oceniona przez Ministerstwo w sprawozdaniach za lata 2013–2015. Podsumowując zadanie pn. *Rozszerzenie systemu rekreacji jako formy rehabilitacji osób niepełnosprawnych* wskazano, że rozszerzano system rekreacji poprzez realizację priorytetu włączenia społecznego osób starszych w ramach zajęć sekcji, imprez i obozów sportowych oraz wspierano organizację tych działań. Jako realizację zadania *Promocja sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych* wskazano wykonane działania promocyjne i ich efekty, podkreślono także, iż polityka społeczna państwa zakłada promowanie działań zmierzających do zintegrowania osób niepełnosprawnych z osobami pełnosprawnymi, a promocja jest głównym zadaniem mającym wpływ na wszystkie pozostałe zadania z obszaru sportu osób niepełnosprawnych, ma na celu dotarcie do jak największej liczby odbiorców i zmianę obrazu osób niepełnosprawnych w świadomości reszty społeczeństwa.

W sprawozdaniach z realizacji celów *Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2015* nie dokonano pełnej i rzetelnej analizy efektów realizacji zadań sportu powszechnego osób niepełnosprawnych

²² Planowane w ww. strategii zadania zmierzały do zwiększenia możliwości uprawiania sportu i rekreacji fizycznej przez osoby niepełnosprawne. Szczególny nacisk położono na propagowanie i rozpowszechnianie wszelkich form aktywności fizycznej dostosowanych do różnego rodzaju niepełnosprawności.

w latach 2013–2015, a sformułowane wnioski miały charakter zbyt ogólny²³ i nie odnosiły się do osiągniętych efektów ani ryzyk m.in. zmniejszającej się liczby osób niepełnosprawnych objętych zadaniami sportu powszechnego.

W sprawozdaniach tych odniesiono się przede wszystkim do realizacji priorytetu włączenia społecznego osób niepełnosprawnych starszych (50+), które stanowiły w latach 2013–2015 3,5% osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w sporcie powszechnym. Nie odniesiono się do realizacji przyjętych w konkursach i programach innych priorytetów, w szczególności do realizacji priorytetu włączenia osób niepełnosprawnych poprzez sport. Ponadto nie odniesiono się do założonego w ww. strategii wskaźnika rozwoju sportu, tj. liczby imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym dla osób niepełnosprawnych za 2015 r. (nie określono wartości wskaźnika w roku bazowym 2005, wartości wskaźnika w 2015 r. oraz czy uzyskano zakładany wzrost liczby imprez o 15%), a podano jedynie liczbę zawartych umów dotyczących imprez sportowych (60) oraz liczbę uczestników imprez sportowych (23.470).

W zakresie zadania *Opracowanie programów przygotowań do igrzysk paraolimpijskich* efektem były zrealizowane programy przygotowań do IP i uzyskane wyniki sportowe (liczba zdobytych medali w sportach paraolimpijskich). Wskazywano także na konieczność zwiększenia nakładów z budżetu państwa na programy przygotowań do IP. Efektem realizacji zadania *Sport osób niepełnosprawnych w polskich związkach sportowych* był wzrost liczby pzs realizujących zadania sportu niepełnosprawnych (w 2013 r. zaangażowało się dziewięć, w 2014 r. – 13, w 2015 r. – 15 pzs). W sprawozdaniach wskazano również, że pożądane jest szkolenie sportowców niepełnosprawnych w środowisku zawodników pełnosprawnych.

W *Programie Rozwoju Sportu do roku 2020*, w ramach Priorytetu 2.3. *Wspieranie włączenia społecznego poprzez sport* określono Kierunek interwencji 2.3.2. *Wsparcie integracji osób niepełnosprawnych poprzez ich uczestnictwo w sporcie*²⁴, w ramach którego za najważniejsze działania MSiT uznano: zwiększenie dostępności zajęć i obiektów sportowych dla osób niepełnosprawnych, w tym poprzez wsparcie finansowe; promocję aktywności fizycznej wśród osób niepełnosprawnych, w tym w placówkach opieki zdrowotnej; zapewnienie wsparcia medycznego dla zajęć sportowych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych (rehabilitacja); wspieranie niewyczynowego sportu osób niepełnosprawnych, w tym współzawodnictwa. Ponadto w ramach Priorytetu 4.1. *Wzmocnienie roli polskich związków sportowych jako podmiotów odpowiadających kompleksowo za rozwój i popularyzację dedykowanych sportów* określono Kierunek interwencji 4.1.2. *Sport wyczynowy osób niepełnosprawnych*, w którym za najważniejsze działania uznano: tworzenie spójnego systemu sportu osób pełnosprawnych i niepełnosprawnych poprzez integrację struktur sportu osób niepełnosprawnych

²³ W odniesieniu do zadania 1.2.4. *Rozszerzenie systemu rekreacji jako formy rehabilitacji osób niepełnosprawnych* wskazano, że w związku z starzeniem się społeczeństwa, od 2014 r. realizowano program rekreacji ruchowej osób niepełnosprawnych w starszym wieku (50+) jako priorytet w ogłaszanych przez Ministra konkursach. W zakresie zadania 1.2.5. *Promocja sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych* wskazano, że promocja stanowi główne zadanie mające wpływ na wszystkie pozostałe zadania w obszarze sportu osób niepełnosprawnych, wskazano na niski poziom aktywności fizycznej polskiego społeczeństwa oraz potrzebę większego oddziaływania poprzez inicjowanie kampanii społecznych na rzecz kształtowania przez sport potrzeby systematycznej aktywności fizycznej oraz zachowań i nawyków aktywnego stylu życia w społeczeństwie.

²⁴ Jako cel interwencji w obszarze sportu powszechnego wskazano tworzenie warunków umożliwiających zwiększenie uczestnictwa w różnych formach aktywności sportowej, postrzeganej przede wszystkim przez pryzmat wyrównywania szans i pełnego udziału w życiu społecznym (integracja społeczna). Włączenie to może odbywać się zarówno poprzez pozabawione rywalizacji uczestnictwo w zajęciach sportowych, jak i niewyczynowe współzawodnictwo sportowe. Wskazano, że sport jest narzędziem włączenia społecznego, zwiększa szansę na podjęcie lub powrót osób niepełnosprawnych do pracy zawodowej.

w poszczególnych sportach (dyscyplinach) z odpowiednimi pzs; zapewnienie sportowcom niepełnosprawnym optymalnych warunków szkolenia sportowego w zakresie przygotowań do udziału w letnich i zimowych IP, IG, MŚ i ME. W *Programie Rozwoju Sportu do roku 2020* przyjęto wskaźniki, których osiągnięcie zaplanowano na 2020 r. W *Dokumencie Implementacyjnym PRS 2020*, stanowiącym katalog narzędzi do realizacji celów ww. programu określono narzędzia realizujące Kierunki interwencji 2.3.2. i 4.1.2., tj. odpowiednio: nr 17 *Prowadzenie działań w zakresie upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych* (na 2016 r. zaplanowano liczbę 74 tys. uczestników dofinansowywanych zadań z zakresu upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych) oraz nr 25 *Przygotowanie reprezentacji Polski do udziału w IP, IG oraz MŚ i ME w sportach osób niepełnosprawnych* (na 2016 r. zaplanowano 1.020 zawodników KN w sportach osób niepełnosprawnych objętych zorganizowanym szkoleniem sportowym).

Przyjęty w *Dokumencie Implementacyjnym PRS 2020* miernik realizacji narzędzia nr 17, tj. liczba uczestników dofinansowywanych zadań z zakresu upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych, w ocenie NIK, nie realizuje priorytetu włączenia osób niepełnosprawnych, ponieważ obejmuje wszystkie osoby objęte wsparciem, w tym: trenerów i instruktorów sportowych, wolontariuszy oraz osoby obsługujące zadanie. Zdaniem NIK, w celu realizacji ww. priorytetu w *Dokumencie Implementacyjnym PRS 2020* należy przyjąć narzędzie włączenia społecznego osób niepełnosprawnych mierzone liczbą osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach dofinansowywanych zadań sportu powszechnego, tj. zajęć sekcji sportowych, zajęć sportowych w ramach programu „Animator sportu osób niepełnosprawnych”; imprez sportowych, w tym mistrzostw Polski i pucharów Polski oraz obozów sportowych. W *Dokumencie Implementacyjnym PRS 2020* nie wyodrębniono także działań dotyczących promocji sportu osób niepełnosprawnych (pkt 3.5. niniejszej Informacji).

2. W latach 2013–2015 Minister SiT w wyniku otwartych konkursów na realizację zadań z zakresu rozwijania sportu osób niepełnosprawnych oraz na podstawie programów Ministra SiT z zakresu upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych zlecał organizacjom SON i pzs zadania upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych (sportu powszechnego). Zadania finansowane ze środków z FRKF oraz z budżetu państwa część 25 – Kultura fizyczna dotyczyły organizacji: zajęć sekcji sportowych (w tym prowadzenia zajęć sportowych – program „Animator sportu osób niepełnosprawnych” koordynowany przez Zarząd Główny Szkolnego Związku Sportowego), imprez sportowych (w tym mistrzostw Polski i pucharów Polski), obozów sportowych oraz promocji sportu osób niepełnosprawnych i zakupu sprzętu sportowego. W latach 2013–2015 priorytetowo traktowano wnioski o realizację zadań:

- przewidujących włączanie społeczne osób niepełnosprawnych, w tym imprez i obozów sportowych o charakterze integracyjnym;
- przewidujących włączanie społeczne starszych osób niepełnosprawnych (50+);
- promujących prozdrowotne, społeczne, edukacyjne i wychowawcze wartości sportu;
- promujących wolontariat w sporcie;
- promujących zdrowy styl życia i aktywność ruchową wśród osób niepełnosprawnych;
- integrujących i angażujących środki finansowe, środki własne, środki jednostek samorządu terytorialnego, fundusze UE, sponsorów i inne.

3. W latach 2013–2016 (do 31 maja) zadania sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych realizowano poprzez dofinansowanie przygotowania zawodników KN oraz ich udziału w IP, IG, MŚ i ME w sportach olimpijskich lub nieolimpijskich, w ramach programów Ministra SiT finansowanych

ze środków FRKF oraz z budżetu państwa część 25 – Kultura fizyczna²⁵. Celem ww. programów było zapewnienie sportowcom niepełnosprawnym optymalnych warunków szkolenia sportowego w zakresie przygotowań do udziału w letnich i zimowych IP i IG oraz MŚ i ME, zapewnienie niezbędnego sprzętu sportowego i specjalistycznego w szkoleniu sportowym w wieloletnim procesie treningowym oraz poprawa wyników reprezentantów Polski we współzawodnictwie międzynarodowym. Ponadto dofinansowaniem ze środków FRKF obejmowano przygotowania i udział sportowców niepełnosprawnych w MŚ i ME w sportach nieobjętych programem IP i IG. Uprawnionymi do uzyskiwania dofinansowania ze środków FRKF były pzs oraz organizacje SON o zasięgu ogólnokrajowym, działające w zakresie sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych, a z budżetu państwa – pzs i PKPar.

4. W latach 2013–2016 (do 31 maja) PFRON oraz samorządy województw i powiatowe finansowały ze środków PFRON zadania rehabilitacji społecznej w zakresie sportu i rekreacji (obejmowały zadania sportu powszechnego i wyczynowego), realizowane przez wybrane w otwartych konkursach ofert organizacje pozarządowe oraz fundacje prowadzące działalność w zakresie sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych. Zadania dotyczące sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych były zlecane w ramach zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, określonych w art. 35a ust. 1 pkt 7 lit b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych²⁶, przez samorządy powiatowe (PCPR, MOPS) w trybie otwartych konkursów ofert. Ponadto Biuro PFRON i oddziały PFRON (w ramach konkursów na wsparcie realizacji zadań publicznych) oraz samorządy województw i powiatowe, na podstawie art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, zlecały zadania z zakresu organizowania lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez sportowych i rekreacyjnych przez fundacje oraz organizacje pozarządowe, zadania w zakresie wsparcia zawodów i imprez sportowych, szkolenia sportowego oraz zadania promocyjne, określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym²⁷. Ze środków PFRON dofinansowano także zadania realizowane w ramach zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą PFRON *Programu wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych*²⁸, na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 4 lit. a²⁹ ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej.

²⁵ Minister ogłosił programy sportu wyczynowego, realizowane ze środków FRKF: na 2013 r. (ogłoszony 7 grudnia 2012 r.), na 2014 r. (12 listopada 2013 r.), na 2015 r. (19 grudnia 2014 r.), na 2016 r. (26 stycznia 2016 r.) oraz ze środków budżetu państwa: na 2013 r. (ogłoszony 11 grudnia 2012 r.), na 2014 r. (12 listopada 2013 r.), na 2015 r. (19 grudnia 2014 r.), na 2016 r. (11 stycznia 2016 r.).

²⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 2046, ze zm. Dalej: „ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej”.

²⁷ Dz. U. z 2016 r. poz. 1945. Dalej: „rozporządzenie MPIPS w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej”.

²⁸ Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych organizowanych na terenie Polski został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą PFRON (uchwała nr 17/2010 z 22 lipca 2010 r.) oraz zmieniony (uchwałą nr 5/2015 r. z 14 maja 2015 r., którą programowi nadano nazwę *Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych* i uchwałą nr 81/2015 z 9 lipca 2015 r. w sprawie zatwierdzenia procedur realizacji *Programu wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych*). Celem programu jest wsparcie dla organizowania w Polsce imprez sportowych o randze: igrzysk olimpijskich i europejskich, mistrzostw świata lub mistrzostw Europy, promujących aktywność sportową i integrację społeczną osób niepełnosprawnych. Adresatami były organizacje pozarządowe na rzecz rozwoju sportu osób niepełnosprawnych, które przygotowywały się do organizacji lub organizowały międzynarodowe imprezy sportowe.

²⁹ Przepis został zmieniony z dniem 1 lipca 2016 r.

5. W latach 2013–2015 ze środków z budżetu państwa część 25 – Kultura fizyczna oraz FRKF na wsparcie zadań sportu powszechnego i wyczynowego wydatkowano 99,1 mln zł. Na zadania rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez sport i rekreację ze środków PFRON wydatkowano 44,3 mln zł³⁰.

PFRON nie posiada pełnych danych o wydatkach i liczbie osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach przekazywanych samorządom województw i powiatów środków finansowych według algorytmu, wykorzystywanych na zadania sportu i rekreacji, na podstawie art. 35a ust. 1 pkt 7 lit. b oraz art. 36 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej³¹. Przyjęty w PFRON system sprawozdawczości powiatów (zadania określone art. 35a ust. 1 pkt 7 lit. b ww. ustawy) gromadził tylko łączne informacje o wydatkach i liczbie objętych wsparciem osób w realizowanych zadaniach z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki oraz sprawozdawczości województw i powiatów (zadania realizowane na podstawie art. 36 ust. 2 ww. ustawy) tylko łączne informacje o wydatkach realizowanych m.in. w zadaniach sportu i rekreacji, w tym organizowania lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym (nie pozwalało to na określenie wydatków ani liczby osób niepełnosprawnych uczestniczących w zadaniach sportu i rekreacji).

Zdaniem NIK, w celu skutecznego promowania efektów realizacji porozumienia z dnia 20 lipca 2016 r. pomiędzy Ministrem SiT, Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych i Prezesem Zarządu PFRON oraz pełnej identyfikacji wartości dofinansowania oraz liczby osób niepełnosprawnych wspartych w ramach zadań rehabilitacji społecznej poprzez sport i rekreację według algorytmu, wskazane byłoby uszczegółowienie przez PFRON systemu sprawozdawczości samorządów województw i powiatowych o informacje o wydatkach oraz liczbie osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w tych zadaniach.

PFRON dofinansował realizację zadań w ramach konkursów o zlecenie realizacji zadań publicznych w zakresie sportu i rekreacji w kwocie 43,1 mln zł (Biuro PFRON, oddziały PFRON) oraz programu PFRON pn. *Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych* w wysokości 1,2 mln zł (Biuro PFRON). Ponadto z przekazanych według algorytmu środków PFRON dofinansowano zadania powiatów z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki w kwocie 26,2 mln zł oraz zadania powiatów i województw dotyczące sportu i rekreacji, w tym organizowania lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych, zleczanych fundacjom i organizacjom pozarządowym, w wysokości 13,4 mln zł.

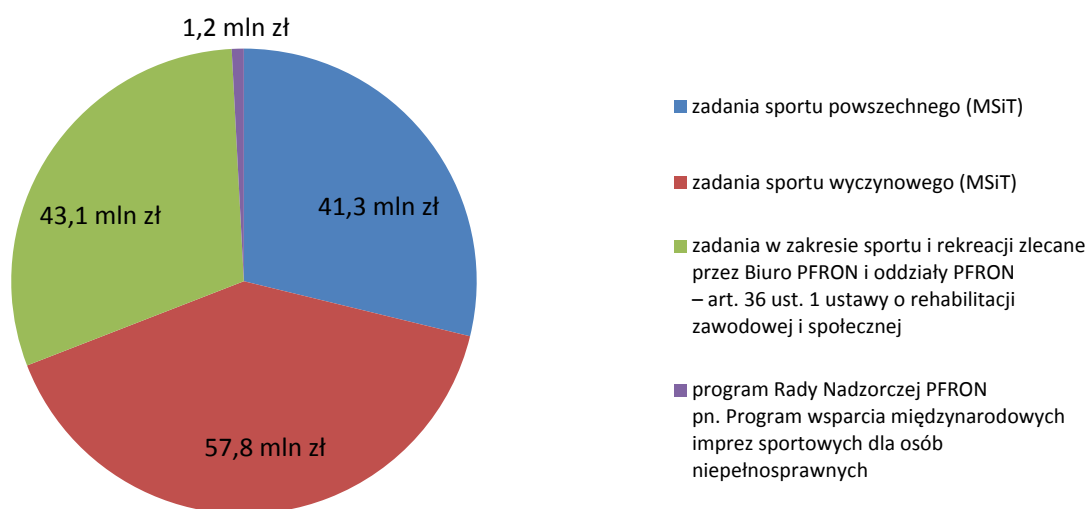
³⁰ Wydatki te nie obejmują kwoty wsparcia przez samorzady województw i powiatowe zadań rehabilitacji społecznej dotyczących sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych ze środków PFRON, przekazywanych tym samorządom według algorytmu.

³¹ PFRON nie gromadził danych o liczbie i kwotach złożonych wniosków, o liczbie i kwotach zawartych umów, a także o liczbie osób niepełnosprawnych objętych dofinansowaniem w ramach zadań wspierania treningów i zajęć sportowych dla osób niepełnosprawnych; szkoleń, kursów, warsztatów dla trenerów i instruktorów sportowych oraz organizowania lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych zleczanych fundacjom i organizacjom pozarządowym. Ponadto forma sprawozdań samorządowych, a co za tym idzie również zbiorczych sprawozdań, uniemożliwiła wyodrębnienie danych dotyczących sportu i rekreacji. Przyczyną było zintegrowanie w 2012 r. załącznika odnoszącego się do zadań zleczanych, ze sprawozdaniem rzeczowo-finansowym, w celu uproszczenia procesu sprawozdawczego. W wyniku zmiany, zadania zleczane potraktowano, jako jedno zadanie ustawowe z dwunastoma podzadaniami. Dane o złożonych wnioskach i zawartych umowach zbierane były w ramach realizacji wszystkich podzadań łącznie. W 2015 r. tylko 48 z 380 (tj. 12,6%) samorządów powiatów zleciło wybrane podzadania z zakresu rehabilitacji społecznej fundacjom i organizacjom pozarządowym. PFRON nie podejmował działań dla pozyskania danych o składanych wnioskach i zawieranych umowach w zakresie dofinansowania tylko sportu i rekreacji.

Największy udział w finansowanych zadaniach sportu osób i rekreacji osób niepełnosprawnych miały zadania sportu wyczynowego (MSiT) 57,8 mln zł – 40,3%; zadania sportu powszechnego (MSiT) 41,3 mln zł – 28,8%; zadania w zakresie sportu i rekreacji zlecane przez Biuro PFRON i oddziały PFRON 43,1 mln zł – 30,1%; program Rady Nadzorczej PFRON pn. *Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych* 1,2 mln zł – 0,8%. Strukturę wydatków na dofinansowania zadań sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych w latach 2013–2015 przedstawia wykres nr 1.

Wykres nr 1

Struktura wydatków na dofinansowanie zadań sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych w latach 2013–2015³²

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych MSiT i PFRON.

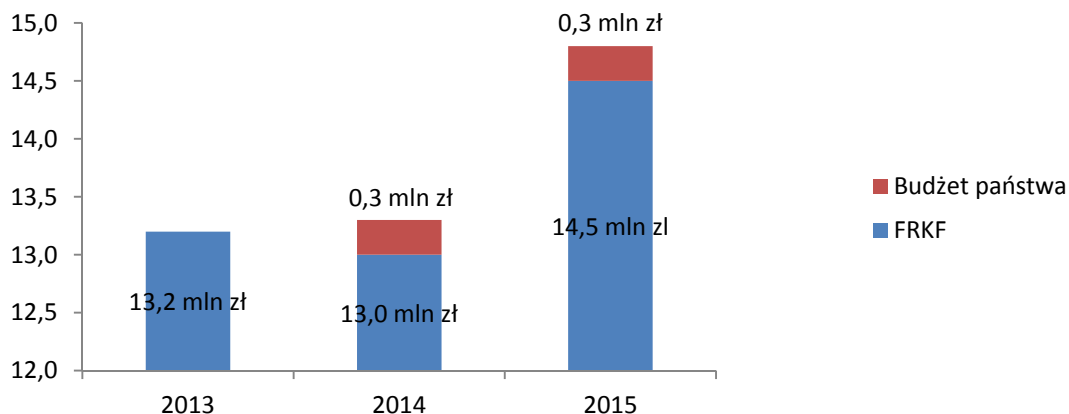
W latach 2013–2016 (do 31 maja) Minister SiT, na zadania z zakresu sportu powszechnego i wyczynowego przeznaczył ze środków FRKF i z budżetu państwa ogółem 137,1 mln zł (57 mln zł na sport powszechny i 80,1 mln zł na wyczynowy). Na zadania sportu powszechnego wydatkowano 56,4 mln ze środków FRKF (355 umów) oraz 0,6 mln zł z budżetu państwa (dziewięć umów). W ww. okresie na zadania sportu wyczynowego wydatkowano ze środków FRKF 54,6 mln zł (44 umowy) oraz z budżetu państwa 25,5 mln zł (110 umów). Na wyczynowe sporty letnie w latach 2013–2015 przeznaczono 52,9 mln zł (91,6%), na zimowe – 4,8 mln zł (8,4%).

W latach 2013–2015 dofinansowanie przez Ministra SiT sportu powszechnego wzrosło o 12,1% (w 2013 r. – 13,2 mln zł, 2014 r. – 13,3 mln zł, 2015 r. – 14,8 mln zł), a sportu wyczynowego o 20,8% (w 2013 r. – 17,3 mln zł, 2014 r. – 19,6 mln zł, 2015 r. – 20,9 mln zł). Wydatki w latach 2013–2015 na zadania sportu powszechnego i sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych z FRKF i budżetu państwa część 25 – Kultura fizyczna przedstawia wykres nr 2.

³² Por. przypis nr 30 na str. 20.

Wykres nr 2

Wydatki na sport powszechny i sport wyczynowy osób niepełnosprawnych z FRKF i budżetu państwa część 25 – Kultura fizyczna w latach 2013–2015

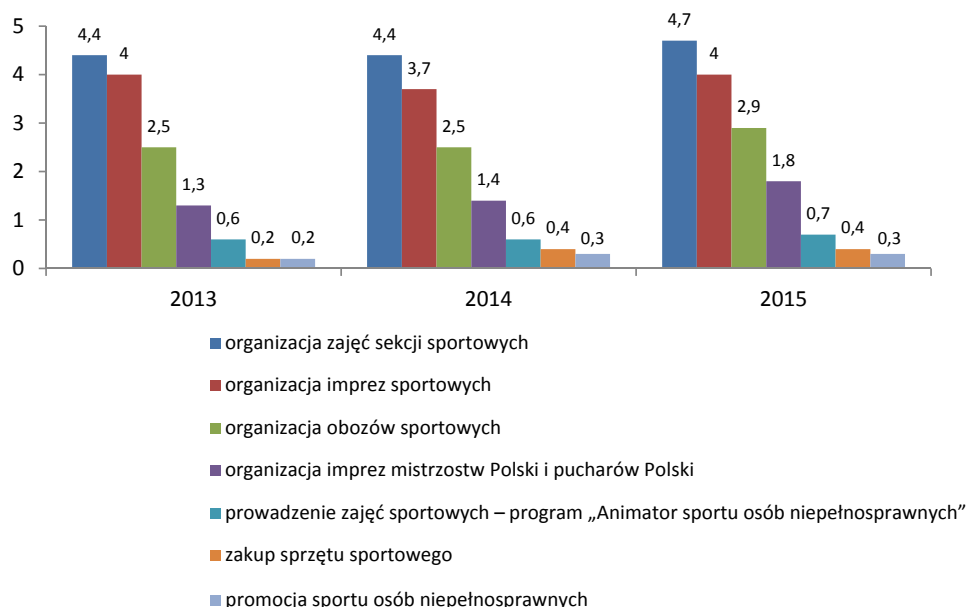
Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych MSiT.

W latach 2013–2015 Minister SiT wydatkował na realizację zadań sportu powszechnego ze środków FRKF i budżetu państwa część 25 – Kultura fizyczna: organizacja zajęć sekcji sportowych – 13,5 mln zł; prowadzenie zajęć sportowych – program „Animator sportu osób niepełnosprawnych” – 1,9 mln zł; organizacja imprez sportowych – 11,7 mln zł; organizacja imprez mistrzostw Polski i pucharów Polski – 4,5 mln zł; organizacja obozów sportowych – 7,9 mln zł; zakup sprzętu sportowego – 1 mln zł; promocja sportu osób niepełnosprawnych – 0,8 mln zł.

Wydatki na realizację poszczególnych form sportu powszechnego osób niepełnosprawnych w latach 2013–2015 przedstawia wykres nr 3.

Wykres nr 3

Wydatki na realizację poszczególnych form sportu powszechnego osób niepełnosprawnych w latach 2013–2015 w mln zł

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych MSiT.

6. Minister w latach 2013–2015 wspierał sportowców i trenerów, finansując z budżetu państwa część 25 – Kultura fizyczna stypendia sportowe dla zawodników KN (12,6 mln zł), nagrody pieniężne dla zawodników za wybitne osiągnięcia sportowe (2,6 mln zł), nagrody pieniężne dla trenerów za osiągnięcia w działalności w zakresie sportu osób niepełnosprawnych (1,4 mln zł) oraz świadczenia pieniężne dla reprezentantów Polski (20,7 mln zł).

Wydatki na stypendia sportowe w 2015 r. w stosunku do roku 2013 wzrosły o 58,1% i w poszczególnych latach wyniosły: w 2013 r. – 3,1 mln zł, w 2014 r. – 4,6 mln zł, w 2015 r. – 4,9 mln zł. W ww. okresie dofinansowanie na nagrody dla zawodników za wybitne osiągnięcia sportowe na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 2 października 2012 r. w sprawie określenia rodzajów wyróżnień i wysokości nagród pieniężnych za wybitne osiągnięcia sportowe³³ wzrosło z 0,9 mln zł w 2013 r. do 1 mln zł w 2015 r. Wydatki na nagrody pieniężne dla trenerów kształtowały się na zbliżonym poziomie i wynosiły w 2013 r. 0,5 mln zł, w 2014 r. – 0,4 mln zł, w 2015 r. – 0,5 mln zł.

Badanie dokumentacji dotyczącej 30 stypendiów sportowych dla zawodników KN, dziewięciu nagród pieniężnych za wybitne osiągnięcia sportowe, sześciu nagród pieniężnych dla trenerów za osiągnięcia w działalności w zakresie sportu osób niepełnosprawnych w latach 2013–2015 wykazało, że przyznano je zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

7. Biuro PFRON w latach 2013–2015, w ramach 35 umów zawartych z beneficjentami dofinansowało zadania w łącznej wysokości 24,3 mln zł, w tym w 2013 r. – 3,9 mln zł, w 2014 r. – 6,3 mln zł, w 2015 r. – 14,1 mln zł. Oddziały PFRON (16 wojewódzkich) w latach 2013–2015 zawarły łącznie 181 umów z beneficjentami, na realizację których wykorzystano dofinansowanie w łącznej wysokości 18,8 mln zł, w tym w 2013 r. – 2,6 mln zł, w 2014 r. – 9,4 mln zł, w 2015 r. – 6,8 mln zł.

W okresie objętym kontrolą Rada Nadzorcza PFRON, na podstawie art. 47 ust 1 pkt 4 lit. a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, zatwierdziła dwa programy dotyczące sportu, tj. *Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych* oraz *Program wsparcia Centrów Sportu Niepełnosprawnych*.

W ramach *Programu wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych* w latach 2013–2015 zawarto 11 umów o dofinansowanie, na które wydatkowano łącznie 1,2 mln zł (w 2013 r. – 0,1 mln zł, w 2014 r. – 0,2 mln zł, w 2015 r. – 0,9 mln zł). PFRON nie zrealizował *Programu wsparcia Centrów Sportu Niepełnosprawnych*, pomimo zatwierdzenia jego procedur w dniu 14 maja 2015 r. przez Radę Nadzorczą PFRON (pkt 3.3. niniejszej Informacji).

8. Na podstawie art. 48 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, PFRON przekazywał w formie algorytmu środki finansowe na realizację zadań powiatów i województw. Decyzja o przeznaczeniu środków w województwach i powiatach należała do sejmiku województwa, rady powiatu lub rady miasta na prawach powiatu (zgodnie z art. 35 ust. 2 i art. 35a ust. 3 ww. ustawy sejmik województwa oraz rada powiatu/rada miasta w formie uchwały określa zadania, na które przeznaczają środki).

W latach 2013–2015 na zadania powiatów z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, na podstawie art. 35a ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej zawarto łącznie 8.889 umów, z tego: w 2013 r. – 2.902, w 2014 r. – 3.098, w 2015 r. – 2.889. Łączna kwota dofinansowania wyniosła 26,2 mln zł, w tym: w 2013 r. – 8,4 mln zł,

³³ Dz. U. poz. 1107. Dalej: „rozporządzenie w sprawie nagród pieniężnych za wybitne osiągnięcia sportowe”.

w 2014 r. – 9,5 mln zł, w 2015 r. – 8,3 mln zł. Środki przekazywane samorządom powiatowym w latach 2013–2015 nie zaspokajały potrzeb zgłoszonych przez wnioskodawców (stanowiły 33,5% wnioskowanego dofinansowania). Na realizację przez powiaty zadań dotyczących wsparcia zawodów i imprez sportowych, szkolenia sportowego, zadań promocyjnych oraz organizowania lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych, zleczanych fundacjom i organizacjom pozarządowym, zgodnie z art. 36 ust. 2 ww. ustawy, wydatkowano w latach 2013–2015 łącznie 1,4 mln zł, z tego: w 2013 r. – 0,4 mln zł, w 2014 r. – 0,6 mln zł, w 2015 r. – 0,4 mln zł. Na realizację ww. zadań przez samorządy wojewódzkie w latach 2013–2015 wydatkowano łącznie 12 mln zł, w tym: w 2013 r. – 3,8 mln zł, w 2014 r. – 4,6 mln zł, w 2015 r. – 3,6 mln zł. Środki przekazywane samorządom wojewódzkim w latach 2013–2015 również nie zaspokajały potrzeb zgłaszanych przez wnioskodawców (36,6% wnioskowanego dofinansowania).

9. Skontrolowane PCPR wywiązały się z obowiązku uchwalenia powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, w których ujęto zadania z zakresu ich rehabilitacji społecznej. Celami wyznaczanymi w ww. programach było najczęściej tworzenie warunków zapewniających dostęp osób niepełnosprawnych do usług medycznych, rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych, integracja społeczna tych osób, wspieranie przedsięwzięć umożliwiających udział osób niepełnosprawnych w imprezach turystycznych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, rozwój wolontariatu oraz wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością.

W latach 2013–2015 powiaty na zadania sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych określone w art. 35a ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej przeznaczyły niewielkie środki z PFRON, tj. 1.254,3 tys. zł (PCPR w Głogowie – 139,7 tys. zł, PCPR w Sieradzu – 350 tys. zł, PCPR we Wrześni – 226,9 tys. zł, MOPS w Częstochowie – 167,9 tys. zł, MOPS w Krakowie – 369,8 tys. zł). Ww. PCPR i MOPS nie dofinansowały natomiast zadań zleconych, realizowanych na podstawie art. 36 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, co wynikało albo z braku zabezpieczenia środków finansowych na realizację tych zadań w powiatach, albo z braku zainteresowania realizacją zadań przez organizacje pozarządowe.

10. Polski Komitet Paraolimpijski wykorzystał w latach 2013–2015 środki z budżetu państwa i FRKF na zadania sportu powszechnego w kwocie 120 tys. zł oraz sportu wyczynowego w kwocie 9.568,6 tys. zł (w tym wypłatę stypendiów sportowych), a ponadto środki z PFRON w kwocie 3.372,3 tys. zł.

Organizacje SON wykorzystały w latach 2013–2015 dofinansowanie z budżetu państwa i FRKF na zadania sportu powszechnego w kwocie 35.114,2 tys. zł (PZSN „Start” – 8.183,2 tys. zł, Stowarzyszenie CROSS – 4.755,7 tys. zł, Stowarzyszenie „Sprawni-Razem” – 3.394,9 tys. zł, Olimpiady Specjalne Polska – 18.780,4 tys. zł), na zadania sportu wyczynowego w kwocie 19.116,3 tys. zł (PZSN „Start” – 14.818,9 tys. zł, Stowarzyszenie CROSS – 1.416,7 tys. zł, Stowarzyszenie „Sprawni-Razem” – 2.880,7 tys. zł) oraz dofinansowanie ze środków PFRON na zadania sportu i rekreacji w kwocie 12.037,7 tys. zł (PZSN „Start” – 2.952,6 tys. zł, Stowarzyszenie CROSS – 1.949,8 tys. zł, Olimpiady Specjalne Polska – 7.036,9 tys. zł; Stowarzyszenie „Sprawni-Razem” – 98,4 tys. zł). Polskie związki sportowe wykorzystały środki z budżetu państwa i FRKF na zadania sportu powszechnego w kwocie 6.061,3 tys. zł (PZB – 68,6 tys. zł, PZTS – 337,7 tys. zł, PZSN – 5.655 tys. zł) i sportu wyczynowego w kwocie 13.889,4 tys. zł (PZB – 103 tys. zł, PZK – 746,8 tys. zł, PZTS – 5.009 tys. zł, PZSN – 8.030,6 tys. zł) oraz środki PFRON na zadania sportu i rekreacji w kwocie 113,3 tys. zł (PZTS).

3.2 Realizacja zadań w zakresie sportu powszechnego i sportu wyczynowego

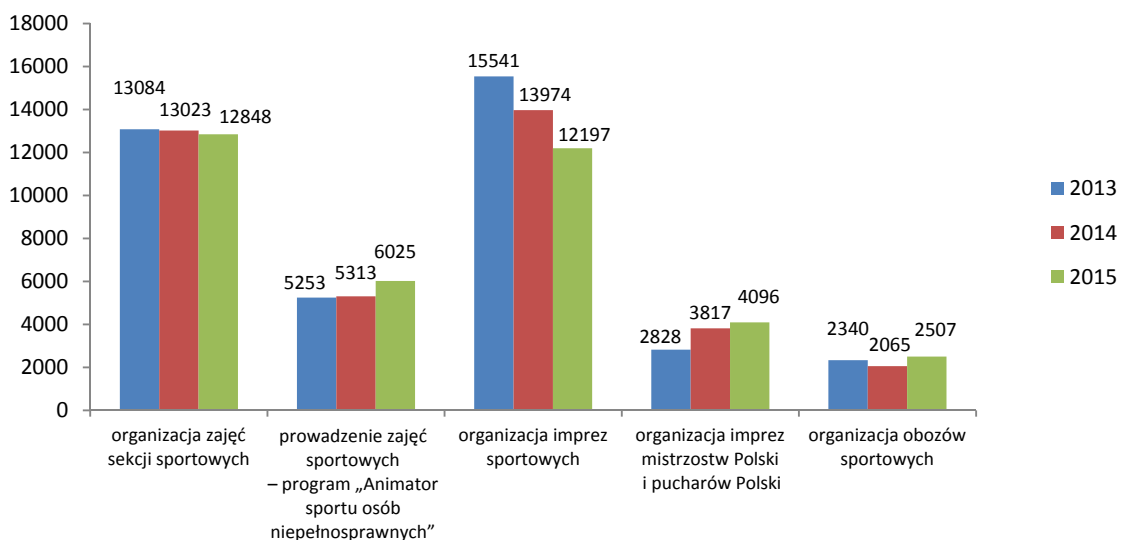
Wsparciem w latach 2013–2015 objęto ogółem 118,1 tys. osób niepełnosprawnych, w tym 115 tys. osób w ramach sportu powszechnego oraz 3,1 tys. w ramach sportu wyczynowego. Jednakże Minister SiT niewystarczająco realizował priorytet włączenia społecznego osób niepełnosprawnych, ponieważ w latach 2013–2015 nastąpił spadek liczby osób objętych wsparciem, uczestniczących w głównych formach uprawiania sportu powszechnego, tj. w imprezach sportowych (o 11,3%) i w zajęciach sekcji sportowych (o 1,8%). Minister natomiast prawidłowo organizował i realizował zadania sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych. W latach 2013–2015 wsparciem objęto 3,1 tys. zawodników kadry narodowej, uczestniczących w przygotowaniach do udziału w IP, IG, MŚ i ME. Pomimo zmniejszenia się stanu kadry narodowej w latach 2013–2015 (z 1.135 do 1.054 członków, tj. o 7,1%) uzyskano wysokie wyniki sportowe na międzynarodowych zawodach sportowych. NIK pozytywnie ocenia efekty realizowanych zadań przez pzs i organizacje SON. Stwierdzone w niektórych z nich nieprawidłowości zdaniem NIK nie miały wpływu na uzyskane efekty.

1. W latach 2012–2016 (do 31 maja) Minister realizował założenia dotyczące rozwoju sportu powszechnego i wyczynowego osób niepełnosprawnych określone w *Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2015* oraz w *Programie Rozwoju Sportu do roku 2020*. W sprawozdaniach z realizacji celów ww. strategii nie dokonano pełnej i rzetelnej analizy efektów zadań sportu powszechnego osób niepełnosprawnych w latach 2013–2015, a sformułowane wnioski miały charakter, zdaniem NIK, zbyt ogólny i nie odnosiły się do osiąganego efektów ani ryzyk, m.in. zmniejszającej się liczby osób niepełnosprawnych objętych zadaniami sportu powszechnego.

2. Wsparciem w latach 2013–2015 w ramach sportu powszechnego objęto ogółem 115 tys. osób niepełnosprawnych (w 2013 r. – 39,1 tys., w 2014 r. – 38,2 tys., w 2015 r. – 37,7 tys.). Liczbę osób niepełnosprawnych objętych wsparciem przez Ministra w ramach form sportu powszechnego: zajęć sekcji sportowych, zajęć sportowych – program „Animator sportu osób niepełnosprawnych”, imprez sportowych, imprez – mistrzostw Polski i pucharów Polski, obozów sportowych w latach 2013–2015 przedstawia wykres nr 4.

Wykres nr 4

Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem przez Ministra SiT w ramach form sportu powszechnego w latach 2013–2015

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych MSiT.

NIK zwraca uwagę na spadek w latach 2013–2015 łącznej liczby osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w zadaniach sportu powszechnego z 39,1 tys. zł do 37,7 tys., tj. o 3,6%. Nastąpiło to pomimo wzrostu finansowania sportu powszechnego w ww. okresie (o 12,1%). Nie w pełni zrealizowano priorytet włączenia społecznego osób niepełnosprawnych przyjęty w programach Ministra oraz w ogłaszanych konkursach dotyczących sportu powszechnego. Spadek dotyczył podstawowych form uprawiania sportu, w których rokrocznie uczestniczy największa liczba zawodników niepełnosprawnych, tj. w imprezach sportowych (o 11,3%) i zajęciach sekcji sportowych (o 1,8%). Spadła również liczba zorganizowanych imprez sportowych z 242 do 221, tj. o 8,7%. W otwartych konkursach i programach Ministra nie wypracowano zasad premiujących zadania, których efektem jest wsparcie jak największej liczby osób niepełnosprawnych w stosunku do wartości dofinansowania³⁴. Zasady oceny i punktacji kryteriów nie stanowiły wystarczającego mechanizmu zapewniającego wsparcie jak najwyższej liczby osób niepełnosprawnych.

W latach 2013–2015 dofinansowaniem objęto 4,4 tys. osób w ramach priorytetu włączenie społeczne starszych osób niepełnosprawnych 50+ (w 2013 r. – 2.317, w 2014 r. – 1.079, w 2015 r. – 1.008). W programie „Animator sportu osób niepełnosprawnych”, wzrastała zarówno liczba osób niepełnosprawnych (z 5.253 w 2013 r. do 6.025 w 2015 r.), jak i animatorów (z 417 w 2013 r. do 504 w 2015 r.). W latach 2013–2015 osoby niepełnosprawne były szkolone przez 15,4 tys. trenerów i instruktorów sportowych (w 2013 r. – 4.765, w 2014 r. – 6.098, w 2015 r. – 4.528).

Badaniem objęto cztery konkursy ofert na dofinansowanie zadań z zakresu sportu powszechnego osób niepełnosprawnych w 2013, 2014 i 2015 r.³⁵ Konkursy na lata 2013 i 2014 przeprowadzono zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie³⁶ oraz rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 23 sierpnia 2010 r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej³⁷, a w ramach programu na 2015 r. – zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 10 października 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań inwestycyjnych oraz zadań z zakresu rozwijania sportu, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej³⁸.

³⁴ Pomimo wprowadzenia w otwartych konkursach oraz programach Ministra SiT priorytetu włączenie społeczne osób niepełnosprawnych (w 2013 i 2014 r. jednym z priorytetów było włączenie społeczne osób niepełnosprawnych, w tym imprezy i obozy sportowe o charakterze integracyjnym, a w 2015 r. włączenie społeczne osób niepełnosprawnych), przyjęte kryteria oceny wniosków nie służyły realizacji tego priorytetu. W 2013 i 2014 r. priorytet ten realizowano poprzez ocenę wniosków w kryterium – zasięg zadania oceniany wg liczby uczestników i obszaru działania wnioskodawcy (za uczestników oprócz zawodników niepełnosprawnych uznawano także osoby obsługujące zadanie i wolontariuszy), a w 2015 r. w kryterium – włączenie społeczne osób niepełnosprawnych, które stanowiło maksimum 10 na 100 pkt, przy czym dofinansowywanie uzyskiwały pozytywnie rozpatrzone wnioski, które uzyskały minimum 59 pkt (w 2013 r.) i 60 pkt (w latach 2014–2015).

³⁵ Otwarty konkurs na dofinansowanie w 2013 r. zadań z zakresu rozwijania sportu osób niepełnosprawnych „Promowanie i wspieranie sportu dla Wszystkich”, Działanie „Wspieranie przedsięwzięć w zakresie upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych” finansowanych ze środków FRKF; Otwarty konkurs na dofinansowanie w 2014 r. zadań z zakresu rozwijania sportu osób niepełnosprawnych „Promowanie i wspieranie sportu dla Wszystkich” Działanie „Wspieranie przedsięwzięć w zakresie upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych” finansowanych ze środków FRKF; Program upowszechnia sportu osób niepełnosprawnych na 2015 r. Ministra Sportu i Turystyki z dnia 9 grudnia 2014 r.

³⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 1817, ze zm. Dalej: „ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”.

³⁷ Dz. U. Nr 156, poz. 1051. Dalej: „rozporządzenie Ministra SiT z dnia 23 sierpnia 2010 r.”. Rozporządzenie zostało uchylone z dniem 15 października 2014 r.

³⁸ Dz. U. poz. 1391. Dalej: „rozporządzenie Ministra SiT z dnia 10 października 2014 r.”. Rozporządzenie zostało uchylone z dniem 1 stycznia 2016 r.

Ministerstwo prawidłowo rozliczyło umowy o dofinansowanie. Jednakże NIK zauważa, że w MSiT ocena pod względem formalnym i merytorycznym wniosków o dofinansowanie zadań sportu powszechnego osób niepełnosprawnych w 2013, 2014 i 2015 r. była dokonywana tylko przez jedną osobę – członka komisji oceniającej (konkursowej). Objęte kontrolą NIK wnioski (po pięć wniosków w 2013 r. i 2014 r. oraz sześć w 2015 r.) zostały ocenione tylko przez jednego członka komisji, który przyznawał im punkty oraz rekomendował ich dofinansowanie komisji oceniającej (konkursowej), pomimo że komisje te w latach 2013–2015 liczyły odpowiednio: 10, 12 i 12 osób. Zdaniem NIK nie zapewniało to w pełni bezstronnej i obiektywnej oceny wniosków, w związku z czym wskazane jest zapewnienie ich weryfikacji i oceny przez więcej niż jednego członka komisji.

3. W ramach sportu wyczynowego w latach 2013–2015 dofinansowaniem ze środków budżetu państwa i FRKF objęto ogółem 3,1 tys. zawodników KN uczestniczących w przygotowaniach do udziału w IP, IG, MŚ i ME (999 w 2013 r., po 1.054 w 2014 i 2015 r.). NIK pozytywnie ocenia wzrost w latach 2013–2015 liczby zawodników KN uczestniczących w przygotowaniach (z 999 do 1.054, tj. o 5,5%) oraz objęcie całej KN tymi przygotowaniem w 2014 i 2015 r. Efektami realizacji zadań w latach 2013–2015 było zorganizowanie 956 zgrupowań i konsultacji krajowych, 44 zgrupowań i konsultacji zagranicznych, udział zawodników w 477 zawodach zagranicznych i 268 krajowych oraz zapewnienie zawodnikom m.in. badań diagnostycznych, suplementów diety i odżywek, sprzętu sportowego. Pomimo zmniejszenia się liczby zawodników w kadrze narodowej, z 1.135 w 2013 r. do 1.054 w 2015 r., niepełnosprawni reprezentanci Polski uzyskali w latach 2013–2015 wysokie wyniki sportowe, potwierdzone zdobyciem 591 medali na IG, MŚ i ME (187 złotych, 199 srebrnych, 205 brązowych) oraz 550 miejsc od czwartego do ósmego na tych zawodach (w 2013 r. – 133, w 2014 r. – 209, w 2015 r. – 208). Pozytywnie należy ocenić zdobycie 39 medali na XV Letnich IP Rio de Janeiro 2016 (9 złotych, 18 srebrnych, 12 brązowych), tj. więcej o trzy medale niż na XIV Letnich IP Londyn 2012 (14 złotych, 13 srebrnych, 9 brązowych), pomimo spadku reprezentacji Polski w klasyfikacji medalowej z 9 na 10 miejsce.

4. NIK zauważa, że niewystarczające były działania Ministra na rzecz integracji sportu osób niepełnosprawnych z osobami pełnosprawnymi w zakresie zapewnienia realizacji wspólnych szkoleń i treningów. W latach 2013–2016 kontynuowano działania w celu stworzenia spójnego systemu sportu osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych poprzez integrację struktur sportu osób niepełnosprawnych w poszczególnych sportach z odpowiednimi polskimi związkami sportowymi (w 2011 r. sportem osób niepełnosprawnych zajmował się jeden pzs, w 2013 r. – dziewięć, w 2014 r. – 13, w 2015 i 2016 r. – po 15). Pomimo, że jednym z założeń *Programu Rozwoju Sportu do roku 2020* było umożliwienie uprawiania sportu i szkolenia sportowego przez zawodników niepełnosprawnych wspólnie z zawodnikami pełnosprawnymi³⁹, w programach Ministra na 2016 r. nie wprowadzono zapisów, zobowiązujących wnioskodawców do realizacji szkolenia sportowego i treningu zawodników niepełnosprawnych razem z pełnosprawnymi, np. wskazując dyscypliny sportu oraz wymagany udział szkoleń i treningów wspólnych. Jednocześnie 86% ankietowanych zawodników niepełnosprawnych oraz 77% trenerów i instruktorów sportowych (w objętych kontrolą NIK czterech pzs i dwóch organizacjach SON) potwierdziło, że trenowanie zawodników niepełnosprawnych, w tym zawodników KN razem ze sportowcami pełnosprawnymi wpływa na osiągnięcie przez nich lepszych wyników sportowych, przy czym w ostatnim roku treningi

³⁹ W Kierunku interwencji 4.1.2. wskazano, że tendencjami w organizacji współzawodnictwa sportowego osób niepełnosprawnych na poziomie międzynarodowym jest integracja sportu osób niepełnosprawnych i osób pełnosprawnych.

sportowców niepełnosprawnych, w tym zawodników KN razem ze sportowcami pełnosprawnymi prowadziło tylko 39% trenerów i instruktorów (załącznik nr 5.6 do niniejszej Informacji). Zdaniem NIK niezbędne jest rozpoznanie potrzeb treningowych w poszczególnych dyscyplinach sportu oraz wprowadzenie do programów sportu wyczynowego odpowiednich zapisów. Brak zapewniania wspólnych szkoleń i treningów – w ocenie NIK – może spowalniać ww. proces integracji struktur sportu. Uwaga NIK dotyczy niewystarczającego dofinansowania doszkalania kadry szkoleniowej trenerskiej i instruktorskiej w latach 2013–2015 w ramach zadań zleczanych beneficjentom. W okresie tym beneficjenci w ramach udzielonego przez Ministra dofinansowania na doszkalanie kadry szkoleniowej trenerskiej i instruktorskiej przeznaczyci zaledwie 19 tys. zł (w 2015 r.), co stanowiło 0,4% kosztów szkoleniowych i wspomaganie szkolenia w sporcie wyczynowym ponoszonych przez beneficjentów. Zdaniem NIK Minister nie zapewnił w wystarczającym stopniu w programach sportu wyczynowego na lata 2013–2016 realizacji zadań przygotowania trenerów i instruktorów sportowych do szkolenia zawodników niepełnosprawnych z pełnosprawnymi. Dyrektor Departamentu Sportu Wyczynowego MSiT wskazała, że w MSiT priorytetowe było przeznaczenie środków na przygotowania i udział zawodników we współzawodnictwie sportowym, natomiast o przeznaczeniu dotacji na doszkalanie kadry trenerskiej i instruktorskiej decydowali tylko sami wnioskodawcy. W latach 2013–2015 Minister powierzał Instytutowi Sportu w Warszawie zadania w zakresie prowadzenia Akademii Trenerskiej, które obejmowały szkolenia i konferencje dotyczące m.in. sportu osób niepełnosprawnych⁴⁰. Zdaniem NIK brak odpowiedniego przygotowania kadry szkoleniowej może stanowić zagrożenie dla realizacji procesu integracji sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych, w tym szkolenia zawodników niepełnosprawnych z pełnosprawnymi.

5. Minister wspierał sportowców i trenerów przyznając 577 zawodnikom KN stypendia sportowe. Na stypendia dla 183 zawodników KN w 2013 r. wydatkowano 3,1 mln zł, dla 181 w 2014 r. – 4,6 mln zł, dla 213 w 2015 r. – 4,9 mln zł. Minister w latach 2013–2015 przyznał 152 zawodnikom nagrody pieniężne za wybitne osiągnięcia sportowe (2,6 mln zł), 197 trenerom nagrody pieniężne za osiągnięcia w działalności w zakresie sportu osób niepełnosprawnych (1,4 mln zł) oraz świadczenia pieniężne dla 706 reprezentantów Polski w kwocie 20,7 mln zł⁴¹. Odznakę „Za zasługi dla sportu”⁴² przyznano 22 osobom, w tym: w 2013 r. dwóm, w 2014 r. – 18 oraz w 2015 r. – dwóm osobom.

Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła udzielania przez Ministra w latach 2013–2015 dofinansowania PKPar na wypłatę stypendiów sportowych w kwocie 6.698,9 tys. zł, pomimo że zgodnie z § 6 ust. 1 i 4 rozporządzenia w sprawie stypendiów sportowych podmiotem

⁴⁰ W 2013 r. zorganizowano konferencję poświęconą organizacji i zarządzaniu sportem osób niepełnosprawnych, w której udział wzięło 62 uczestników, w tym m.in. trenerzy kadr paraolimpijskich oraz przedstawiciele pzs, związków sportowych i organizacji sportu osób niepełnosprawnych. W 2014 r. zorganizowano konferencję dla trenerów szkolenia olimpijskiego i paraolimpijskiego biorących udział w przygotowaniach do Rio de Janeiro 2016, której celem było wsparcie w procesie przygotowań letnich igrzysk olimpijskich i paraolimpijskich. W 2015 r. zorganizowano szkolenie pn. „Psychologia sportu dla trenerów kadry paraolimpijskiej”, w którym udział wzięło 14 trenerów kadry paraolimpijskiej.

⁴¹ Świadczenia pieniężne wypłacano na podstawie art. 36 ustawy o sporcie dla zawodników, którzy zakończyli karierę sportową i ukończyli 40 lat życia – medalistów IP oraz zawodów sportowych osób niepełnosprawnych odbywających się przed 1992 r., będących odpowiednikiem IP, medalistów IG oraz zawodów sportowych odbywających się przed 2001 r., będących odpowiednikiem IG, tj.: w 2013 r. dla 229 osób – 6,8 mln zł; w 2014 r. dla 236 – 6,9 mln zł, w 2015 r. dla 241 – 7 mln zł. W latach 2013–2015 Minister przyznał świadczenia pieniężne 23 medalistom IP i IG. Świadczenia pieniężne dla medalistów niepełnosprawnych wypłacane są na takich samych zasadach i w wysokości, jak dla pełnosprawnych medalistów igrzysk olimpijskich.

⁴² Odznaka „Za zasługi dla sportu” może zostać przyznana trenerom oraz innym osobom wyróżniającym się szczególną aktywnością i uzyskującym wybitne osiągnięcia w działalności w zakresie sportu.

uprawnionym do wypłaty oraz obsługi finansowej stypendiów może być tylko właściwy polski związek sportowy. PKPar udzielono dofinansowania na wypłatę stypendiów na podstawie umów: z dnia 8 kwietnia 2013 r. w kwocie 1.764,9 tys. zł; z dnia 17 lutego 2014 r. w kwocie 2.556,1 tys. zł; z dnia 9 marca 2015 r. w kwocie 2.377,9 tys. zł. W § 1 ust. 2 ww. umów wskazano, że Minister przekazuje PKPar środki na wypłacanie stypendiów sportowych na zasadach określonych w rozporządzeniu w sprawie stypendiów sportowych. Sekretarz Stanu w MSiT Pan Jarosław Stawiarski wyjaśniając przyczyny naruszenia wskazał, że PKPar dokonywał wypłat stypendiów sportowych dla zawodników niepełnosprawnych realizujących programy przygotowań w sportach, w których nie działały właściwe pzs, a przyjęte rozwiązanie było dostosowane do okoliczności, jakie wystąpiły po wejściu w życie ustawy o sporcie, tj. braku istnienia i działania pzs w sportach osób niepełnosprawnych, które na podstawie przepisów rozporządzenia w sprawie stypendiów sportowych realizowałyby wypłaty tych stypendiów. Od 2016 r. wypłaty stypendiów sportowych realizowane są tylko przez właściwe pzs (Minister podpisał umowy z 21 pzs, obejmujące dokonywanie wypłat stypendiów).

Zdaniem NIK Minister SiT nie podjął skutecznych działań w celu zmiany obowiązujących przepisów prawa, uniemożliwiających przyznawanie stypendiów sportowych niepełnosprawnym medalistom i zawodnikom, którzy zajęli miejsca od czwartego do ósmego na IP, IG, MŚ i ME, w związku z uczestnictwem w tych zawodach mniejszej niż wymagana liczby państw, osób, drużyn, osad lub załóg. Stwierdzono, że zawodnicy niepełnosprawni, którzy zdobyli medale oraz zajęli miejsca od czwartego do ósmego na igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata i mistrzostwach Europy, nie uzyskali stypendiów sportowych w związku z niespełnianiem przesłanki określonej w § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie stypendiów sportowych. Przepis ten stanowi, że członek kadry narodowej może otrzymać stypendium, jeżeli w zawodach, o których mowa w § 4 ust. 2 i 3, brało udział co najmniej osiem państw w danej konkurencji, przy czym w konkurencjach indywidualnych brało udział co najmniej 12 osób, a w konkurencjach zespołowych co najmniej osiem drużyn, osad lub załóg. W latach 2013–2015 dziewięciu niepełnosprawnych zawodników KN, medalistów MŚ i ME (dwóch złotych, pięciu srebrnych, dwóch brązowych), pomimo złożonych do Ministra wniosków, nie otrzymało stypendium, w związku z niespełnianiem przesłanki określonej w § 5 ust. 1 ww. rozporządzenia. Z danych MSiT wynika, że w latach 2013–2015 stypendium sportowe nie uzyskało 213 zawodników niepełnosprawnych, którzy zajęli miejsca 1–3 oraz 124 zawodników, którzy zajęli miejsca od czwartego do ósmego na IG, MŚ i ME (nie składano wniosków o przyznanie stypendium). W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Minister wskazał, że w projekcie rozporządzenia Ministra SiT zmieniającego rozporządzenie w sprawie stypendiów sportowych, wprowadzono rozwiązanie, zgodnie z którym zawodnicy KN w sportach objętych programem IP i IG, którzy zajęli miejsca od pierwszego do trzeciego na IP, IG, MŚ i ME, a jednocześnie nie spełnili warunku określonego w § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie stypendiów sportowych, będą mogli otrzymywać stypendium sportowe. Projekt był na etapie uzgodnień wewnętrznych Ministerstwa. Zdaniem NIK obowiązujące zasady przyznawania stypendium nie stanowią dla ww. zawodników wystarczającej motywacji do uprawiania sportu i osiągnięcia przez nich coraz lepszych wyników sportowych.

6. W wyniku realizacji zadań sportu powszechnego skontrolowane pzs i organizacje SON objęły w latach 2013–2015 szkoleniem ogółem 74 tys. osób niepełnosprawnych w ramach zadań sportu powszechnego. W organizacjach SON, w zadaniach w zajęciach sekcji sportowych, imprezach i obozach sportowych uczestniczyło 56,6 tys. osób (tj. 76,5%), w tym: 18.777 realizowanych

przez PZSN „Start”, 10.071 (Stowarzyszenie CROSS), 16.966 (Olimpiady Specjalne Polska), 10.799 (Stowarzyszenie „Sprawni-Razem”); w pzs 17.396 osób (tj. 23,5%), w tym 15.380 w zajęciach sekcji sportowych, imprezach i obozach sportowych (PZSN), 169 uczestniczących w zajęciach sekcji sportowych (PZB), 723 w zawodach sportowych w Polsce (PZK), 1.124 w turniejach i zawodach sportowych na terenie Polski (PZTS). W 2015 r. w stosunku do roku 2013 w przypadku wszystkich skontrolowanych organizacji SON (PZSN „Start”, Stowarzyszenie CROSS, Olimpiady Specjalne Polska, Stowarzyszenie „Sprawni-Razem”) oraz dwóch pzs (PZTS, PZK) nastąpił wzrost liczby osób niepełnosprawnych objętych dofinansowaniem w ramach zadań sportu powszechnego, natomiast w dwóch pzs – spadek (PZSN, PZB), przy czym spadki te były nieznaczne (odpowiednio o 2,2% i 5,7%).

Efektami realizacji zadań sportu powszechnego były m.in. udział osób niepełnosprawnych w zawodach sportowych wojewódzkich i ogólnopolskich, poprawa sprawności fizycznej, nabywanie i doskonalenie umiejętności sportowych w różnych dyscyplinach sportu, przełamywanie barier, zwiększenie świadomości społecznej i samooceny.

PKPar, pzs oraz organizacje SON efektywnie realizowały zlecane zadania sportu wyczynowego, co pozwoliło na uzyskanie wysokich wyników sportowych na zawodach międzynarodowych przez szkolonych przez nich zawodników.

Efektami realizacji zadań w zakresie sportu wyczynowego przez PKPar było objęcie w latach 2013–2015 dofinansowaniem ze środków MSiT 1.479 osób. Ze środków budżetu państwa w latach 2013–2015 wypłacono stypendia sportowe 310 zawodnikom KN.

W wyniku realizacji zadań sportu wyczynowego skontrolowane pzs i organizacje SON przygotowaniemi do udziału w IP, IG, MŚ i ME w latach 2013–2015 objęły 2.505 zawodników. W zadaniach realizowanych przez pzs uczestniczyło 1.078 zawodników (PZB – 10, PZK – 180, PZTS – 129, PZSN – 759), a w organizacjach SON 1.427 (PZSN „Start” – 858, Stowarzyszeniu CROSS – 233, Stowarzyszeniu „Sprawni-Razem” – 336).

Stwierdzone w pzs i organizacjach SON nieprawidłowości w zakresie realizacji i rozliczania umów o dofinansowanie dotyczyły:

- nieterminowych zwrotów niewykorzystanych środków dofinansowania na rachunek bankowy FRKF:
 - **PZSN „Start”** nieterminowo zwrócił niewykorzystane środki dotacji w kwocie 2.387,72 zł, co było niezgodne z § 20 ust. 6 rozporządzenia Ministra SiT z dnia 23 sierpnia 2010 r. oraz z § 8 ust. 2 umowy, stanowiących, że niewykorzystane środki FRKF podlegają zwrotowi na rachunek FRKF w terminie 15 dni od dnia wykonania zadania. Ponadto PZSN „Start” nieterminowo zwrócił niewykorzystaną część dotacji, wynikającą z rozliczenia umów o dofinansowanie, tj. odpowiednio 14 i 15 dni po terminie. Było to niezgodne z § 20 ust. 6 ww. rozporządzenia oraz z § 8 ust. 2 ww. umów;
 - **Stowarzyszenie „Sprawni-Razem”** nieterminowo zwróciło niewykorzystane środki dotacji w łącznej wysokości 12,6 tys. zł w ramach realizacji dwóch umów oraz zaniechało naliczenia odsetek od tej kwoty w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych. Stanowiło to naruszenie § 20 ust. 6 rozporządzenia Ministra SiT z dnia 23 sierpnia 2010 r. oraz § 8 ust. 2 i 3 ww. umów. Ponadto nieterminowo zwrócono niewykorzystane środki dotacji na rachunek FRKF w łącznej wysokości 3,3 tys. zł oraz zaniechano naliczenia odsetek od tej kwoty (za wyjątkiem 92 zł) w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych. Stanowiło to naruszenie § 20 ust. 6 rozporządzenia Ministra SiT z dnia 23 sierpnia 2010 r. oraz § 8 ust. 2 i 3 ww. umów;
 - **PZTS** nieterminowo zwrócił niewykorzystane środki dotacji w łącznej wysokości 0,3 tys. zł w ramach realizacji dwóch umów, tj. po terminie określonym w § 20 ust. 6 rozporządzenia Ministra SiT z dnia 23 sierpnia 2010 r., w § 18 ust. 4 rozporządzenia Ministra SiT z dnia 10 października 2014 r. oraz w § 8 ust. 2 tych umów. Ponadto zwrot niewykorzystanych środków dotacji na rachunek FRKF w kwocie 3 tys. zł nastąpił po terminach określonych w § 20 ust. 6 rozporządzenia Ministra SiT z dnia 23 sierpnia 2010 r. oraz § 8 ust. 2 umowy;

- **PZSN** nieterminowo zwrócił niewykorzystane środki dotacji w kwocie 19,2 tys. zł w ramach realizacji trzech umów, co było niezgodne z § 8 ust. 2 tych umów. Niewykorzystane środki zwrócono z opóźnieniem wynoszącym od 5 do 15 dni;
- nieprowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej wydatków dokonywanych ze środków na realizację dofinansowanych zadań:
- **Stowarzyszenie „Sprawni-Razem”** nie prowadziło w latach 2013–2014 wyodrębnionej ewidencji księgowej wydatków dokonywanych z otrzymanych środków na realizację poszczególnych zadań, co stanowiło naruszenie art. 152 ust. 1 ustawy o finansach publicznych oraz było niezgodne z wymogami określonymi w § 4 ust. 1 umów o dofinansowanie zadań sportu powszechnego;
 - W **PZTS** wyodrębnione ewidencje księgowe, prowadzone dla zadań sportu powszechnego „Organizacja imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych” (zapisy na koncie 509 Org. Imprez dla Niepełnosprawnych) oraz „Organizacja Mistrzostw Polski i Pucharów Polski Osób Niepełnosprawnych” (zapisy na koncie 514 Org. MP i Pucharów SON), finansowanych w 2014 r. ze środków FRKF, nie uwzględniały kosztów stanowiących koszty kwalifikowane zadań na łączną kwotę 0,4 tys. zł oraz uwzględniały koszty niestanowiące kosztów kwalifikowanych tych zadań (lub wykazane podwójnie w ewidencji) na łączną kwotę 4,5 tys. zł. Stanowiło to naruszenie § 4 ust. 1 umów o dofinansowanie. Wyodrębniona ewidencja księgowa, prowadzona przez PZTS dla zadania z zakresu sportu wyczynowego finansowanego w 2013 r. ze środków MSiT (zapisy na koncie 504 Sp. niepełnosprawnych budżet) nie uwzględniała kosztów stanowiących koszty kwalifikowane projektu na łączną kwotę 75 tys. zł oraz uwzględniała koszty niestanowiące kosztów kwalifikowanych na łączną kwotę 2,5 tys. zł. Powyższe było niezgodne z § 4 ust. 1 umowy o dofinansowanie;
 - W **PZTS** w 8 z 10 poddanych kontroli dokumentach księgowych, potwierdzających dokonanie wydatku w ramach umowy o dofinansowanie, dotyczącej przygotowania KN do udziału w IP, IG, MŚ lub ME w 2013 r., w opisie dotyczącym źródła finansowania nie wpisano kwoty objętej dofinansowaniem ze środków MSiT, mimo iż taki wymóg wynikał z § 4 ust. 2 ww. umowy;
- braku w dowodach księgowych elementów określonych w art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości oraz treści potwierdzającej dokonanie zapłaty za wydatki ze środków FRKF:
- W **Stowarzyszeniu CROSS** dowody księgowe na kwotę ogółem 62,1 tys. zł, potwierdzające dokonanie w 2015 r. wydatków ze środków FRKF⁴³ nie zawierały elementów wymaganych w art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości, tj. stwierdzenia sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca i sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja) oraz podpisu osoby odpowiedzialnej za te wskazania;
 - W **Stowarzyszeniu „Sprawni-Razem”** nie opisano 14 dowodów księgowych treścią „płatne ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej na podstawie umowy z dnia ...nr ...w kwocie ... zł”, co stanowiło naruszenie wymogów określonych w § 4 umów o dofinansowanie w zakresie sportu powszechnego oraz § 4 umów o dofinansowanie w zakresie sportu wyczynowego;
- przypadku podwójnego sfinansowania wydatku przez PZTS w części obejmującej kwotę 3,5 tys. zł (ze środków FRKF i ze środków budżetowych MSiT), poniesionego na podstawie jednego dowodu księgowego;
- przekroczenia przez Stowarzyszenie CROSS w ramach realizowanego w 2014 r. zadania dofinansowanego ze środków FRKF na organizację zajęć sekcji sportowych dla osób niepełnosprawnych, o 0,23 punktu procentowego (0,9 tys. zł) dopuszczalnego limitu kosztów pośrednich, określonego w § 18 rozporządzenia Ministra SiT z dnia 23 sierpnia 2010 r. oraz w § 3 ust. 2 umowy o dofinansowanie;
- zaniechania prowadzenia ewidencji dystrybucji suplementów diety i odżywek oraz wykazu badań diagnostycznych wraz listą zawodników potwierdzających udział w badaniach, oraz prowadzenie ewidencji uczestników zadania niezgodnie z zapisami umów o dofinansowanie:

⁴³ Dowody księgowe dokumentujące poniesienie wydatków w kwocie 31.653 zł, w związku z organizacją ogólnopolskiego turnieju szachowego w dniach 20–27 września 2015 r. w miejscowości Łąjs oraz poniesienie wydatków w kwocie 30.412 zł w związku z organizacją ogólnopolskiego turnieju w kręglach w Krynicy-Zdrój w dniach 30 listopada – 5 grudnia 2015 r.

- Prowadzony przez **PZSN „Start”** wykaz badań diagnostycznych dla 10 zawodników, obejmujący 14 badań w ramach umowy o dofinansowanie nie zawierał podpisów zawodników, potwierdzających udział w badaniach, co było niezgodne z wymogiem określonym w części VII ust. 2 pkt 2 lit. g załącznika do decyzji Ministra SiT nr 16 z 19 grudnia 2014 r. w sprawie dofinansowania sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych w 2015 r.⁴⁴, tj. potwierdzenia przez zawodników na wykazie udziału w badaniach;
 - **Stowarzyszenie „Sprawni-Razem”** nie prowadziło w 2013 r. ewidencji dystrybucji suplementów diety i odżywek oraz wykazu badań diagnostycznych wraz listą zawodników potwierdzających udział w badaniach, w 2014 r. wykazu badań diagnostycznych wraz z listą zawodników potwierdzających udział w badaniach, a w 2015 r. wykazu badań diagnostycznych wraz z listą zawodników potwierdzających udział w badaniach oraz ewidencji ubezpieczeń zawodników niepełnosprawnych od następstw nieszczęśliwych wypadków. Stanowiło to naruszenie wymogów określonych w cz. VI pkt 7 zarządzenia Ministra SiT nr 21 z 7 grudnia 2012 r. w sprawie dofinansowania m.in. sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych w 2013 r., cz. II (inna dokumentacja), pkt 3 decyzji Ministra SiT nr 10 z 12 listopada 2013 r. w sprawie dofinansowania sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych w 2014 r. oraz cz. VII ust. 2 pkt 2 lit. g decyzji Ministra SiT nr 16 z 19 grudnia 2015 r. w sprawie dofinansowania sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych w 2015 r.;
 - **Stowarzyszenie „Sprawni-Razem”** sporządziło „Listę uczestników zajęć w sekcjach sportowych” stanowiącą załącznik nr 9 do dwóch umów o dofinansowanie w sposób niezgodny ze wzorem, tj. bez umieszczenia w kolumnie „Rodzaj niepełnosprawności/Nr orzeczenia” informacji o rodzaju niepełnosprawności zawodników niepełnosprawnych (brak informacji dotyczyło odpowiednio 917 oraz 893 osób);
- zastosowania przez Stowarzyszenie „Sprawni-Razem” w dwóch przypadkach zawyżonych, niezgodnych z zapisami warunków konkursu Ministra SiT, stawek wynagrodzenia trenerów. Maksymalna stawka godzinowa wynagrodzenia trenerów mogła wynieść 40 zł, podczas gdy w umowach ustalono je w wysokości odpowiednio 63,86 zł oraz 48,08 zł;
 - naruszenia w Olimpiadach Specjalnych Polska regulacji wewnętrznych dotyczących udzielania zamówień:
 - nie dopełniono obowiązków w zakresie prawidłowej dokumentacji przy przeprowadzaniu przetargu na zakup biletów lotniczych do Los Angeles, nie ustalając wartości zamówienia oraz nie sporządzając protokołu z postępowania. Było to niezgodne z § 13 ust. 1 i § 42 ust. 5 Regulaminu udzielania zamówień;
 - nie przeprowadzono postępowań o udzielenie zamówienia na wynajem nagłośnienia i urządzeń logistycznych podczas X Ogólnopolskich Letnich Igrzysk Olimpiad Specjalnych w Bydgoszczy (rachunek za wynajem nagłośnienia na kwotę 50 tys. zł oraz rachunek za wynajem urządzeń logistycznych na kwotę 41,6 tys. zł). Wydatki te przekraczały 20 tys. zł, co zobowiązywało do przeprowadzenia postępowania w trybie określonym w Regulaminie udzielania zamówień.

Ponadto uwagi NIK dotyczyły niewprowadzenia przez PKPar oraz PZB, PZTS, PZSN „Start”, Stowarzyszenie CROSS, Stowarzyszenie „Sprawni-Razem” wewnętrznych procedur dotyczących zakupu towarów i usług. Zdaniem NIK wprowadzenie regulacji dokonywania zakupów (adekwatnych do ich skali i charakteru) ograniczyłoby ryzyko niegospodarnych zakupów towarów i usług oraz jednoznacznie określiłoby zasady wydatkowania środków publicznych w sposób celowy, oszczędny i konkurencyjny.

7. NIK zwróciła także uwagę na niewielką liczbę kontroli zadań sportu powszechnego i wyczynowego osób niepełnosprawnych przez MSiT. W latach 2013–2016 (do 31 maja) pracownicy MSiT przeprowadzili tylko jedną kontrolę w zakresie sportu powszechnego⁴⁵ oraz jedną kontrolę w zakresie

⁴⁴ „Program dofinansowania ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej w 2015 roku zadań związanych z przygotowaniem i udziałem zawodników niepełnosprawnych w igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata i Europy”, wprowadzony decyzją nr 16 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 19 grudnia 2014 r.

⁴⁵ W 2014 r. przeprowadzono kontrolę PZSN w zakresie prawidłowości wykonywania zadań i wydatkowania środków publicznych na zadania zlecone przez Ministra SiT w 2013 r. z zakresu rozwijania sportu osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków FRKF na podstawie umów nr 2013/0047/2418/SubC/DS-SN/2/BB z 8 kwietnia 2013 r. i nr 2013/0101/2418/SubC/DS-SN/2/BB z 28 sierpnia 2013 r. Minister SiT ocenił pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości realizację zadań zleconych w 2013 r. W wyniku kontroli do zwrotu przypisano kwotę 65.212,77 zł (60.500 zł jako pobraną w nadmiernej wysokości oraz 4.712,77 zł jako wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem).

sportu wyczynowego⁴⁶ (na 246 zawartych umów na realizację zadań sportu powszechnego, 154 zawartych umów na realizację zadań sportu wyczynowego oraz 55 przeprowadzonych kontroli w zakresie wykorzystania środków z budżetu państwa i FRKF). Zdaniem NIK należałoby zwiększyć liczbę kontroli obejmujących zadania sportu powszechnego i wyczynowego osób niepełnosprawnych.

3.3 Realizacja zadań rehabilitacji społecznej poprzez sport i rekreację

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie realizacji zadań w obszarze sportu osób niepełnosprawnych oraz rehabilitacji społecznej przez sport i rekreację. Zlecane przez PFRON zadania pozwoliły na wsparcie 69,5 tys. osób niepełnosprawnych⁴⁷ oraz ich uczestnictwo w życiu społecznym. Liczba ta nie obejmowała jednak osób objętych wsparciem w ramach zadań rehabilitacji społecznej poprzez sport i rekreację w samorządach województw i powiatowych ze środków PFRON przekazywanych im według algorytmu, ponieważ Fundusz nie posiadał systemu identyfikacji liczby wspartych osób i skali wydatków. PFRON nie zrealizował *Programu wsparcia Centrów Sportu Niepełnosprawnych*, zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą PFRON w 2015 r., którego celem miało być zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do obiektów sportowych. Weryfikacja i rozliczanie zadań w PFRON były w niektórych przypadkach wydłużone, co w ocenie NIK wynikało z niezapewnienia skutecznego nadzoru nad terminowością rozliczeń. PCPR i MOPS finansowały działania o charakterze lokalnym i w większości prawidłowo realizowały zadania powiatów w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez sport i rekreację. Efektami realizacji zadań rehabilitacji społecznej przez organizacje SON i pzs było uczestnictwo ponad 14,5 tys. osób niepełnosprawnych w zajęciach, imprezach i zawodach sportowych.

1. PFRON dofinansował realizację zadań w ramach konkursów o zlecenie realizacji zadań publicznych w zakresie sportu i rekreacji w kwocie 43,1 mln zł oraz *Programu wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych* w wysokości 1,2 mln zł.

Dofinansowania z zakresu sportu i rekreacji, udzielone ze środków PFRON na zlecenie Biura Zarządu PFRON i oddziałów PFRON w ramach konkursów (konkursy nr XI, XIII, XV, XXII⁴⁸) o zlecenie realizacji zadań w formie wsparcia zadania lub powierzenia realizacji zadania na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, obejmowały zadania publiczne określone w rozporządzeniu MPiPS w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej, tj.: wspierania treningów i zajęć sportowych dla osób niepełnosprawnych; szkoleń, kursów, warsztatów

⁴⁶ W 2014 r. przeprowadzono kontrolę w PKPar w zakresie wydatkowania środków dotacji celowej udzielonej z budżetu państwa w 2013 r. na realizację zadania publicznego pn. Przygotowania do igrzysk paraolimpijskich na podstawie umowy nr 2013/0106/0133/UDot/SN/DSW/MP z 8 kwietnia 2013 r. oraz prawidłowości wykonywania zadań. Realizację umowy i wydatkowanie środków dotacji celowej Minister SiT ocenił pozytywnie. Stwierdzone uchybienia dotyczyły braku dokumentów potwierdzających sposób i kryteria wyboru podmiotu, który pośredniczył w ubezpieczeniu uczestników podczas zgrupowań i konsultacji.

⁴⁷ Liczba 69,5 tys. osób nie obejmuje liczby 553,4 tys. osób niepełnosprawnych objętych wsparciem ze środków PFRON w latach 2013–2015 w ramach zadań powiatów w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki realizowanych na podstawie art. 35a ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej. Ponadto ww. liczba nie uwzględnia osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach zadań dotyczących sportu i rekreacji zleczanych na podstawie art. 36 ust. 2 ww. ustawy fundacjom i organizacjom pozarządowym przez samorządy województw i powiatów, ze środków PFRON.

⁴⁸ XI konkurs ogłoszono 15 października 2012 r. (w formie wsparcia), XIII konkurs ogłoszono 20 września 2013 r. (w formie wsparcia), XV konkurs ogłoszono 15 września 2014 r. (w formie wsparcia), XXII konkurs ogłoszono 20 lipca 2015 r. (w formie powierzenia).

dla trenerów i instruktorów sportowych; organizowania lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez sportowych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych; wydawnictw oraz pism dotyczących sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych.

Biuro PFRON w latach 2013–2015, w ramach zawartych z beneficjentami 35 umów (9 w 2013 r., 12 w 2014 r., 14 w 2015 r.) przekazało środki w wysokości 24,3 mln zł. Łącznie wsparciem objęto 45,3 tys. uczestników zadań, z tego: w 2013 r. – 14.247, w 2014 r. – 17.048, w 2015 r. – 14.013. Wsparciem objęto 22,4 tys. osób niepełnosprawnych, z tego: w 2013 r. – 5.239, w 2014 r. – 8.967, w 2015 r. – 8.189.

Oddziały PFRON w latach 2013–2015 zawarły łącznie 181 umów z beneficjentami (29 w 2013 r., 81 w 2014 r., 71 w 2015 r.), na realizację których wykorzystano dofinansowanie w łącznej wysokości 18,8 mln zł. Wsparciem objęto łącznie 413,1 tys. uczestników zadań, z tego: w 2013 r. – 170.114, w 2014 r. – 234.763, w 2015 r. – 8.181). Dofinansowaniem objęto 46,5 tys. osób niepełnosprawnych, z tego: w 2013 r. – 2.317, w 2014 r. – 37.199, w 2015 r. – 7.024.

PFRON przyjął do realizacji dwa programy, zatwierdzone przez Radę Nadzorczą PFRON na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 4 lit. a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, tj. *Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych* oraz *Program wsparcia Centrów Sportu Niepełnosprawnych*.

W ramach *Programu wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych* wspierano organizację i uczestnictwo zawodników w międzynarodowych imprezach sportowych dla osób niepełnosprawnych organizowanych na terenie Polski (moduł I) oraz uczestnictwo zawodników reprezentujących Polskę w międzynarodowych imprezach sportowych, organizowanych poza granicami Polski (moduł II). Adresatami programu były organizacje pozarządowe działające na terytorium RP na rzecz rozwoju sportu osób niepełnosprawnych. W latach 2013–2015 zawarto 11 umów o dofinansowanie, na które wydatkowano łącznie 1.178,8 tys. zł, z tego: w 2013 r. – 84 tys. zł, w 2014 r. – 200 tys. zł, w 2015 r. – 894,8 tys. zł. W ramach modułu I w 2013 i 2014 r. dofinansowano m.in. organizację ME Kobiet i Mężczyzn w Siatkówce na Siedząco (Integracyjny Klub Sportowy „Atak”), w 2014 r. i 2015 r. zorganizowanie MŚ w siłowaniu na ręce dla osób niepełnosprawnych (Federacja Armwrestling Polska), w 2015 r. na realizację Pucharu Europy w Torballu (Polskie Stowarzyszenie Gier Piłkami Dźwiękowymi). Dofinansowaniem objęto łącznie 969 uczestników, w tym 269 osób niepełnosprawnych (w 2013 r. – 28, w 2014 r. – 30, w 2015 r. – 211). W module II dofinansowano w 2015 r. m.in. udział zawodników w MŚ organizowanych podczas GLOBAL GAMES (Stowarzyszenie „Sprawni-Razem”); w MŚ, ME oraz Pucharze Świata w dyscyplinach objętych programem IG (PZSN „Start”); udział reprezentacji Polski w ME w tenisie stołowym w Vejle (PZTS); udział w MŚ, ME i Pucharze Świata w żeglarskim paraolimpijskim (Polski Związek Żeglarski). Dofinansowaniem objęto łącznie 375 uczestników, w tym 324 osoby niepełnosprawne.

PFRON nie zrealizował *Programu wsparcia Centrów Sportu Niepełnosprawnych* mimo zatwierdzenia procedur jego realizacji oraz zainteresowania ze strony j.s.t. (wnioski złożyło 11 podmiotów). W dniu 14 maja 2015 r. Rada Nadzorcza PFRON zatwierdziła do realizacji *Program wsparcia Centrów Sportu Niepełnosprawnych*⁴⁹. Przesłankami do jego uruchomienia były wystąpienia j.s.t. do PFRON,

⁴⁹ Planowano objąć dofinansowaniem nie tylko tworzone Centra Sportu Niepełnosprawnych, ale także już istniejące obiekty sportowe. Jako adresatów programu wskazano jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe posiadające statutowy zapis o prowadzeniu działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Pomoc finansowa ze środków programu obejmowała wydatki związane z powstaniem infrastruktury (z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 5 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej) oraz wydatki związane z wyposażeniem w urządzenia sportowe, sprzęt sportowy dedykowany osobom niepełnosprawnym oraz z zagospodarowaniem otoczenia obiektów sportowych, w zakresie zakupu i montażu zewnętrznych urządzeń sportowych i zespołów rekreacji zewnętrznej, przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych z różnego rodzaju dysfunkcjami.

z prośbą o poparcie koncepcji budowy Centrów Sportu Osób Niepełnosprawnych i współfinansowanie planowanych inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu. Wskazywano w nich na potrzebę stworzenia pierwszych w Polsce ośrodków sportowych, od podstaw zaprojektowanych tak, aby w pełnym zakresie mogły z nich korzystać osoby niepełnosprawne z różnego rodzaju dysfunkcjami, uczestniczące w treningach, zawodach i rozgrywkach różnych sportach, a tym samym warunków do odrodzenia i rozwoju sportu niepełnosprawnych przez organizację imprez międzynarodowych, promujących kraj i sukcesy polskich paraolimpijczyków.

Zdaniem NIK, niedokładne opracowanie założeń programu (kryteriów konkursu i konstrukcji wniosku) spowodowało jego zamknięcie. W opinii generalnej opracowanej na zlecenie PFRON przez eksperta – przedstawiciela Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie – wskazano, że opracowanie założeń programu (kryteriów konkursu i konstrukcji wniosku) wymaga korekty. Ekspert stwierdził, że w przypadku czterech wniosków dotyczących wyposażenia obiektów już istniejących, wymagających ich dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych lub wymagających częściowej adaptacji i wyposażenia potrzebne jest przedstawienie przez wnioskodawcę diagnozy aktualnego stanu (przystosowania, wyposażenia, modernizacji, unowocześnienia, wymiany urządzeń itp.), co jest znaczące dla rozwoju tych Centrów w przyszłości i ponownego wnioskowania o dalsze ich doposażenie lub adaptacje. W ww. wnioskach zabrakło także określenia merytorycznego, w jaki sposób będą wykorzystywane sprzęt i urządzenia, które powinny być pogrupowane merytorycznie z podkreśleniem ich zaadaptowania dla osób niepełnosprawnych (np. gimnastyczny, do gier zespołowych, ćwiczeń siłowych itp.).

Komisja negatywnie oceniła wszystkie wnioski wskazując, że były one niekompletne, a działania nie wpisywały się w założenia programu. Zarząd PFRON zdecydował, że założenia programu należy przerehabilitować i doprecyzować, uwzględniając ww. uwagę eksperta (zlecono to Dyrektorowi Wydziału Analiz i Programowania), jednakże zmian tych nie wprowadzono. W rezultacie zaprzestano realizacji programu i nie wznowiono naboru wniosków. PFRON, mimo, że nie miał prawnego obowiązku przeprowadzania konsultacji założeń ww. programu z innymi instytucjami, zdaniem NIK, mógł tą drogą pozyskać informacje do właściwego przygotowania kryteriów konkursu i konstrukcji wniosku. Do dnia zakończenia kontroli NIK nie został rozpatrzony wniosek złożony przez Zarząd do Rady PFRON o zakończenie programu, a tym samym nie została jeszcze podjęta decyzja dotycząca zmiany w planie finansowym PFRON na 2016 r. w powyższym zakresie. W odpowiedzi z dnia 21 listopada 2016 r. na wystąpienie pokontrolne Prezes Zarządu PFRON poinformował, że dokonano przesunięcia ww. środków do innej pozycji planu finansowego PFRON na 2016 r., po uprzednim uzyskaniu zgody Ministra Finansów w dniu 21 października 2016 r. oraz pozytywnej opinii Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP z dnia 3 listopada 2016 r.

NIK zauważa, że w PFRON terminy weryfikacji sprawozdań z realizacji zadań były w niektórych przypadkach wydłużone. Podczas rozliczania sprawozdania końcowego projektu *Sport bez granic*, realizowanego przez Związek Kultury Fizycznej OLIMP, Fundusz po uzyskaniu korekt i brakującej dokumentacji przeprowadzał weryfikację w terminach do 105 dni. Takie działania miały wpływ na ponad dziewięćmiesięczny okres dokonania ostatecznego rozliczenia sprawozdania końcowego projektu. Proces rozliczania zadania pn. *Mistrzostwa Świata w siatkówce na siedząco kobiet i mężczyzn*, realizowanego przez Integracyjny Klub Sportowy „Atak” trwał 79 dni. Ponadto podczas rozliczenia sprawozdania końcowego za I okres realizacji projektu *Olimpijczyk – przygotowanie zawodników do udziału w Igrzyskach Paraolimpijskich*, złożonego 29 kwietnia 2016 r. przez PKPar,

do 20 czerwca 2016 r. nie podjęto dalszych działań dla jego rozliczenia. Wydłużone terminy rozliczania sprawozdań, zdaniem NIK, wskazują na potrzebę zapewnienia nadzoru nad terminowością rozliczeń i usprawnienia procesu weryfikacji, co umożliwi przyspieszony zwrot ewentualnych wydatków niekwalifikowanych.

W latach 2013–2015 na zadania powiatów z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, określone w art. 35a ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej zawarto łącznie 8.889 umów o dofinansowanie. Dofinansowaniem objęto łącznie 553,4 tys. osób niepełnosprawnych, z tego: w 2013 r. – 190.357, w 2014 r. – 192.622, w 2015 r. – 170.463.

2. Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że PCPR i MOPS prawidłowo zorganizowały realizację zadań powiatów w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez sport i rekreację. W powiatach obowiązywały powiatowe programy działań na rzecz osób niepełnosprawnych, w których wskazywano projekty i zadania w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych do realizacji przez organizacje pozarządowe i inne jednostki. Ponieważ zadania te miały charakter głównie lokalny nie współpracowano w zakresie sportu z Ministrem SiT lub administracją rządową, a jedynie z samorządami i ich jednostkami organizacyjnymi, organizacjami pozarządowymi, placówkami oświatowymi oraz wojewódzkimi oddziałami PFRON.

PCPR i MOPS realizowały w latach 2013–2015 zadania powiatu z zakresu sportu, i rekreacji osób niepełnosprawnych określone w art 35a ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej dofinansowane ze środków PFRON. NIK pozytywnie ocenia efekty realizacji przez PCPR zadań powiatu głogowskiego, sieradzkiego, wrzesińskiego oraz przez MOPS w Krakowie i Częstochowie (miastach na prawach powiatów). PCPR i MOPS zapewniły prawidłową realizację przedmiotowych zadań, ustalając zasady udzielania i rozliczania dofinansowania ze środków PFRON z zachowaniem wymogów wynikających z przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁵⁰.

W latach 2013–2015 PCPR i MOPS wykorzystywały na rehabilitację społeczną poprzez sport i rekreację środki PFRON:

- **PCPR w Głogowie** – w wysokości 139,7 tys. zł (zawarto 49 umów), wsparciem objęto ogółem 2.900 osób niepełnosprawnych, w tym 600 dzieci i młodzieży. W latach 2013–2015 nastąpił spadek wydatków z 52,5 tys. zł w 2013 r. do 36,5 tys. zł w 2015 r. oraz liczby osób objętych wsparciem z 1.122 do 733 osób (o 34,7%), w tym liczby dzieci i młodzieży z 210 do 145 osób (o 31%), co wynikało ze zmniejszenia dofinansowania sportu i rekreacji;
- **PCPR w Sieradzu** – w wysokości 350 tys. zł (zawarto 47 umów), wsparciem objęto ogółem 2.379 osób niepełnosprawnych, w tym 567 dzieci i młodzieży. W latach 2013–2015 nastąpił wzrost liczby osób objętych wsparciem z 682 do 1.012 osób (o 48,4%), przy czym udział dzieci i młodzieży zmniejszył się z 228 w 2013 r. do 197 osób w 2015 r. Wynikało to z zaprzestania w latach 2014–2015 składania wniosków o dofinansowanie przez Towarzystwo Społeczno-Sportowe „Sprawni Razem”, skupiające głównie dzieci i młodzież;
- **PCPR we Wrzesni** – w wysokości 227 tys. zł (zawarto 85 umów), wsparciem objęto ogółem 4.771 osób niepełnosprawnych, w tym 603 dzieci i młodzieży. W latach 2013–2015 nastąpił spadek liczby osób objętych wsparciem z 1.731 do 1.230 osób (o 28,9%) oraz spadek udziału dzieci i młodzieży z 245 w 2013 r. do 151 osób w 2015 r. (o 38,4%). Spadek liczby osób niepełnosprawnych, w tym dzieci i młodzieży wynikał głównie z mniejszych środków przekazanych z PFRON powiatowi wrzesińskiemu;
- **MOPS w Częstochowie** – w wysokości 167,9 tys. zł (zawarto 44 umów), wsparciem objęto ogółem 2.274 osoby niepełnosprawne, w tym 771 dzieci i młodzieży. W latach 2013–2015 nastąpił spadek liczby osób objętych wsparciem z 798 do 718 osób (o 10%), oraz spadek udziału dzieci i młodzieży z 319 w 2013 r. do 234 osób w 2015 r. (o 26,7%). Spadek liczby osób niepełnosprawnych, w tym dzieci i młodzieży wynikał ze spadku liczby organizowanych imprez sportowych i rekreacyjnych;

⁵⁰ Dz. U. z 2015 r. poz. 926. Dalej: „rozporządzenie MPIPS w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków PFRON”.

- **MOPS w Krakowie** – w wysokości 369,8 tys. zł (zawarto 100 umów), wsparciem objęto ogółem 4.288 osób niepełnosprawnych, w tym 68 dzieci i młodzieży (tylko w 2014 r.). W latach 2013–2015 nastąpił spadek liczby osób niepełnosprawnych objętych wsparciem z 1.404 do 1.372 osób (o 2,3%). Spadek liczby osób niepełnosprawnych, w tym dzieci i młodzieży wynikał ze spadku liczby organizowanych imprez sportowych i rekreacyjnych.

Organizacje SON osiągnęły zaplanowane efekty rzeczowe przygotowanych imprez w zakresie liczby uczestniczących osób niepełnosprawnych. Najważniejszymi efektami działań były m.in.: udział osób niepełnosprawnych w rehabilitacji ruchowej, zawodach sportowych, wyjazdach rekreacyjno-sportowych, imprezach rekreacyjnych; przełamywanie barier psychicznych, intelektualnych i fizycznych oraz lęku przez osoby z dysfunkcjami; promocja form aktywności fizycznej.

Stwierdzona nieprawidłowość w PCPR w Głogowie polegała na nierzetelnej weryfikacji rozliczenia jednego zadania dofinansowanego z PFRON w odniesieniu do warunków ustalonych w umowie o dofinansowanie. Przeprowadzono niepełną weryfikację sprawozdania końcowego zadania, w którym nie podano terminów, w jakich odbyły imprezy integracyjne, wyjazdy i zawody, nie udokumentowano sposobu rozdysponowania zakupionej odzieży sportowej. Stwierdzone nieprawidłowości w PCPR we Wrześni dotyczyły m.in.:

- *niepoinformowania podmiotów, które złożyły wnioski o występujących w nich uchybieniach i rozpatrzenia ich, co stanowiło naruszenie przepisów § 12 ust. 3 rozporządzenia MPiPS w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków PFRON. Stwierdzono ponadto nieudokumentowanie prowadzenia działalności na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku w pięciu wnioskach (§ 4 pkt 1 ww. rozporządzenia); nieudokumentowanie zapewnienia odpowiednich do potrzeb osób niepełnosprawnych, warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania w 12 wnioskach (§ 4 pkt 2 ww. rozporządzenia); nieudokumentowanie posiadania środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków PFRON w 12 wnioskach (§ 4 pkt 3 ww. rozporządzenia.); brak w 12 wnioskach informacji o ogólnej wartości nakładów dotychczas poniesionych przez wnioskodawcę na realizację zadania do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym składany jest wniosek wraz z podaniem dotychczasowych źródeł finansowania oraz o stanie rozliczenia wcześniej przyznanego dofinansowania z PFRON (§ 11 ust. 1 pkt 9 i 11 ww. rozporządzenia); nierzetelne sporządzenie wniosków, zawierających błędne dane lub braki w danych polegające na: niepodaniu w części B formularza wniosku przewidywanego kosztu realizacji zadania, informacji o wysokości kwoty wnioskowanego dofinansowania ze środków PFRON;*
- *zawarcia przez PCPR aneksów do umów o dofinansowanie po zakończeniu realizacji zadania i rozliczeniu zadania. Stwierdzono, że zapisy trzech umów o dofinansowanie zostały zmienione w zakresie wysokości kosztów całkowitych zadania oraz wysokości wkładu własnego, na podstawie aneksów zawartych po upływie czterech miesięcy od zakończenia zadania i rozliczenia dofinansowania (§ 9 ust. 1 umów o dofinansowanie).*

Ponadto w PCPR we Wrześni dokonano rozliczenia zadań dofinansowanych niezgodnie z zapisami umów o dofinansowanie, tj.:

- *do rozliczeń czterech umów o dofinansowanie z 2013 r. nie załączono kserokopii orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osób ujętych na liście uczestników, co stanowiło naruszenie § 4 ust. 2 pkt 3 tych umów;*
- *siedem umów o dofinansowanie zostało rozliczonych i dofinansowanych przed zatwierdzeniem prawidłowości wydatkowania środków finansowych, na podstawie nieopłaconych dowodów, z naruszeniem postanowień § 4 ust. 2 pkt 1 i § 4 ust. 5 tych umów. Z naruszeniem postanowień § 1 ust. 2 umów o dofinansowanie, w rozliczeniu dwóch umów zostały ujęte koszty zadania, których nie przewidziano w szczegółowym zakresie rzeczowym i finansowym zadania, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy – koszty zakupu upominków, nagród na zawody sportowe i organizacji wieczorku tanecznego za łączną kwotę 3,3 tys. zł, a w rozliczeniu jednej umowy ujęto dwukrotnie koszty noclegów, przy czym w jednym przypadku były to koszty noclegów w wysokości 53,3 tys. zł za pobyt w miejscowości, do której wyjazd był przedmiotem dofinansowania, a w drugim przypadku były to koszty w wysokości 7,7 tys. zł udokumentowane dwoma rachunkami za nocleg, bez wskazania miejsca noclegu oraz związku z dofinansowywanym zadaniem;*

- *dofinansowanie kosztów realizacji siedmiu umów o dofinansowanie niezgodnie z kosztorysem tych zadań, załączonym do umów w ten sposób, że dofinansowane zostały koszty przedsięwzięcia w wysokości wyższej lub niższej od zaplanowanej w kosztorysie zadania lub nie ujęto wszystkich pozycji kosztów planowanych do dofinansowania, a w przypadku trzech umów dofinansowane zostały koszty w wysokości ogółem 1,6 tys. zł nieprzewidziane w kosztorysie. Pomimo tych rozbieżności, z naruszeniem § 11 umów o dofinansowanie, nie dokonano zmiany treści tych umów w formie pisemnej, wymaganej pod rygorem nieważności;*
- *wypłaty dofinansowania w wysokości 6 tys. zł dokonano z naruszeniem § 4 ust. 5 umowy o dofinansowanie, tj. 6 dni po upływie terminu zakończenia realizacji zadania;*
- *rozliczono zadanie dofinansowane na podstawie umowy o dofinansowanie, pomimo że w złożonym rozliczeniu ujęto fakturę na kwotę 0,5 tys. zł wystawioną na inny podmiot niż wnioskodawca i opłaconą przez ten podmiot po upływie terminu zakończenia zadania, co stanowiło naruszenie § 4 ust. 2 pkt 1 oraz § 5 ust. 2 umowy.*

Zdaniem NIK, brak należytej staranności wynikał z niewystarczających mechanizmów kontrolnych nad sporządzaniem i rozliczeniem umów o dofinansowanie.

NIK pozytywnie ocenia działania, stanowiące przykłady dobrych praktyk (w PCPR w Głogowie), takie jak: zakupienie i udostępnienie organizatorom SON baneru promocyjnego, zawarcie porozumienia w zakresie partnerstwa publiczno-społecznego z dziewięcioma organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, promowanie działalności klubu sportowego w Głogowie, czego efektem były ogólnopolskie sukcesy sportowe.

3. Objęte kontrolą NIK PZSN „Start”, PKPar, PZTS, Stowarzyszenie CROSS, Olimpiady Specjalne Polska, Stowarzyszenie „Sprawni-Razem” realizowały w latach 2013–2015 zadania rehabilitacji społecznej poprzez sport i rekreację ze środków PFRON. Osiągnęły założone cele i zapewniły uczestnictwo 14,5 tys. osób niepełnosprawnych w zajęciach, imprezach i zawodach sportowych. Stwierdzone nieprawidłowości o charakterze formalnym zdaniem NIK nie miały wpływu na uzyskane efekty.

W realizowanych przez PZSN „Start” zadaniach sportu i rekreacji uczestniczyły w latach 2014–2015 1.063 osoby niepełnosprawne (w 2014 r. – 531, w 2015 r. – 532). Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła nieterminowego zwrotu niewykorzystanych dotacji na rachunek bankowy PFRON w wysokości 9.260,35 zł, wynikającej z rozliczenia dwóch umów o dofinansowanie. Niewykorzystane środki dotacji w kwocie 9.250,35 zł zwrócono 11 dni po terminie określonym w umowie, a w kwocie 10 zł – pięć dni po terminie określonym w umowie. Stanowiło to naruszenie § 15 ust. 1 pkt 2 ww. umów, zgodnie z którymi niewykorzystaną część dotacji należało zwrócić w przypadku pierwszej umowy do 15 stycznia 2015 r., a drugiej do 15 stycznia 2016 r.

W ramach realizowanego przez PKPar projektu *Olimpijczyk – przygotowanie zawodników niepełnosprawnych do udziału w Igrzyskach Paraolimpijskich*, na podstawie umowy z PFRON z dnia 14 października 2015 r., w I etapie w 2015 r. kompleksowym przygotowaniem objęto 186 zawodników niepełnosprawnych KN (wykorzystano 3.372,4 tys. zł). Realizacja projektu przyczyniła się do zwiększenia udziału i lepszego przygotowania zawodników niepełnosprawnych do IP oraz do zwiększenia ich udziału w życiu społecznym i zawodowym (udzielono 12.315,75 godzin wsparcia). W ramach projektu realizowane były konsultacje, zgrupowania krajowe i zagraniczne oraz udział w zawodach sportowych w kraju i za granicą. Projekt był kontynuowany w 2016 r. w ramach II etapu (dofinansowanie w kwocie 5.704,2 tys. zł na wsparcie 120 zawodników).

PZTS na zadania sportu wykorzystał środki PFRON w kwocie 113,3 tys. zł (w 2014–2015 r.). Wsparciem objęto 19 zawodników niepełnosprawnych (przygotowania do ME w tenisie stołowym w 2015 r.) oraz 20 trenerów (szkolenie trenerskie w 2014 r.). Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie wykorzystania dofinansowania dotyczyły m.in.: wydatkowania środków niezgodnie

z zasadami określonymi w *Zasadach wspierania realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych*, polegającego na nieuprawnionym wliczeniu w koszty zadania kosztów niebędących kosztami kwalifikowanymi (na kwotę 6,6 tys. zł); nieterminowego zwrotu niewykorzystanych środków dofinansowania w kwocie 3,9 tys. zł; nieuwjęcia w wyodrębnionych ewidencjach księgowych zadań kosztów kwalifikowanych na łączną kwotę 1,2 tys. zł oraz ujęcia w niej kosztów niestanowiących kosztów kwalifikowanych na łączną kwotę 1,7 tys. zł; nieuprawnionego ujęcia w kosztach kwalifikowanych wydatków na łączną kwotę 7,4 tys. zł, w tym z tytułu: wynagrodzenia koordynatora projektu zatrudnionego jednocześnie w PZTS na podstawie umowy o pracę w kwocie 4,9 tys. zł; wydatkowania środków po zakończeniu realizacji zadania w kwocie 1,8 tys. zł.

Stowarzyszenie CROSS w latach 2013–2015 wykorzystało dofinansowanie ze środków PFRON na zadania sportu i rekreacji w kwocie 1.949,8 tys. zł. W latach 2013–2015 w zadaniach tych uczestniczyło 2.764 osoby niepełnosprawne. Udział osób niepełnosprawnych w zadaniach w kolejnych latach systematycznie wzrastał (z 752 w 2013 r. do 1.056 osób w 2015 r., tj. o 40,4%). Stowarzyszenie osiągnęło założone cele i zapewniło uczestnictwo w imprezach sportowych, określonej w umowach liczby osób niewidomych i słabowidzących.

Olimpiady Specjalne Polska w latach 2013–2015 wykorzystały dofinansowanie ze środków PFRON na zadania sportu i rekreacji w kwocie 7.039,9 tys. zł. Ponadto zadania zostały dofinansowane przez j.s.t. w kwocie 144,1 tys. zł i jednego sponsora w kwocie 2 tys. zł. W zadaniach rehabilitacji obejmujących m.in. zajęcia i zawody sportowe uczestniczyło ogółem 10.477 osób niepełnosprawnych intelektualnie, przy czym ich liczba spadła z 3.225 osób w 2013 r. do 2.996 w 2015 r. (tj. o 7,1%). Uwagi NIK dotyczyły sposobu ponoszenia niektórych wydatków ze środków PFRON, które wskazują na niestosowanie reguł zapewniających oszczędne i konkurencyjne wydawanie środków publicznych (realizacja usług transportu i ochrony przez usługodawców wybranych bez porównania ofert i badania rynku tych usług; w przetargu na usługę zakwaterowania oraz usługę wyżywienia, złożono po jednej ofercie, nie zapewniając zaproszenia większej liczby oferentów, stosownie do możliwości określonej w § 32 Regulaminu udzielania zamówień).

Stowarzyszenie „Sprawni-Razem” wykorzystało w 2015 r. dofinansowanie ze środków PFRON w kwocie 98,4 tys. zł na udział sześciu zawodników niepełnosprawnych w mistrzostwach świata organizowanych podczas Global Games.

3.4 Współpraca w zakresie realizacji zadań

W ocenie NIK w latach 2013–2015 współpraca Ministra SiT z PFRON oraz samorządami województw i powiatowymi w zakresie wspierania sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych oraz promocji aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych była niewystarczająca. NIK pozytywnie ocenia działalność Rady Sportu Osób Niepełnosprawnych, która wytyczała kierunki zmian w sporcie osób niepełnosprawnych oraz stanowiła forum współpracy instytucji państwowych finansujących zadania oraz podmiotów realizujących zadania (m.in. PKPar, pzs i organizacji SON). Zdaniem NIK zbyt późno jednak nawiązano bezpośrednią współpracę MSiT z PFRON, którą podjęto dopiero w maju 2016 r. poprzez powołanie do ww. Rady Prezesa Zarządu PFRON oraz zawarcie w lipcu 2016 r. porozumienia w sprawie współpracy w zakresie wspólnych działań, mających na celu rozwój sportu osób niepełnosprawnych. Działania Ministra SiT, PFRON oraz samorządów województw i powiatowych w zakresie wspierania sportu oraz jego promocji nie były skoordynowane.

1. W latach 2013–2016 (do 31 maja) Minister SiT współpracował z Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w ramach Zespołu do spraw wykonywania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych⁵¹, powołanego zarządzeniem nr 26 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 sierpnia 2013 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw wykonywania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych⁵². Na posiedzeniu w dniu 29 września 2015 r. zaprezentowano informację o działaniach MSiT w celu zapewnienia udziału osób niepełnosprawnych w działalności sportowej i turystycznej. Ponadto od 18 kwietnia 2012 r. Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych brał udział w posiedzeniach Rady Sportu Osób Niepełnosprawnych. W związku z realizacją przyjętej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwały Karta Praw Osób Niepełnosprawnych Minister SiT składał Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej informacje roczne za lata 2012–2015 o działaniach MSiT w zakresie wspierania sportu osób niepełnosprawnych (sportu wyczynowego, sportu powszechnego, infrastruktury sportowej, działalności międzynarodowej, turystyki, prowadzonych prac legislacyjnych, dostosowania nieruchomości MSiT do potrzeb osób niepełnosprawnych, zatrudnienia osób niepełnosprawnych w MSiT, dostosowania serwisów internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych).

Decyzją Nr 2 Ministra Sportu z dnia 8 lutego 2006 r.⁵³ oraz zarządzeniem Nr 13 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 16 kwietnia 2008 r.⁵⁴ powołano organ opiniodawczo-doradczy Ministra – Radę Sportu Osób Niepełnosprawnych (Rada). W latach 2013–2016 (do 31 maja) w jej skład wchodził m.in. przewodniczący (poseł na Sejm RP), Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (od 18 kwietnia 2012 r. do 18 maja 2016 r.), Prezes Zarządu PFRON (od 18 maja 2016 r.), przedstawiciele PKPar, pzs i organizacji SON oraz przedstawiciele MSiT. Rada odbyła 11 posiedzeń, których przedmiotem było m.in.: omówienie programów sportu osób niepełnosprawnych, informacje dotyczące rozstrzygnięć konkursów, udział reprezentacji w IP i IG, Igrzyskach Olimpiad Specjalnych, informacja nt. zmian w rozporządzeniu w sprawie stypendiów sportowych. Najważniejszymi kierunkami zmian i interwencji były m.in.: zwiększenie środków na sport osób niepełnosprawnych, zmiana przepisów ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych⁵⁵, dotyczących zwolnienia od podatku wartości ubioru sportowego i reprezentacyjnego członka reprezentacji olimpijskiej i paraolimpijskiej zawodników olimpiad specjalnych i sportowców głuchych oraz nagród wypłacanych m.in. przez PKPar i PZSN za wyniki na IP i IG, propozycje zmian rozporządzenia w sprawie stypendiów sportowych, zobligowanie pzs do przejęcia zadań w zakresie sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych. Rada nie wskazywała propozycji realizacji nowych zadań w sporcie osób niepełnosprawnych. Stwierdzono, że Rada w latach 2014–2016 (do 30 czerwca) odbywała posiedzenia niezgodnie z trybem jej działania, tj. rzadziej niż raz na kwartał, tj. nie odbyła posiedzenia w I kwartale 2016 r. (15 czerwca), w 2014 r. odbyła trzy (25 marca, 8 lipca; 23 września), a w 2015 r. tylko dwa posiedzenia (26 marca, 20 lipca), pomimo że zgodnie z § 4 ust. 3 zarządzenia nr 13 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 16 kwietnia 2008 r.

⁵¹ Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. została przyjęta i ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską w dniu 6 września 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169).

⁵² Dz. Urz. MPiPS z 2013 r. poz. 27, ze zm.

⁵³ Zmieniającą decyzją nr 3 Ministra Sportu z dnia 4 kwietnia 2006 r. (niepublikowana).

⁵⁴ Zmieniającymi zarządzeniami Ministra SiT: nr 9 z 18 maja 2010 r. (niepublikowane), nr 5 z 18 kwietnia 2012 r. (niepublikowane), nr 12 z 29 sierpnia 2012 r. (niepublikowane), nr 19 z 9 lipca 2013 r. (Dz. Urz. MSiT poz. 20), nr 11 z 18 maja 2016 r. (Dz. Urz. MSiT poz. 12).

⁵⁵ Dz. U. z 2012 r. poz. 361, ze zm.

w sprawie powołania i trybu działania Rady Sportu Osób Niepełnosprawnych, posiedzenia Rady powinny być zwoływane są przez przewodniczącego w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.

NIK zwraca uwagę na niewystarczającą współpracę Ministra SiT oraz brak uzgadniania działań w latach 2013–2015 z PFRON w zakresie wspierania sportu powszechnego i wyczynowego osób niepełnosprawnych oraz promocji aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych. W latach 2013–2015 w Radzie Sportu Osób Niepełnosprawnych nie uczestniczył przedstawiciel PFRON. Minister SiT bezpośrednią współpracę z PFRON podjął dopiero w 2016 r. poprzez powołanie Prezesa Zarządu PFRON 18 maja 2016 r. do składu Rady. Ponadto W dniu 20 lipca 2016 r. Minister SiT podpisał z Prezesem Zarządu PFRON oraz Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych porozumienie zmierzające do wzmocnienia i usprawnienia współpracy w zakresie wspólnych działań mających na celu rozwój sportu osób niepełnosprawnych w Polsce. Zgodnie z § 2 porozumienia współpraca ta ma na celu promocję sportu osób niepełnosprawnych, zwiększenie jakości działań na rzecz aktywizacji sportowej osób niepełnosprawnych, wspieranie projektów w zakresie rozwoju sportu, wspieranie wspólnych projektów i programów w zakresie inicjowania i wspierania sportu, wspieranie projektów w zakresie wydawnictw służących propagowaniu aktywności fizycznej i upowszechnianiu oferty adresowanej do środowiska osób niepełnosprawnych, przygotowanie zakresów współfinansowania sportu wyczynowego i amatorskiego osób niepełnosprawnych do 30 września 2016 r. Ponadto w maju 2016 r. powołano w MSiT grupę roboczą do współpracy z PFRON (w skład wszedł m.in. zastępca dyrektora Departamentu Sportu Wyczynowego MSiT). Podczas spotkania grupy w dniu 24 czerwca 2016 r. omówiono programy realizowane przez MSiT i PFRON, dotyczące wsparcia sportu osób niepełnosprawnych oraz wskazano możliwe zakresy współpracy. W dniach 6 i 18 lipca oraz 8 sierpnia 2016 r. odbyły się spotkania robocze przedstawicieli MSiT i PFRON nt. współpracy przy inicjowaniu i realizowaniu wspólnych działań, dotyczących rozwoju sportu osób niepełnosprawnych oraz identyfikacji podobieństw i różnic form wsparcia w MSiT i PFRON.

Zdaniem NIK rozpoczęcie w 2016 r. bezpośredniej współpracy MSiT z PFRON może przyczynić się do poprawy skuteczności działań wspierających rozwój sportu osób niepełnosprawnych oraz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez sport i rekreację.

NIK zwraca też uwagę na brak współpracy w latach 2013–2016 Ministra SiT z samorządami województw i powiatowymi w zakresie rozwoju sportu, promocji sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych, pomimo że województwa i powiaty w ramach zadań własnych realizują zadania z zakresu kultury fizycznej⁵⁶, jak również zadania w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych dofinansowane ze środków PFRON⁵⁷. Zdaniem NIK, nawiązanie współpracy

⁵⁶ Zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 486) samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w zakresie kultury fizycznej i turystyki. Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 5 i 8 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 814) powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych oraz kultury fizycznej i turystyki.

⁵⁷ Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej do zadań powiatu należy dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. Zgodnie z art. 36 ust. 2 i 4 ww. ustawy zadania rehabilitacji społecznej w zakresie organizowania m.in. lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez sportowych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych wspierających ich aktywność w tych dziedzinach mogą być realizowane przez fundacje i organizacje pozarządowe również na zlecenie samorządu województwa lub powiatu.

Ministerstwa z j.s.t. realizującymi zadania w zakresie wsparcia sportu osób niepełnosprawnych ze środków własnych i środków z PFRON (lub ich związkami) służyłoby rozwojowi i upowszechnianiu sportu osób niepełnosprawnych oraz poprawie koordynacji działań w tym zakresie.

2. Polski Komitet Paraolimpijski reprezentuje polski sport paraolimpijski na arenie międzynarodowej poprzez członkostwo w Europejskim i Międzynarodowym Komitecie Paraolimpijskim. PKPar prowadzi także współpracę z innymi narodowymi komitetami oraz komitetami organizacyjnymi igrzysk paraolimpijskich. Współpraca PKPar z Ministerstwem w zakresie sportu paraolimpijskiego dotyczyła przede wszystkim opiniowania projektów aktów prawnych oraz uczestnictwa przedstawicieli PKPar w pracach Rady Sportu Osób Niepełnosprawnych.

3. Powiaty, w tym objęte kontrolą PCPR i MOPS nie współpracowały z MSiT. Współpracowano z PFRON (oddziałami PFRON) przede wszystkim w zakresie realizacji zadań ze środków PFRON przekazywanych według algorytmu, z organizacjami SON (organizacjami pozarządowymi i fundacjami) w zakresie rozliczania zadań oraz przekazywania sprawozdań z wykorzystania środków.

Powiaty, w tym PCPR i MOPS, przy opracowaniu powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych współpracowały z innymi j.s.t. i ich jednostkami organizacyjnymi m.in. z gminami, ośrodkami pomocy społecznej, domami pomocy społecznej, placówkami oświatowymi (szkołami podstawowymi, gimnazjami integracyjnymi, przedszkolami integracyjnymi, zespołami szkół z oddziałami integracyjnymi), ośrodkami szkolno-wychowawczymi, powiatowymi urzędami pracy, zakładami opieki zdrowotnej, powiatowymi radami ds. osób niepełnosprawnych, a ponadto z Polskim Czerwonym Krzyżem, Caritas Polska, oddziałami PFRON oraz organizacjami SON. Nie współpracowały natomiast z administracją rządową, w tym z MSiT.

W ocenie NIK, interesującą i godną naśladowania formą współpracy dotyczącą m.in. realizacji zadań sportu i rekreacji z organizacjami pozarządowymi, było zawarcie przez PCPR w Głogowie w dniu 28 października 2015 r. porozumienia w formie partnerstwa publiczno-społecznego z dziewięcioma organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. Porozumienie to otwiera możliwość wspólnego pozyskiwania środków zewnętrznych przez partnerów. Dzięki ww. współpracy partnerzy wykazali szereg inicjatyw, organizując m.in. marsze integracyjne, sondy uliczne, konferencje, prelekcje, akcje likwidacji barier architektonicznych.

4. Objęte kontrolą organizacje SON współpracowały z MSiT oraz PFRON w zakresie sportu powszechnego i wyczynowego, poprzez uczestnictwo w programach i konkursach oraz realizując zlecane zadania w zakresie szkolenia osób niepełnosprawnych. Ponadto przedstawiciele organizacji SON uczestniczyli w pracach Rady Sportu ds. Osób Niepełnosprawnych, opiniując projekty ustaw, w tym zmiany ustawy o sporcie. Objęte kontrolą pzs współpracowały z MSiT w zakresie realizacji zadań przygotowania KN osób niepełnosprawnych do udziału w IP, IG, MŚ i ME oraz sporadycznie w zakresie wspierania przedsięwzięć w zakresie upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych.

3.5 Promocja sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych

NIK ocenia, że promocja sportu oraz aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych była niewystarczająca i nie w pełni skuteczna, pomimo finansowania jej z kilku źródeł, tj. z budżetu państwa, FRKF i PFRON. Pomimo uznania promocji sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych za istotne zadanie w *Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2015* i *Programie Rozwoju Sportu do roku 2020*, rzeczywista rola promocji zdaniem NIK była zbyt niska.

Niska skuteczność promocji wynikała z przeznaczania przez Ministra SiT w latach 2013–2015 zbyt niskich nakładów (1 mln zł, tj. 1% wydatków na sport osób niepełnosprawnych) oraz realizowania działań promocyjnych głównie o zasięgu lokalnym i regionalnym skierowanych do wąskiego kręgu odbiorców. Zabrakło także zlecenia zadań na projekty promocyjne w mediach publicznych (telewizji publicznej i publicznym radiu). W MSiT nie wypracowano strategii promocji sportu osób niepełnosprawnych. W zakresie promocji zabrakło współpracy z PFRON, który na promocję przeznaczył 2,8 mln zł, tj. 6,3% środków wydatkowanych na rehabilitację społeczną poprzez sport i rekreację. Pzs oraz organizacje SON w znikomym stopniu promowały sport i aktywność fizyczną, co wynikało z braku środków finansowych.

1. W *Strategii rozwoju sportu do roku 2015* w Priorytecie I. *Popularyzacja sportu dla wszystkich* przyjęto do realizacji zadanie *Promocja sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych*, realizowane poprzez działania rozszerzenia systemu rekreacji, jako formy rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz promocji sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych. W *Programie Rozwoju Sportu do roku 2020*, wskazano elementy działań promocyjnych w dwóch priorytetach. W Priorytecie 2.2. *Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w sporcie oraz promocja pozytywnych wartości kształtowanych przez sport*, w Kierunku interwencji 2.2.1. *Przeciwdziałanie przejawom dyskryminacji w sporcie*, do najważniejszych działań zaliczono m.in. promocję w środowisku sportowym, w tym kibiców i uczestników współzawodnictwa sportowego, tematu równego traktowania sportowców niepełnosprawnych. W Priorytecie 2.3. *Wspieranie włączenia społecznego poprzez sport*, w Kierunku interwencji 2.3.2. *Wsparcie integracji osób niepełnosprawnych poprzez ich uczestnictwo w sporcie*, za jedno z najważniejszych działań uznano promocję aktywności fizycznej wśród osób niepełnosprawnych, w tym w placówkach opieki zdrowotnej.

Realizacja celów i zadań (działań) *Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2015* w zakresie promocji sportu osób niepełnosprawnych została oceniona przez MSiT w sprawozdaniach za lata 2013–2015. W ramach zadania *Promocja sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych* wskazano realizowane działania promocyjne i ich efekty oraz wskazano, że polityka społeczna państwa zakłada promowanie działań zmierzających do zintegrowania osób niepełnosprawnych z osobami pełnosprawnymi, promocja jest głównym zadaniem mającym wpływ na wszystkie pozostałe zadania z obszaru sportu osób niepełnosprawnych, ma na celu dotarcie do jak największej liczby odbiorców i zmianę obrazu osób niepełnosprawnych w świadomości reszty społeczeństwa.

W przyjętym przez Ministra SiT *Dokumencie Implementacyjnym PRS 2020* nie wyodrębniono priorytetowych działań dotyczących promocji sportu osób niepełnosprawnych oraz narzędzi i mierników ich realizacji. W *Programie Rozwoju Sportu do roku 2020*, w Kierunku interwencji 2.3.2. jednym z działań określono promocję aktywności fizycznej wśród osób niepełnosprawnych. W *Dokumencie Implementacyjnym PRS 2020*, który stanowi katalog narzędzi do realizacji celów ww. programu, przyjęto narzędzie realizujące kierunki interwencji 2.3.2. tj. nr 17 *Prowadzenie działań w zakresie upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych* – na 2016 r. zaplanowano liczbę 74 tys. uczestników dofinansowywanych zadań z zakresu upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych. Zdaniem NIK ww. narzędzie oraz miernik jego realizacji (liczba uczestników dofinansowywanych zadań z zakresu upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych) dotyczą wszystkich działań upowszechniania sportu (zajęć, imprez i obozów sportowych oraz promocji sportu), bez wskazania konkretnych działań promocyjnych oraz mierników ich realizacji.

Mając na uwadze istotną rolę, jaką w rozwoju sportu osób niepełnosprawnych spełnia promocja, na co wskazano w ww. programie oraz w porozumieniu z dnia 20 lipca 2016 r. zawartym pomiędzy Ministrem SiT, Prezesem Zarządu PFRON i Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, zdaniem NIK w ww. dokumencie implementacyjnym niezbędne jest wprowadzenie odrębnych narzędzi dla działań promocyjnych oraz mierników ich realizacji.

2. NIK zwróciła uwagę na niskie nakłady Ministra SiT na promocję sportu powszechnego i wyczynowego osób niepełnosprawnych oraz brak opracowania strategii promocji sportu osób niepełnosprawnych, pomimo uznania promocji sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych za istotne zadanie zarówno w *Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2015*, jak i w *Programie Rozwoju Sportu do roku 2020*.

W latach 2013–2015 promocję sportu dofinansowywano ze środków FRKF i budżetu państwa w ramach zadań sportu powszechnego m.in.: opracowania, druku i dystrybucji wydawnictw, organizacji imprez promocyjno-integracyjnych i wystaw fotograficznych, kampanii informacyjnych i promocyjnych oraz zadań sportu wyczynowego poprzez dofinansowanie promocji sportowych imprez mistrzowskich w Polsce. W latach 2013–2015 na promocję sportu przeznaczono łącznie 1 mln zł, tj. tylko 1% ogółu wydatków na sport osób niepełnosprawnych. Na promocję sportu powszechnego przeznaczono 769 tys. zł, tj. 1,9% środków na sport powszechny (41.321 tys. zł), a na promocję sportu wyczynowego – 250 tys. zł, tj. 0,4% środków na sport wyczynowy (57.794 tys. zł).

Minister SiT w latach 2013–2016 (do 31 maja) podpisał łącznie tylko 16 umów na dofinansowanie zadań dotyczących promocji sportu powszechnego, na łączną kwotę 1.024 tys. zł⁵⁸ (siedem umów w kwocie 455 tys. zł z FRKF i dziewięć umów w kwocie 569 tys. zł z budżetu państwa). W latach 2013–2016 (do 31 maja) działania zostały skierowane ogółem do ponad 2,5 mln odbiorców, w tym osób niepełnosprawnych. W ramach promocji sportu powszechnego w 2013 r. dofinansowano ze środków FRKF cztery zadania w łącznej kwocie 200 tys. zł, których odbiorcami było ok. 2.037 tys. osób (w tym 60,3 tys. zł na rzecz Olimpiad Specjalnych Polska na kampanię informacyjną billboardową na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną, skierowaną do 2 mln odbiorców). W 2014 r. z budżetu państwa dofinansowano cztery zadania w łącznej kwocie 260 tys. zł, skierowane do ok. 39 tys. odbiorców. W 2015 r. z budżetu państwa dofinansowano pięć zadań w łącznej kwocie 309 tys. zł, skierowanych do ok. 243,5 tys. odbiorców, a w 2016 r. z FRKF trzy zadania na kwotę 255 tys. zł, którymi planowano objąć 237,5 tys. odbiorców.

Dofinansowane zadania promocji sportu wyczynowego w latach 2013–2016 (do 31 maja) dotyczyły promocji imprez mistrzowskich w Polsce w łącznej kwocie 250 tys. zł (w 2014 r. – 200 tys. zł, 2015 r. – 50 tys. zł). Zorganizowane imprezy (w 2014 r. MŚ Kobiet i Mężczyzn w Siatkówce na Siedząco oraz w 2015 r.: MŚ Boccia Open Poznań 2015 i Festiwal Sportowy Promujący Sport Paraolimpijski) promowały różnorodne formy aktywności fizycznej oraz prozdrowotne, społeczne, wychowawcze i edukacyjne wartości sportu wśród dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych. W 2014 r. uczestniczyło w nich 221,3 tys. odbiorców. Efektami ich realizacji były m.in. popularyzacja sportów osób niepełnosprawnych i popularyzacja wolontariatu. Informacje o imprezie festiwalowej podawano w mediach lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich, a o MŚ w mediach i portalach społecznościowych.

⁵⁸ W latach 2013–2015 kwota ta obejmuje kwotę wykorzystanego dofinansowania, a w 2016 r. kwotę wynikającą z zawartych umów.

3. Ministerstwo Sportu i Turystyki, w latach 2013–2016 nie posiadało strategii promocji sportu powszechnego i sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych. Wynikiem braku ww. strategii promocji sportu osób niepełnosprawnych, a w konsekwencji nieokreślenia priorytetowych działań promocyjnych o szerokim odbiorze społecznym (ogólnopolskich), były niskie nakłady na promocję. Zdaniem NIK potrzebne jest opracowanie i przyjęcie strategii promocji sportu osób niepełnosprawnych, wskazującej działania promujące sport powszechny i wyczynowy (m.in. przygotowanie i udział kadry narodowej w IP, IG, MŚ i ME; promocję widowiskowych sportów; wykorzystanie w promocji sportów wizerunku niepełnosprawnych zawodników uzyskujących wysokie osiągnięcia sportowe; promocję aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych). Ponadto niezbędne jest też zwiększenie finansowania promocji sportu, zwłaszcza prowadzonej za pomocą mediów publicznych (telewizji publicznej i radia publicznego), w Internecie oraz w formie reklamy outdoor (m.in. filmy promocyjne, kampanie promocyjne, kampanie billboardowe).

W wyniku przeprowadzonego badania ankietowego w objętych kontrolą NIK pzs (PZB, PZK, PZTS, PZSN) oraz organizacjach SON (PZSN „Start”, Stowarzyszeniu CROSS) osoby niepełnosprawne uczestniczące w zajęciach sekcji sportowych, zawodnicy oraz trenerzy i instruktorzy sportowi uznali, że promocja sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych jest w Polsce niewystarczająca (odpowiednio: 76%, 86%, 91% ankietowanych). Wśród najbardziej oczekiwanych form promocji sportu i rekreacji wskazali oni: transmisje telewizyjne letnich i zimowych IP, cykliczne programy telewizyjne dotyczące sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych o zasięgu ogólnopolskim oraz nadawane w telewizjach regionalnych; kampanie promocyjne w Internecie oraz transmisje telewizyjne letnich i zimowych IG (załącznik nr 5.6. do niniejszej Informacji).

4. Uwaga NIK dotyczy też nienawiązania przez MSiT współpracy w zakresie promocji sportu osób niepełnosprawnych z mediami publicznymi (Telewizją Polską S.A. i Polskim Radiem S.A.).

Minister SiT w skierowanych do przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji pismach z dnia 27 grudnia 2012 r. i 12 lipca 2013 r. postulował wpisanie letnich i zimowych IP, jako wydarzeń o zasadniczym znaczeniu społecznym wymienionych w art. 20b ust. 2 ustawy o radiofonii i telewizji. Uzasadniał to tym, że igrzyska paraolimpijskie stanowią najważniejszą imprezę sportową dla zawodników niepełnosprawnych, bezpośrednie relacje z Letnich Igrzysk Paraolimpijskich w Londynie w 2012 r. były nadawane w ponad 100 krajach, istniejącym oczekiwaniem przez Polaków jednakowego traktowania zmagania sportowców niepełnosprawnych i pełnosprawnych, potrzebą równego traktowania paraolimpiady i igrzysk olimpijskich, co będzie służyło polepszeniu upowszechnienia wiedzy o sporcie osób niepełnosprawnych i jego promocji. Po 12 lipca 2013 r. Minister zaprzestał ww. działań. W *Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2015* oraz w *Programie Rozwoju Sportu do roku 2020* nie uwzględniono ww. postulatu. Zdaniem NIK potrzebna jest kontynuacja działań w celu uznania letnich i zimowych IP za ważne wydarzenia o zasadniczym znaczeniu społecznym.

5. Wsparcie działań promocyjnych przez PFRON dotyczyło zadań określonych w § 1 pkt 12 rozporządzenia MPiPS w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej, tj. opracowywania lub wydawania publikacji, wydawnictw ciągłych oraz wydawnictw zwartych, stanowiących zamkniętą całość, w tym na nośnikach elektromagnetycznych i elektronicznych dotyczących problematyki związanej z niepełnosprawnością; kierowanych do osób niepełnosprawnych – w tym publikowanych drukiem powiększonym, pismem Braille’a lub publikowanych w tekście łatwym do czytania.

Na dofinansowanie promocji sportu i rekreacji w latach 2013–2016 (wg stanu na 31 maja 2016 r.) PFRON (Biuro PFRON i Warmińsko-Mazurski Oddział PFRON) w wyniku konkursów oraz w trybie pozakonkursowym zawarły z beneficjentami 14 umów. Dofinansowanie zadań promocyjnych w latach 2013–2015 wyniosło 2.769 tys. zł (w 2013 r. – 852 tys. zł, w 2014 r. – 1.380,9 tys. zł, w 2015 r. – 536,1 tys. zł). Stanowiło to 6,3% wydatków PFRON w latach 2013–2015 w łącznej kwocie 44.300 tys. zł. Działania promocyjne w ramach ww. zadań skierowano do 420,4 tys. odbiorców, w tym 29,4 tys. osób niepełnosprawnych (7%).

W latach 2013–2015 ze środków PFRON udzielono dofinansowania organizacjom SON (m.in. PZSN „Start”, Olimpiadom Specjalnym Polska, Polskiej Fundacji Paraolimpijskiej, Stowarzyszeniu CROSS) na zadania: wydanie czasopisma „Sport Niepełnosprawnych” (wydano 10 tys. egz.), kwartalnika „Sport Paraolimpijski” (wydano 137 tys. egz.), ogólnopolskiego czasopisma o sporcie osób niepełnosprawnych „Ponad bariery” (wydano 14 tys. egz.), kwartalnika „Sport Paraolimpijski” oraz wydania specjalnego „Sportowiec roku” i książki „Soczi 2014” (wydano 137 tys. egz. kwartalnika, 125 tys. egz. wydania specjalnego i 15 tys. egz. książki); realizacji filmów dokumentalnych o zawodnikach niepełnosprawnych, tj. Natalii Partyce (167,5 tys. odbiorców) i Rafale Wilku (220 tys. odbiorców); wydanie książki „Sport niepełnosprawnych dla niewidomych i niedowidzących – książka wydana w języku Braille’a i drukiem powiększonym” (1 tys. odbiorców), wydawanie ogólnopolskiego miesięcznika „CROSS” skierowanego do osób niewidomych i słabowidzących.

6. NIK dostrzega problem, dotyczący braku wystarczających środków finansowych na prowadzenie działań promocyjnych w celu zainteresowania dzieci i młodzieży uczestnictwem w sekcjach sportowych i imprezach sportowych, które obejmują największą grupę uczestników w sporcie powszechnym. Objęte kontrolą pzs oraz organizacje SON realizowały zadania promocji sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych w ograniczonym zakresie, finansowane ze środków publicznych z MSiT, PFRON i j.s.t. Działania promocyjne prowadzone przez pzs oraz organizacje SON dotyczyły m.in.:

- **PZSN** – organizowania Gali Mistrzów Sportu Niesłyszących (gala jest podsumowaniem Plebiscytu na 10 Najlepszych Sportowców Niesłyszących Polski w danym roku); wydawania biuletynu „Sport Niesłyszących”; prowadzenia strony internetowej związku, na której zamieszczano informacje o startach zawodników i przeprowadzanych imprezach sportowych;
- **PZK** – organizowania cyklicznych imprez o charakterze regionalnym i krajowym, w których uczestniczyły dzieci i młodzież (turnieje o puchar Polski, Drużynowe Mistrzostwa Polski, okręgowe turnieje upowszechniające kręglarstwo), wydawania Kręglarskiego Informatora Sportowego, prowadzenia strony internetowej związku, na której zamieszczano m.in. regulaminy dla sędziów, regulaminy eliminacji zawodów sportowych, informacje dotyczące zapisów, listy startowe, galerie zdjęć z zawodów, komunikaty organizacyjne;
- **PZSN „Start”** – wydawania kwartalników „Sport Niepełnosprawnych” i „Sport Paraolimpijski”; wydawania dodatku o sporcie osób niepełnosprawnych do „Magazynu Integracja”; wydania książki pt. „Medaliści Igrzysk Paraolimpijskich Londyn 2012” (zawierała zdjęcia z IP w Londynie i prezentowała sylwetki wszystkich medalistów oraz laureata nagrody Fair Play); organizacji Pikniku Paraolimpijskiego w warszawskim centrum handlowym, kampanii na portalu Sport.pl i w mediach społecznościowych (uczestniczyły dzieci i młodzież szkolna, dorośli oraz rodziny z dziećmi); organizacji wystawy „Paralympic Sport – Return to life”; współpracy z TVP S.A. (w ramach programów „Pełnosprawni” i „Kroniki IP Soczi”); współpracy z Telewizją Polsat Sp. z o.o. (niepełnosprawny sportowiec wziął udział w telewizyjnym show, w którym wygrał dzięki największej liczbie głosów widzów i internautów);
- **Stowarzyszenie „Sprawni-Razem”** – publikacji biuletynu „Sprawni-Razem”; prowadzenia strony internetowej stowarzyszenia, na której zamieszczano informacje o startach zawodników i imprezach sportowych;
- **Olimpiady Specjalne Polska** – publikacji (plannerów Olimpiad Specjalnych, kalendarzy książkowych Olimpiad Specjalnych, biuletynu informacyjnego „Jeżyk”, broszury rekrutacyjnej, wydawnictwa „Zobacz kim jestem”); prowadzenia strony internetowej stowarzyszenia, na której zamieszczano informacje o startach zawodników i imprezach sportowych.

NIK zwróciła też uwagę na ograniczoną współpracę organizacji SON z jednostkami samorządowymi w zakresie upowszechniania i promocji sportu wśród osób niepełnosprawnych (w Stowarzyszeniu CROSS). Zdaniem NIK nawiązanie współpracy w podmiotami jednostek samorządowych mającymi stały kontakt z osobami niepełnosprawnymi (np. GOPS, MOPS, ośrodki szkolno-wychowawcze, szkoły), mogłoby pozwolić na dotarcie z ofertą do większej liczby osób, co w konsekwencji mogłoby mieć przełożenie na wzrost liczby uczestników zajęć sekcji sportowych.

Prezes Zarządu PKPar wskazał na potrzebę działań w zakresie promocji zasad i idei paraolimpizmu, promocji sportu powszechnego i wyczynowego osób niepełnosprawnych, tj.: zapewnienia środków na prowadzenie działań ogólnokrajowych m.in.: kampanii społecznych, informacji w mediach publicznych oraz prasie, większej aktywności w mediach społecznościowych; zapewnienia środków na prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych we wszystkich instytucjach zajmujących się osobami niepełnosprawnymi (szpitalach, ośrodkach rehabilitacyjnych, PCPR, MOPS itp.); większego zaangażowania TVP S.A. w programy o tematyce sportowej oraz nadawania transmisji z zawodów sportowych; utworzenia Centrum Informacji (portalu) o szeroko rozumianym sporcie dla osób niepełnosprawnych; rozszerzenia zakresu informacyjno-edukacyjnego poprzez informatory, szkolenia, seminaria, wydawnictwa specjalne oraz edukację w szkołach.

Prezesi zarządów objętych kontrolą pzs i organizacji SON wskazali na wiele problemów w zakresie realizacji promocji sportu osób niepełnosprawnych, w szczególności na: brak środków finansowych na działania ogólnokrajowe, kampanie społeczne (w prasie, telewizji, Internecie, kampanie billboardowe); brak środków finansowych na prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych w instytucjach zajmujących się osobami niepełnosprawnymi (m.in. PCPR, MOPS, placówkach); niewystarczające dofinansowanie uniemożliwiające realizowanie działań (np. rezygnację ze zgrupowań klimatycznych zawodników, z dokształcania trenerów na rzecz organizowania zgrupowań i treningów zawodników); brak środków na specjalistyczne badania, odnowę biologiczną zawodników, współpracę ze specjalistami; zmniejszanie dofinansowania w projektach z zakresu rehabilitacji społecznej, skutkujące ograniczeniem udziału specjalistów np. psychologa, doradcy zawodowego. Za najbardziej potrzebne działania uznali oni zwiększenie liczby działań promocyjnych oraz zwiększenie dofinansowania promocji z budżetu państwa i FRKF.

3.6 Inne ustalenia kontroli

1. PZSN „Start” w latach 2013–2015 nie opracował zasad przyznawania klubom sportowym licencji, uprawniających do uczestnictwa we współzawodnictwie sportowym osób niepełnosprawnych i nie wydawał licencji klubom ani zawodnikom. Stanowiło to naruszenie § 7 pkt 18 statutu PZSN „Start”, zobowiązującego do opracowania zasad przyznawania klubom sportowym, stowarzyszeniom kultury fizycznej licencji uprawniających do uczestnictwa we współzawodnictwie sportowym osób niepełnosprawnych. Zasady te zostały przyjęte w trakcie kontroli NIK.

2. Kontrola w Urzędzie m.st. Warszawy wykazała nieprawidłowości w zakresie oceny ofert w otwartych konkursach ofert oraz w formie tzw. małego grantu na zadania publiczne dotyczące sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych (dotacje przyznane na podstawie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z pominięciem otwartego konkursu ofert), tj.:

- w protokołach komisji konkursowej do opiniowania ofert brak było potwierdzenia, że członkowie komisji dokonali oceny poszczególnych elementów w zakresie określonym w art. 15 ust. 1 pkt 1–5 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w 2013 i 2014 r. członkowie komisji konkursowych, w protokołach

komisji konkursowej do opiniowania ofert, nie dokonywali zapisów świadczących o przeprowadzeniu oceny merytorycznej w zakresie wymaganym w art. 15 ust. 1 pkt 1–5 ww. ustawy, tj.: we wzorze protokołu komisji konkursowej do opiniowania ofert, stanowiącym załącznik nr 10 do zarządzenia 3463/2012⁵⁹, widnieje zapis, że komisja konkursowa przy rozpatrywaniu ofert na podstawie art. 15 ww. ustawy: ocenia możliwość realizacji zadania publicznego przez oferenta; ocenia przedstawioną kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania; ocenia proponowaną jakość wykonania zadania i kwalifikacji osób, przy udziale których oferent będzie realizować zadanie publiczne; w przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 4 pkt 2, uwzględnia planowany przez oferenta udział środków finansowych własnych lub środków pochodzących z innych źródeł na realizację zadania publicznego; uwzględnia planowany przez oferenta, wkład rzeczowy, osobowy, w tym świadczenia wolontariuszy i pracę społeczną członków. Obowiązujący formularz protokołu nie przewidywał zapisu wyników oceny przez członków komisji konkursowej;

- w protokołach zespołu ds. oceny realizacji zadania publicznego członkowie zespołu nie złożyli podpisów potwierdzających dokonanie oceny ofert. W przypadku dwóch zadań realizowanych w 2013 r. i 2015 r., tj.: XV Integracyjnego Balu dla osób niepełnosprawnych oraz XVII Integracyjnego Balu dla osób niepełnosprawnych organizowanych przez Fundację „Świat na TAK” Prezydent m.st. Warszawy udzieliła dofinansowania łącznie w kwocie 20.000 zł, pomimo że protokoły zespołu ds. oceny realizacji zadania publicznego nie zawierały podpisów wszystkich członków zespołu oceniających te oferty. Było to niezgodne z wymogami formularza, stanowiącego załącznik nr 2 do zarządzenia nr 2907/2012 Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 13 lipca 2012 r. (w trybie małego grantu), w Części: II Karta oferty – Protokół Zespołu, zobowiązującego członków zespołu do złożenia podpisów potwierdzających dokonanie oceny ofert;
- Biuro Sportu i Rekreacji Urzędu m.st. Warszawy w otwartym konkursie ofert ogłoszonym zarządzeniem nr 1792/2011 Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 25 listopada 2011 r. w sprawie ogłoszenia i otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w 2012 r. wyznaczyło termin do składania ofert krótszy niż 21 dni od dnia ukazania się ogłoszenia o konkursie, co stanowiło naruszenie w art. 13 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Termin składania ofert w ogłoszeniu konkursowym opublikowanym na stronie internetowej Urzędu: www.sportowa.warszawa.pl dnia 29 listopada 2011 r. został wyznaczony na dzień 16 grudnia 2011 r., tj. 17 dnia od dnia ukazania się ogłoszenia.

3. Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK pozyskano materiały i informacje od Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji (KRRiT), Telewizji Polskiej S.A. (TVP S.A.) i Polskiego Radia S.A. (PR S.A.) w zakresie promocji sportu osób niepełnosprawnych oraz Polskiego Związku Niewidomych (PZN) i Polskiego Związku Głuchych (PZG) w zakresie realizacji zadań dotyczących sportu osób niepełnosprawnych.

3.1. KRRiT poinformowała, że ustawa o radiofonii i telewizji nie zawiera gwarancji przeprowadzenia transmisji telewizyjnej letnich i zimowych IP i IG, w programie ogólnokrajowym dostępnym w całości bez opłaty. Wskazano, że umieszczenie danego wydarzenia na liście ważnych wydarzeń nie gwarantuje obowiązkowego przeprowadzenia transmisji z takiego wydarzenia, a umieszczenie wydarzenia na tej liście było związane także z przeciwdziałaniem komercjalizacji transmisji. KRRiT podejmując decyzję dotyczącą umieszczenia poszczególnych wydarzeń na liście ważnych wydarzeń oprócz wyników oglądalności oraz kryteriów kwalifikacyjnych Komisji Europejskiej uzgodnionych na forum Komitetu Wykonawczego, brała również pod uwagę sprawę komercjalizacji ewentualnej transmisji z wydarzenia, jednak w przypadku letnich i zimowych IP i IG, takiego zagrożenia zdaniem KRRiT nie było. KRRiT poinformowała, że zgodnie z rozporządzeniem Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 27 kwietnia 2011 r. sprawie terminów przedkładania oraz zakresu planów finansowo-programowych przedsięwzięć w zakresie realizacji misji publicznej opracowywanych przez jednostki publicznej radiofonii i telewizji⁶⁰, w uzgodnionych z TVP S.A.

⁵⁹ Zarządzenie nr 3463/2012 Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 22 października 2012 r. w sprawie określenia trybu ogłaszania, przeprowadzania i ogłaszania wyników otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych finansowanych lub współfinansowanych ze środków z budżetu m.st. Warszawy w biurach Urzędu m.st. Warszawy i wydziałach dla dzielnic m.st. Warszawy oraz trybu rozliczania przyznanych dotacji i kontroli realizowanych zadań publicznych.

⁶⁰ Dz. U. z 2011 r. Nr 99 poz. 580, ze zm.

planach programowych na 2016 r. przewidziano wyemitowanie 68 godzin transmisji z Letnich IP w Rio de Janeiro 2016 (w TVP 1 – 10 godz., TVP2 – 18 godz., TVP Sport – 40 godz.). Ponadto zakładano wyemitowanie 30 godz. dodatkowych audycji poświęconych ww. paraolimpiadzie (20 godz. retransmisji w TVP Sport oraz po 5 godz. audycji informacyjnych i publicystycznych w TVP1 i TVP2). W latach 2012–2016 KRRiT nie monitorowała realizacji misji publicznej w zakresie propagowania i upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych, w tym międzynarodowych zawodów sportowych osób niepełnosprawnych, ponieważ ustawa o radiofonii i telewizji nie nakładała na nią szczególnych zadań. KRRiT poinformowała, że w związku z art. 13 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji, nie może narzucić nadawcom konkretnych rozwiązań programowych w zakresie transmitowania wydarzeń sportowych, w tym w kwestii doboru przekazu i czasu jego trwania.

3.2. Prezes Zarządu TVP S.A., w sprawie IP, IG, MŚ i ME transmitowanych w latach 2012–2016 poinformował, że:

- XIV Letnie IP Londyn 2012 – nie przeprowadzono bezpośrednich transmisji, obsługę prowadzono w ramach codziennych newsów i relacji reporterskich, na antenie TVP1 wyemitowano 28 odcinków 2-minutowych i trzy podsumowania faz rywalizacji i całych IP (łącznie ok. 1:30 godz.); na antenie TVP Sport emitowano 5-minutowe podsumowania dni IP i dwa dłuższe podsumowania całości IP, emitowano teledyski „Polscy medaliści na paraolimpiadzie” (łącznie ponad 6 godz. emisji); razem wyemitowano 7:30 godz. relacji;
- XI Zimowe IP Soczi 2014 – na antenie TVP1 emitowano mini programy z rywalizacji reprezentantów Polski oraz kroniki poszczególnych dni zawodów (łącznie ok. 1:20 godz.); na antenie TVP Sport przeprowadzono transmisję z IP, z ceremonii otwarcia oraz podsumowanie dni IP, kroniki i program podsumowujący całość IP (łącznie ok. 10 godz.). Razem wyemitowano 11:20 godz. transmisji i relacji;
- nie relacjonowano odrębnie igrzysk osób z wadami słuchu (IG);
- MŚ, ME i inne zawody z udziałem sportowców niepełnosprawnych były prezentowane w relacjach i felietonach w ramach audycji „Pełnosprawni” oraz w sportowych programach newsowych: 2013 r. (zawody, m.in. Międzynarodowe Zawody i Mistrzostwa Polski w Bocci „WielkoPOLSKA BOCCIA 2013”; Olimpiada Specjalna w Korei, MŚ w Lekkoatletyce w Lyonie); 2014 r. (zawody m.in. MŚ w Ampfutbolu w Meksyku; MŚ „Szabla Kilińskiego” w Warszawie; ME w siatkówce w Elblągu); 2015 r. (zawody m.in. MŚ Blind Futbolistów w Wielkiej Brytanii; XIV Światowe Igrzyska Olimpiad Specjalnych w Los Angeles; MŚ w Parakajakarstwie w Mediolanie); 2016 r. (zawody m.in. ME w Lekkiej Atletyce w Grosseto; MŚ w Bowlingu w Łodzi).

TVP S.A. planowała przeprowadzenie ok. 110 godz. transmisji i relacji z XV Letniej IP w Rio de Janeiro 2016, tj. prawie 15 razy więcej niż z XIV Letnich IP Londyn 2012 i 10 razy więcej niż z XI Zimowych IP Soczi 2014. Na antenach TVP Sport, TVP1 i TVP2 przewidziano: codzienne transmisje z IP w godz. 23:30–2:30; codzienną audycję o najważniejszych sportowcach w „Pełnosprawni – nasze Rio” (na TVP1); programy newsowe (codzienne na TVP Sport, TVP1, TVP2); codzienne Kroniki Paraolimpijskie (na TVP1, TVP2); codzienny 90 min. blok powtórkowy w godz. ok. 16:30–18:00 podsumowujący wydarzenia (na TVP Sport); ceremonie otwarcia i zamknięcia igrzysk (na TVP Sport, TVP1, w Internecie). Ponadto bloki studyjne, transmisje i podsumowania będą tłumaczone na język migowy (nowość w stosunku do poprzednich IP).

TVP S.A. realizowała audycję telewizyjną „Pełnosprawni”, emitowaną od 22 listopada 2006 r. (zawieszoną od czerwca 2009 r. do stycznia 2013 r.). W latach 2013–2016 program ukazywał się w TVP Sport od stycznia 2013 r. dwa razy w miesiącu o godz. 17:30, od marca 2013 r. także na TVP1 w niedziele o godz. 6:40 z wakacyjną przerwą, od września 2013 r. w soboty o godz. 6:40 (bez przerw). Do końca sierpnia 2016 r. wyemitowano w TVP1 w sumie 171 odcinków audycji. Wg badań TVP S.A. oglądalność audycji w latach 2013–2015 w TVP1 spadała z 208.874 do 58.129 widzów (w 2016 r. do 30 lipca zdecydowanie wzrosła do 114.973 widzów), a w TVP Sport wzrosła z 5.112 do 6.820 widzów (w 2016 r. do 30 lipca, dodatkowo wzrosła do 7.992 widzów). Jednocześnie w latach 2013–2015 wzrosły koszty produkcji i emisji jednego odcinka w TVP1 z 11,3 do 13,3 tys. zł, a w TVP Sport z 3,8 do 5 tys. zł. Zdaniem NIK do wzrostu oglądalności audycji w 2016 r. przyczynia się także jej emisja w lepszej porze oglądalności – od września 2016 r. emitowana jest w TVP1 co sobotę o godz. 9:30 i powtarzana w TVP Sport, we wtorki o godz. 17:30.

Inne audycje w TVP Sport dotyczyły reportaży i dokumentów produkowanych lub kupowanych, m.in. reportaż „Powrót” (o sparaliżowanym sportowcu nurkującym, 10 emisji), „Zatańczyć w chmurach” (o nieposiadającym kończyn parolotniarzu, cztery emisje); „Natalia” (o mistrzyni paraolimpijskiej w tenisie stołowym Natalii Partyce, pięć emisji); „Rafał Wilk – człowiek ze stali” (film o mistrzu paraolimpijskim w kolarstwie szosowym, byłym żuźlowcu, który uległ wypadkowi na torze żuźlowym, 10 emisji). W 2016 r. poza Letnimi IP w Rio de Janeiro 2016 ze względów finansowych nie przewidywano innych transmisji.

Prezes Zarządu TVP S.A. wskazał, że współpraca w zakresie promocji sportu i aktywności osób niepełnosprawnych z MSiT była okazjonalna, z PFRON – poprzez Olimpiady Specjalne Polska w zakresie relacji XIV Światowych Letnich Igrzysk Olimpiad Specjalnych w 2015 r.; z PKPar – poprzez objęcie przez TVP Sport patronatem imprez organizowanych przez PKPar, z pzs i organizacjami SON – polegała na przekazywaniu informacji o organizowanych zawodach, z PR S.A. – dotyczyła tylko wywiadu z autorem scenariusza i prowadzącym program „Pełnosprawni”.

W latach 2012–2015, czas emisji audycji regionalnych poświęconych sportowi osób niepełnosprawnych na antenach regionalnych TVP S.A. wzrastał, jednakże istniały duże dysproporcje w czasie emisji audycji na antenach, przy czym niektóre anteny w ogóle nie nadawały audycji, tj.:

- w 2012 r. łącznie wyemitowano 4:44 godz. na ośmiu antenach (od 0:03 do 1:53 godz.), na 8 nie prowadzono emisji, zaś audycje w TVP3 Białystok, TVP3 Bydgoszcz, TVP3 Gdańsk, TVP3 Poznań audycje nie przekraczały 20 min. rocznie, tj. wynosiły średnio mniej niż dwie min. miesięcznie;
- w 2013 r. łącznie wyemitowano 24:38 godz. na wszystkich 16 antenach (od 0:10 do 5:55 godz.), zaś audycje w TVP3 Białystok, TVP3 Bydgoszcz, TVP3 Gdańsk, TVP3 Gorzów Wielkopolski, TVP3 Katowice, TVP3 Łódź, audycje nie przekraczały 20 min. rocznie, tj. wynosiły średnio mniej niż dwie min. miesięcznie;
- w 2014 r. łącznie wyemitowano 41:56 godz. na 14 antenach (od 0:10 do 13:43 godz.), na dwóch antenach nie prowadzono emisji, przy czym w TVP3 Katowice, TVP3 Łódź i TVP3 Poznań, audycje nie przekraczały 20 min. rocznie, tj. wynosiły średnio mniej niż dwie min. miesięcznie;
- w 2015 r. łącznie 30:17 godz. przez 16 anten (od 0:09 do 8:05 godz.)⁶¹, przy czym audycje w TVP3 Gdańsk, TVP3, TVP3 Katowice i TVP3 Łódź nie przekraczały 20 min. rocznie, tj. wynosiły średnio mniej niż dwie min. miesięcznie.

⁶¹ W styczniu 2015 r. na wszystkich antenach regionalnych był emitowany Spot-Niepełnosprawni.eu promujący miejsca publiczne przystosowane dla osób niepełnosprawnych m.in. stadiony sportowe.

Najniższy czas trwania audycji odnotowano w 2012 i 2013 r. w TVP3 Bydgoszcz (0:03 godz.), w latach 2013–2015 na antenie TVP3 Katowice (odpowiednio: 0:10; 0:10; 0:09 godz.) i w latach 2013–2014 na antenie TVP Łódź (odpowiednio: 0:12; 0:12 godz.).

Jako najpoważniejsze problemy w realizacji promocji wskazano małe zainteresowanie sponsorów inwestowaniem w relacje telewizyjne z udziałem sportowców (brak sponsora programu „Pełnosprawni” oraz małe zainteresowanie dofinansowaniem audycji i programów telewizyjnych organizacji SON).

3.3. Prezes Zarządu Polskiego Radia S.A poinformowała, że Letnie IP w Londynie 2012 były przedstawiane w PR S.A. 236 razy łącznie przez 7:08 godz. (w PR1, PR2, PR3, PR4, w tym 89 razy na PR1); Zimowe IP w Soczi 2014 – 31 razy przez 1:56 godz. (w PR1, PR2, PR3, PR4, PR24, w tym osiem razy na PR3); MŚ i ME – ME w siatkówce Elbląg 2013 (PR1), MŚ w Lekkoatletyce Katar 2016 (PR4), igrzyska głuchych – PR S.A. nie posiadało informacji o relacjach.

W latach 2012–2015 łącznie wyemitowano 102 audycje radiowe/informacje radiowe dotyczące sportu osób niepełnosprawnych, których łączny czas emisji wyniósł 9:56 godz., w ramach serwisów informacyjnych (m.in. Wiadomości, Aktualności, Serwis Trójki, Nowiny Czwórki), serwisach i audycjach sportowych, audycjach okazjonalnych (reportaże po 15–25 min., audycje publicystyczne po 10–15 min). W 2016 r. nie zaplanowano bezpośrednich transmisji z Letnich IP w Rio de Janeiro 2016. Informacje miały być obecne w wiadomościach i relacjach sportowych (serwisy codzienne: Kronika Sportowa, Przy Muzyce o Sporcie, Trzecia Strona Medalu; rozmowy ze sportowcami, trenerami i działaczami; reportaże przedstawiające sylwetki sportowców niepełnosprawnych).

W latach 2013–2015 PR S.A. nie współpracowało z MSiT. PR S.A. zawierało porozumienia i umowy korporacyjne, w których obejmowało patronatem zawody i wydarzenia sportowe Z PFRON zawarto w 2013 r. umowę, dotyczącą pokrycia przez PFRON kosztów relacji sportowych ze Światowych Letnich Igrzysk Olimpiad Specjalnych w Los Angeles oraz w 2015 r. porozumienie, dotyczące promocji Ogólnopolskiej Gali Lady D. w Sejmie RP. W zakresie działań promocyjnych współpracowano z Olimpiadami Specjalnymi Polska (zawarto cztery porozumienia roczne dotyczące zawodów ogólnopolskich i wydarzeń związanych z uczestnictwem reprezentacji w Olimpiad Specjalnych Polska w zawodach rangi międzynarodowej, promocji zawodów międzynarodowych w Polsce) oraz Fundacją Sedeka (w 2013 r. zawarto porozumienie dotyczące Plebiscytu 40-lecia na 10 najwybitniejszych polskich sportowców niepełnosprawnych – medalistów IP w latach 1972–2012).

Jako najpoważniejsze problemy w realizacji promocji przez PR S.A. w latach 2012–2016, wskazano trudności w wygospodarowaniu środków finansowych na obsługę reporterską większych zawodów międzynarodowych z udziałem reprezentantów Polski, a ponadto ograniczone możliwości osobowe oraz wysoki koszt obsługi reporterskiej w zawodach osób niepełnosprawnych, jak i sposobu ich prezentacji w audycjach radiowych.

3.4. Prezes Zarządu Głównego PZN poinformował, że w latach 2013–2015 dofinansowanie ze środków PFRON, j.s.t. (województw, powiatów, gmin) otrzymały Okręgi PZN w łącznej kwocie 2.018,9 tys. zł. Wsparciem objęto ogółem 14.308 osób niepełnosprawnych (4.928 w 2013 r., 4.699 w 2014 r., 4.681 w 2015 r.)

Jako najważniejsze problemy w zakresie sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych Prezes Zarządu Głównego PZN wskazał: zbyt mało zajęć z rehabilitacji ruchowej dla osób starszych i seniorów (np. bezpieczny ruch, turystyka rowerowa, nordic walking); zbyt małą liczbę w zajęciach sportowych

i rekreacyjnych ćwiczeń z koordynacji ruchowej potrzebnych do utrzymania prawidłowej postawy ciała; brak zachowania równowagi w dofinansowywaniu różnego rodzaju zadań dotyczących osób niewidomych.

3.5. Prezes Zarządu Głównego PZG poinformował, że w latach 2013–2015 dofinansowanie ze środków PFRON, j.s.t. (województw, powiatów, gmin) otrzymały Oddziały PZG w łącznej kwocie 795,8 tys. zł. Wsparciem z tych środków objęto ogółem 6.884 osoby niepełnosprawne. Wskazał także, że zmniejszyła się liczba dofinansowywanych i organizowanych imprez rekreacyjno-sportowych, które są ważnym elementem rehabilitacji społecznej osób głuchych (niedosłyszących i z uszkodzonym słuchem).

Prezes Zarządu Głównego PZG wskazał, że dofinansowanie ze środków publicznych w latach 2013–2016 (do 31 maja) nie zaspokoiło potrzeb sportowych i rekreacyjnych osób głuchych. PZG nie prowadził bezpośredniej współpracy z MSiT, PFRON, pzs oraz organizacjami SON, jednakże korzystał z dotacji w ramach programów dofinansowanych ze środków publicznych.

4. Ponadto na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK przeprowadzono badanie kwestionariuszowe w zakresie rozwoju sportu osób niepełnosprawnych w 16 urzędach marszałkowskich oraz w 312 starostwach powiatowych i urzędach miast na prawach powiatów (spośród 380).

Wykaz jednostek niekontrolowanych, w których zasięgnięto informacji w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK stanowi załącznik nr 5.4. do niniejszej Informacji.

Wyniki badania kwestionariuszowego w samorządach województw i powiatowych przedstawiono w załączniku nr 5.5. do niniejszej Informacji.

5. W ramach kontroli w czterech pzs (PZB, PZK, PZTS, PZSN) oraz w dwóch organizacjach SON (PZSN „Start”, Stowarzyszeniu CROSS) przeprowadzono anonimowe, dobrowolne ankiety wśród 376 osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach sekcji sportowych, 160 zawodników niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniu sportowym oraz 82 trenerów i instruktorów sportowych, dotyczące m.in. oceny szkolenia sportowego i promocji sportu osób niepełnosprawnych. Wyniki badania ankietowego osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach sekcji sportowych, zawodników niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniu sportowym oraz trenerów i instruktorów sportowych przedstawiono w załączniku nr 5.6. do niniejszej Informacji.

6. W latach 2010–2014 nastąpiła znaczna poprawa stanu infrastruktury sportowej w Polsce dostosowanej dla ćwiczących osób niepełnosprawnych. W 2014, w stosunku do roku 2010 wzrosła liczba: stadionów wielofunkcyjnych; boisk do gier wielkich (piłkarskich, rugby, hokeja na trawie, baseball, soft ball); boisk do gier małych (koszykówki, piłki ręcznej, piłki siatkowej, piłki siatkowej plażowej); kortów tenisowych, hal sportowych wielofunkcyjnych o wym. 44x22 m i większych; hal sportowych o wymiarach od 36x19 m do 44x22 m; sal gimnastycznych o wymiarach od 24x12 m do 36x19 m oraz pływalni krytych i otwartych. W ww. okresie zmniejszeniu uległa jedynie liczba stadionów lekkoatletycznych oraz stadionów piłkarskich i żużlowych.

Zgodnie z opracowaniami Głównego Urzędu Statystycznego z 2011 r. *Kultura fizyczna w Polsce w latach 2008–2010*⁶² oraz z 2015 r. *Kultura fizyczna w Polsce w latach 2013 i 2014*⁶³, zawierającymi informacje o obiektach sportowych dostosowanych dla ćwiczących osób

⁶² Opracowanie zamieszczono na stronie: http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/kts_kultura_fizyczna_w_polsce_2008-2010.pdf.

⁶³ Opracowanie zamieszczono na stronie: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/sport/kultura-fizyczna-w-polsce-w-latach-2013-2014,1,3.html>.

niepełnosprawnych, w 2014 r. było 385 stadionów wielofunkcyjnych dostosowanych dla ćwiczących osób niepełnosprawnych (z tego: 19 stadionów piłkarsko-żużlowych, 250 stadionów piłkarsko-lekkoatletycznych oraz 116 stadionów pozostałych), tj. o 126 (49%) więcej niż w 2010 r. (259). W 2014 r. w stosunku do 2010 r. spadła liczba stadionów lekkoatletycznych z 33 do 29 (o 12%), liczba stadionów piłkarskich z 412 do 319 (o 23%) oraz liczba stadionów żużlowych z 13 do 6 (o 54%). Wzrosła natomiast liczba boisk do gier wielkich (piłkarskich, rugby, hokeja na trawie, baseball, soft ball) z 1426 w 2010 r. do 1495 w 2014 r., tj. o 5% (w 2014 r. boiska te stanowiły 23% ogólnej liczby boisk wielofunkcyjnych w ilości 6.594). Znacznie wzrosła liczba boisk do gier małych (koszykówki, piłki ręcznej, piłki siatkowej, piłki siatkowej plażowej), z 408 w 2010 r. do 779 w 2014 r., tj. o 91% (w 2014 r. boiska te stanowiły 30% ogólnej liczby boisk do gier małych w ilości 2.643). W 2010 r. było 545, a w 2014 r. 707 (wzrost o 30%) kortów tenisowych dostosowanych dla ćwiczących osób niepełnosprawnych (w 2014 r. stanowiły one 35% ogólnej liczby 2.037 kortów tenisowych w Polsce). W 2010 r. było 412, a w 2014 r. 424 hal sportowych wielofunkcyjnych o wym. 44x22 m i większych (wzrost o 3%). W 2014 r. spośród istniejących 567 hal sportowych wielofunkcyjnych o wym. 44x22 m i większych, 75% z nich było przystosowanych dla ćwiczących osób niepełnosprawnych. Mniejszych hal sportowych o wymiarach od 36x19 m do 44x22 m dla ćwiczących osób niepełnosprawnych było przystosowanych w 2010 r. 226, a w 2014 r. 236 (wzrost o 4%). O 16% wzrosła w 2014 r. liczba sal gimnastycznych o wymiarach od 24x12 m do 36x19 m (230), wobec 198 w 2010 r. (w 2014 r. 44% sal spośród istniejących 523 było przystosowanych dla ćwiczących osób niepełnosprawnych). Nastąpił także wzrost liczby pływalni krytych i otwartych przystosowanych dla ćwiczących osób niepełnosprawnych. W 2014 r. było 374 pływalni krytych, wobec 305 w 2010 r. (wzrost o 23%). W 2014 r. dla osób niepełnosprawnych dostępnych było 97 pływalni otwartych, a w 2010 r. 89 (wzrost o 9%). Spośród wszystkich funkcjonujących w 2014 r. pływalni krytych i pływalni otwartych ogółem odpowiednio: 72% i 35% z nich było przystosowanych dla ćwiczących osób niepełnosprawnych.

4.1 Przygotowanie kontroli

Kontrolę poprzedziła analiza przedkontrolna publicznie dostępnych informacji i uwarunkowań prawnych dotyczących działań Ministra oraz PFRON, PKPar, pzs, organizacji SON, PCPR i MOPS. Ponadto, od MSiT, PFRON, PCPR i MOPS uzyskano pisemne informacje, materiały oraz dokumenty w trybie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy o NIK.

4.2 Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Oceny kontrolowanej działalności dokonano w odniesieniu do każdego z przywołanych w programie kontroli obszarów, z uwzględnieniem celu głównego i celów szczegółowych. Ocena ogólna kontrolowanej działalności wynikała z ocen częściowych, dotyczących poszczególnych obszarów działalności kontrolowanych jednostek, odpowiadających tematyce kontroli. W wystąpieniach pokontrolnych zastosowano ocenę opisową kontrolowanej działalności, odpowiadającą na określone dla poszczególnych rodzajów jednostek kontrolowanych pytania.

W wystąpieniach pokontrolnych sformułowano ogółem 33 wnioski pokontrolne, z tego:

- do Ministra Sportu i Turystyki – dwa wnioski dotyczące:
 - zapewnienia rzetelnego dokumentowania oceny formalnej i merytorycznej ofert na dofinansowanie zadań sportu powszechnego, potwierdzonej podpisami osób dokonujących oceny;
 - udzielania dofinansowania na wypłacanie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej wyłącznie podmiotom uprawnionym do wypłaty tych stypendiów;
- do Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wniosek dotyczący podjęcia działań dla skrócenia wydłużonego czasu weryfikacji sprawozdań z realizacji zadań z udziałem środków PFRON, a w szczególności usprawnienie procesu rozliczania sprawozdania końcowego za I okres realizacji zadania pn. *Olimpijczyk – przygotowanie zawodników niepełnosprawnych do udziału w Igrzyskach Paraolimpijskich*, przekazanego przez Polski Komitet Paraolimpijski;
- do prezesów zarządów polskich związków sportowych – 11 wniosków dotyczących m.in.:
 - zapewnienia terminowego zatwierdzania sprawozdań finansowych (dwa wnioski);
 - dokonywania terminowych zwrotów niewykorzystanego dofinansowania wynikających z umów o dofinansowanie (dwa wnioski);
 - zwrotu na rachunek PFRON nienależnie pobranego dofinansowania, dotyczącego wydatków niebędących kosztami kwalifikowanymi (jeden wniosek);
 - zwrotu na rachunek FRKF kwoty przeznaczonej na wydatek podwójnie sfinansowany ze środków FRKF oraz ze środków MSiT (jeden wniosek);
 - zapewnienia terminowej wypłaty stypendiów sportowych dla zawodników KN osób niepełnosprawnych (jeden wniosek);
 - prawidłowego ewidencjonowania wydatków w wyodrębnionych ewidencjach księgowych zadań dofinansowanych ze środków publicznych (jeden wniosek);
- do prezesów zarządów organizacji SON oraz dyrektora generalnego Olimpiad Specjalnych Polska – 13 wniosków, dotyczących m.in.:
 - prowadzenia ewidencji badań diagnostycznych wraz z listą zawodników potwierdzającą udział w badaniach zgodnie z programami sportu wyczynowego Ministra SiT (dwa wnioski);

- wykonywania i rozliczania kosztów pośrednich zadań dofinansowanych z FRKF w zakresie rozwijania sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych z zachowaniem obowiązującego limitu (jeden wniosek);
- dokonania korekty rozliczenia końcowego umowy o dofinansowanie w zakresie wykonania kosztów pośrednich oraz zwrotu na rachunek FRKF kwoty pobranej w nadmiernej wysokości, w związku z przekroczeniem dopuszczalnego limitu kosztów pośrednich (jeden wniosek);
- umieszczania na dowodach księgowych, stanowiących podstawę rozliczenia dofinansowania z MSiT wszystkich elementów określonych w art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości (jeden wniosek);
- dokonywania zwrotu niewykorzystanych środków w terminach wynikających z umów o dofinansowanie sportu powszechnego i wyczynowego (jeden wniosek);
- naliczenia i przekazania na właściwy rachunek FRKF odsetek, w związku z nieterminowym zwrotem niewykorzystanych środków dotacji (jeden wniosek);
- stosowania stawek wynagrodzenia godzinowego trenerów prowadzących zajęcia z zakresu sportu powszechnego osób niepełnosprawnych zgodnie z zapisami programów upowszechniania sportu powszechnego osób niepełnosprawnych (jeden wniosek);
- do dyrektorów PCPR – cztery wnioski dotyczące m.in.:
 - rozpatrywania kompletnych wniosków o dofinansowanie ze środków PFRON, zawierających wszystkie dane i dokumenty wymagane przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. (jeden wniosek);
 - zapewnienia skutecznego nadzoru obejmującego zawieranie i realizację umów o dofinansowanie (jeden wniosek);
 - rzetelnego rozliczania przyznanego dofinansowania ze środków PFRON, zgodnie z warunkami ustalonymi w umowach o dofinansowanie (dwa wnioski).

Do Prezydenta m.st. Warszawy skierowano dwa wnioski dotyczące:

- zapewnienia rzetelnego dokumentowania przez członków komisji konkursowej do opiniowania ofert dokonania oceny w zakresie art. 15 ust. 1 pkt 1–5 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz rozważenia wprowadzenia zmian w formularzu protokołu komisji konkursowej umożliwiającą to dokumentowanie;
- wzmocnienia nadzoru nad przeprowadzaniem otwartych konkursów ofert oraz dokonywaniem ocen ofert w trybie małego grantu, w zakresie wyznaczania terminów składania ofert zgodnych z przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz oceny ofert przez członków zespołów ds. oceny realizacji zadania publicznego potwierdzonej ich podpisami.

Do wystąpień pokontrolnych skierowanych do Ministra SiT, prezesów zarządu pzs i organizacji SON, dyrektorów PCPR i MOPS oraz Prezydenta m.st. Warszawy zastrzeżeń nie wniesiono.

Prezes Zarządu PFRON zgłosił 10 zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego. Komisja Rozstrzygająca oddaliła dwa zastrzeżenia, cztery zastrzeżenia uwzględniła w całości (w przypadku jednego zastrzeżenia wykreślono wniosek pokontrolny nr 3, w przypadku trzech zastrzeżeń dokonano zmiany w treści wystąpienia), a cztery zastrzeżenia uwzględniła w części (w przypadku jednego zastrzeżenia dokonano wykreślenia wniosku pokontrolnego nr 1 i dokonano odpowiednio zmiany w treści wystąpienia, w przypadku trzech zastrzeżeń dokonano zmiany w treści wystąpienia).

Według stanu na 9 marca 2017 r. w 17 kontrolowanych jednostkach, w których sformułowano łącznie 33 wnioski pokontrolne wynika, że 16 wniosków zrealizowano, a 17 wniosków znajdowało się w trakcie realizacji.

Efekty finansowe kontroli stanowią finansowe lub sprawozdawcze skutki nieprawidłowości w kwocie 6.755 tys. zł, z tego: kwoty wydatkowane z naruszeniem prawa – 6.711,3 tys. zł (w tym: 6.698,9 tys. zł – kwota udzielonego i wydatkowanego dofinansowania przez Ministra SiT na wypłatę stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej podmiotowi nieuprawnionemu do wypłaty stypendiów sportowych; 4,2 tys. zł – kwot podwójnego finansowania wydatków ze środków publicznych; 7,3 tys. zł – kwota bezprawnego zaliczenia wydatków do kosztów kwalifikowanych; 0,9 tys. zł – kwota przekroczenia dopuszczalnego limitu kosztów pośrednich zadania) oraz kwoty wydatkowane z naruszeniem zasad należytego zarządzania finansami – 43,7 tys. zł, dotyczące dokonywania wydatków z naruszeniem postanowień umów o dofinansowanie, polegającym na rozliczeniu i dofinansowaniu umów przed zatwierdzeniem prawidłowości wydatkowania środków finansowych przez beneficjenta oraz na podstawie nieopłaconych faktur/rachunków.

5.1. Charakterystyka uwarunkowań prawnych oraz organizacyjno-ekonomicznych

1. Zasady uprawiania i organizowania sportu zostały określone w ustawie o sporcie. Sport osób niepełnosprawnych jest objęty tymi samymi regulacjami, co sport osób pełnosprawnych. Ustawa o sporcie zawiera przepisy, zgodnie z którymi sportowcy niepełnosprawni mogą uczestniczyć we współzawodnictwie sportowym na tych samych zasadach i w ramach tego samego systemu, co sportowcy pełnosprawni.

Realizacją zadań w ramach sportu powszechnego i sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych, w tym szkolenia sportowego zawodników niepełnosprawnych zajmują się polskie związki sportowe oraz stowarzyszenia kultury fizycznej prowadzące działalność w zakresie sportu osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o sporcie, w celu organizowania i prowadzenia współzawodnictwa w danym sporcie może być utworzony polski związek sportowy. Polski związek sportowy ma wyłączne prawo do: 1) organizowania i prowadzenia współzawodnictwa sportowego o tytuł Mistrza Polski oraz o Puchar Polski w danym sporcie; 2) ustanawiania i realizacji reguł sportowych, organizacyjnych i dyscyplinarnych we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez związek z wyjątkiem reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie; 3) powołania kadry narodowej oraz przygotowania jej do igrzysk olimpijskich, igrzysk paraolimpijskich, igrzysk głuchych, mistrzostw świata lub mistrzostw Europy; 4) reprezentowania tego sportu w międzynarodowych organizacjach sportowych (art. 13 ust. 1 pkt 1–4 ww. ustawy⁶⁴). Nadzór nad działalnością pzs sprawuje minister właściwy do spraw kultury fizycznej (art. 16 ust. 1 ww. ustawy). Nadzorem tym nie są objęte decyzje dyscyplinarne i regulaminowe władz pzs związane z organizacją i przebiegiem współzawodnictwa sportowego (art. 16 ust. 2 ustawy o sporcie).

Rada Sportu Osób Niepełnosprawnych – organ opiniodawczo-doradczy Ministra SiT została powołana zarządzeniem Nr 13 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie powołania i trybu działania Rady Sportu Osób Niepełnosprawnych, zmienionym zarządzeniami MSiT: Nr z 18 maja 2010 r., Nr 5 z 8 kwietnia 2012 r., Nr 12 z 29 sierpnia 2012 r. (zarządzenia niepublikowane), Nr 19 z 9 lipca 2013 r., Nr 11 z 18 maja 2016 r. Do głównych zadań ww. Rady należy: opracowywanie propozycji kierunków rozwoju sportu osób niepełnosprawnych; inicjowanie działań, wspieranie i promowanie nowych propozycji zadań w sporcie osób niepełnosprawnych; przekazywanie kierownictwu Ministerstwa własnych opracowań i opinii oraz wniosków w sprawach związanych ze sportem osób niepełnosprawnych.

Stosownie do art. 26 ust. 1 ustawy o sporcie, Polski Komitet Paraolimpijski, działający w formie stowarzyszenia lub związku stowarzyszeń, organizuje narodowy ruch paraolimpijski osób niepełnosprawnych.

2. Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy o sporcie, minister właściwy do spraw kultury fizycznej może dofinansowywać uprawianie lub organizowanie sportu oraz jego promocję. Minister na podstawie art. 29 ust. 7 ustawy o sporcie, w zakresie dofinansowania zadań związanych z przygotowaniem kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata lub mistrzostwach Europy, może zlecać polskiemu związkowi sportowemu, Polskiemu Komitetowi Olimpijskiemu i Polskiemu Komitetowi Paraolimpijskiemu realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert, o którym mowa w art. 11 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W zakresie dofinansowania

⁶⁴ Art. 13 ustawy o sporcie został zmieniony ustawą z dnia 7 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o sporcie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1171).

ww. zadań ma zastosowanie art. 47 ustawy o finansach publicznych, który wymaga, aby podmiot wnioskujący o przyznanie środków publicznych na realizację wyodrębnionego zadania przedstawił ofertę wykonania zadania zgodnie z zasadami uczciwej konkurencji, gwarantującą wykonanie zadania w sposób efektywny, oszczędny i terminowy oraz art. 151 ust. 1 i 2 tej ustawy, w którym określono wymagane elementy umowy dotacji celowej na realizację zadania zleconego przez dysponenta części budżetowej organizacji pozarządowej.

3. Zgodnie z art. 86 ust. 1 ustawy o grach hazardowych tworzy się Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej, którego dysponentem jest minister do spraw kultury fizycznej. Stosownie art. 86 ust. 4 ww. ustawy wydatki z FRKF są przeznaczane na realizację zadań przebudowy, remontów i dofinansowania inwestycji obiektów sportowych, rozwijanie sportu wśród dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych oraz zadania określone w przepisach o zdrowiu publicznym w zakresie aktywności fizycznej.

Szczegółowe warunki przyznawania i uzyskiwania dofinansowania ze środków FRKF w latach 2013–2016, w tym składania wniosków o dofinansowanie realizacji zadania, wymagane elementy umowy o dofinansowanie, zasady przeprowadzania kontroli realizacji zadań, rozliczenia otrzymanego dofinansowania regulowały przepisy rozporządzenia Ministra SiT z dnia 23 sierpnia 2010 r., następnie rozporządzenia Ministra SiT z dnia 10 października 2014 r., a następnie rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie przekazywania środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej⁶⁵. W latach 2013–2014 udzielenie dofinansowania następowało w drodze otwartego konkursu ofert, o którym mowa w art. 11 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (§ 9 rozporządzenia Ministra SiT z dnia 23 sierpnia 2010 r.). Od dnia 15 października 2014 r. w celu uzyskania dofinansowania realizacji zadania z zakresu rozwijania sportu, wnioskodawca składał wnioski, który po zaakceptowaniu przez ministra właściwego do spraw kultury fizycznej stanowił podstawę do zawarcia umowy z wnioskodawcą (§ 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra SiT z dnia 10 października 2014 r.).

4. Zasady przyznawania stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej uregulowano w rozporządzeniu w sprawie stypendiów sportowych. Zasady przyznawania wyróżnień i wysokości nagród pieniężnych za wybitne osiągnięcia sportowe regulują przepisy rozporządzenia w sprawie nagród pieniężnych za wybitne osiągnięcia sportowe. Zasady przyznawania wyróżnień oraz nagród pieniężnych za osiągnięcia w działalności w zakresie sportu reguluje rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 10 października 2012 r. w sprawie odznak, wyróżnień oraz nagród pieniężnych za osiągnięcia w działalności w zakresie sportu⁶⁶.

5. Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Stosownie do art. 9 ust. 1 i 2 ww. ustawy rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym i realizowana jest przede wszystkim przez: wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej; wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych; likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji; kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

⁶⁵ Dz. U. poz. 2252.

⁶⁶ Dz. U. poz. 1126.

Wykonanie zadań wynikających z ww. ustawy nadzoruje Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, będący sekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego (art. 34 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej). Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 7 lit b ww. ustawy, do zadań powiatu należy dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. Rodzaje zadań wskazano w rozporządzeniu MPiPS w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków PFRON. Zadania określone w art. 35a ust. 1 pkt 7 lit b ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej są realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie (art. 35a ust. 2 pkt 1). Rada powiatu (rada miasta na prawach powiatów) w formie uchwały określa zadania, na które przeznaczają środki określone przekazanych samorządom powiatowym na realizację zadań lub rodzajów dofinansowanych ze środków PFRON (art. 35a ust. 3 ww. ustawy). Zarządy województw i zarządy powiatów przedstawiają Prezesowi Zarządu PFRON sprawozdania rzeczowo-finansowe o zadaniach zrealizowanych z otrzymanych z PFRON środków (art. 35c ust. 1 ww. ustawy).

Stosownie do art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej mogą dotyczyć zadań realizowanych na zlecenie PFRON, samorządu województwa lub powiatowego określonych w rozporządzeniu MPiPS w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej zlecanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym, w tym m.in. organizowania lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez sportowych i rekreacyjnych przez fundacje oraz organizacje pozarządowe. Wspieranie lub powierzanie realizacji zadań publicznych odbywa się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert, chyba że przepisy odrębne przewidywały inny tryb zlecenia (art. 11 ust. 1 i 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). W otwartym konkursie ofert uczestniczą organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 (art. 11 ust. 3 ww. ustawy). Zasady organizacji otwartego konkursu ofert, w tym m.in. termin składania ofert, wymagane elementy ogłoszenia konkursu, wymogi ogłoszenia konkursu określono w art. 13 ww. ustawy. Oferta złożona w otwartym konkursie powinna zawierać elementy określone w art. 14 ust. 1–3 ww. ustawy. Zasady rozpatrywania i oceny ofert przez organ administracji publicznej określono w art. 15 ww. ustawy. Organ administracji publicznej zlecający realizację zadania publicznego może dokonywać kontroli i oceny jego realizacji (art. 17 ww. ustawy).

Zgodnie z art. 47 ust. 1 pkt 4 lit. a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej środki PFRON mogły być przeznaczane na realizację programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON, służących rehabilitacji społecznej i zawodowej, w szczególności adresowanych do osób niepełnosprawnych oraz do rodzin, których członkami są osoby niepełnosprawne.

6. Zgodnie z art. 20b ust. 2 pkt 1 ustawy o radiofonii i telewizji ze względu na duże zainteresowanie społeczne, za ważne wydarzenia uważa się między innymi letnie i zimowe igrzyska olimpijskie. Stosownie do 20b ust. 3 ww. ustawy Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji może, w drodze rozporządzenia, określić listę innych, niż wymienione w art. 20b ust. 2, ważnych wydarzeń, uwzględniając stopień społecznego zainteresowania określonym wydarzeniem i znaczenie tego wydarzenia dla życia społecznego, gospodarczego i politycznego. W rozporządzeniu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w sprawie listy ważnych wydarzeń określono ważne wydarzenia sportowe⁶⁷. W przepisach ww. ustawy oraz rozporządzenia nie uwzględniono letnich i zimowych igrzysk paraolimpijskich.

⁶⁷ 1) mecze z udziałem reprezentacji Polski w mistrzostwach świata i Europy w piłce siatkowej kobiet i mężczyzn, w tym mecze eliminacyjne; 2) zawody Ligi Światowej w piłce siatkowej mężczyzn rozgrywane w Polsce; 3) półfinały i finały mistrzostw świata i Europy w piłce ręcznej mężczyzn, a także wszelkie inne mecze w ramach tych imprez z udziałem reprezentacji Polski, w tym mecze eliminacyjne; 4) Mistrzostwa Świata w Narciarstwie Klasycznym; 5) zawody Pucharu Świata w skokach narciarskich; 6) zawody Pucharu Świata w biegach narciarskich kobiet; 7) Mistrzostwa Świata w Lekkoatletyce.

5.2. Wykaz ważniejszych aktów normatywnych dotyczących skontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2016 r. poz. 176, ze zm.).
2. Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 471, ze zm.).
3. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817, ze zm.).
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046, ze zm.).
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, ze zm.).
6. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047, ze zm.).
7. Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2016 r. poz. 639, ze zm.).
8. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 23 sierpnia 2010 r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. Nr 156, poz. 1051). Rozporządzenie zostało uchylone z dniem 15 października 2014 r.
9. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 10 października 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań inwestycyjnych oraz zadań z zakresu rozwijania sportu, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. poz. 1391). Rozporządzenie zostało uchylone z dniem 1 stycznia 2016 r.
10. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie przekazywania środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. poz. 2252).
11. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 15 października 2012 r. w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej (Dz. U. poz. 1130).
12. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 2 października 2012 r. w sprawie określenia rodzajów wyróżnień i wysokości nagród pieniężnych za wybitne osiągnięcia sportowe (Dz. U. poz. 1107). Rozporządzenie zostało uchylone z dniem 23 sierpnia 2016 r.
13. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 10 października 2012 r. w sprawie odznak, wyróżnień oraz nagród pieniężnych za osiągnięcia w działalności w zakresie sportu (Dz. U. poz. 1126).
14. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 926).
15. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1945).
16. Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie listy ważnych wydarzeń (Dz. U. z 2014 r. poz. 1705).
17. Uchwała Nr 150 Rady Ministrów z dnia 31 sierpnia 2015 r. w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Sportu do roku 2020” (M. P. poz. 989).

18. Zarządzenie Nr 29 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 9 grudnia 2014 r. uchylające zarządzenie w sprawie wprowadzenia wytycznych przyznawania i rozliczania dotacji na dofinansowanie lub sfinansowanie zadań publicznych z zakresu kultury fizycznej i turystyki w Ministerstwie Sportu i Turystyki (Dz. Urz. MSiT poz. 31).
19. Zarządzenie Nr 18 Ministra SiT z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie ustalenia Procedury zarządzania, nadzoru i kontroli finansowej nad jednostkami objętymi częścią 25 i 40 budżetu państwa (Dz. Urz. MSiT poz. 20).
20. Zarządzenie Nr 13 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie powołania i trybu działania Rady Sportu Osób Niepełnosprawnych (niepublikowane).
21. Zarządzenie Nr 40 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie wprowadzenia wytycznych przyznawania i rozliczania dotacji na dofinansowanie lub sfinansowanie zadań publicznych z zakresu kultury fizycznej i turystyki w Ministerstwie Sportu i Turystyki (niepublikowane).

5.3. Wykaz kontrolowanych jednostek, osób nimi kierujących, ocen kontrolowanej działalności oraz jednostek organizacyjnych NIK przeprowadzających kontrole

Lp.	Jednostka kontrolowana	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności ^{*)}	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę
1.	Ministerstwo Sportu i Turystyki	Witold Bańka	opisowa	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
2.	Polski Komitet Paraolimpijski	Łukasz Szeliga	opisowa	
3.	Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”	Łukasz Szeliga	opisowa	
4.	Urząd m.st. Warszawy	Hanna Gronkiewicz-Waltz	opisowa	
5.	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Robert Kwiatkowski	opisowa	Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
6.	Polski Związek Bilardowy	Grzegorz Kędziński	opisowa	Delegatura NIK w Kielcach
7.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie	Małgorzata Mruszczyk	opisowa	Delegatura NIK w Katowicach
8.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie	Witold Kramarz	opisowa	Delegatura NIK w Krakowie
9.	Polski Związek Sportu Niesłyszących	Jarosław Janiec	opisowa	Delegatura NIK w Lublinie
10.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu	Krystyna Marcińczak	opisowa	Delegatura NIK w Łodzi
11.	Polski Związek Kręglarski	Bernard Broński	opisowa	Delegatura NIK w Poznaniu
12.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni	Anna Maria Kulczyńska	opisowa	
13.	Polski Związek Tenisa Stołowego	Wojciech Waldowski	opisowa	Delegatura NIK w Warszawie
14.	Olimpiady Specjalne Polska	Joanna Styczeń-Lasocka	opisowa	
15.	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących CROSS	Józef Spychała	opisowa	
16.	Związek Stowarzyszeń Sportowych „Sprawni-Razem”	Dariusz Mosakowski	opisowa	
17.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Głogowie	Krystyna Piasecka-Olejniczak	opisowa	Delegatura NIK we Wrocławiu

^{*)} Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według skali 3-stopniowej byłoby utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

5.4. Wykaz jednostek niekontrolowanych, od których zasięgnięto informacji

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
Telewizja Polska S.A.
Polskie Radio S.A.
Polski Związek Niewidomych
Polski Związek Głuchych
Samorządy województw:
1. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego; 2. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego; 3. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego; 4. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego; 5. Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego; 6. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego; 7. Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego; 8. Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego; 9. Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego; 10. Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego; 11. Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego; 12. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego; 13. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego; 14. Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego; 15. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego; 16. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.
Samorządy powiatowe:
1. miasto Biała Podlaska – Urząd Miasta Biała Podlaska; 2. miasto Białystok – Urząd Miejski w Białymstoku; 3. miasto Bielsko-Biała – Urząd Miejski w Bielsku-Białej; 4. miasto Bydgoszcz – Urząd Miasta Bydgoszczy; 5. miasto Bytom – Urząd Miejski w Bytomiu; 6. miasto Chełm – Urząd Miasta Chełm; 7. miasto Chorzów – Urząd Miasta Chorzów; 8. miasto Częstochowa – Urząd Miasta Częstochowy; 9. miasto Dąbrowa Górnicza – Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej; 10. miasto Elbląg – Urząd Miejski w Elblągu; 11. miasto Gdynia – Urząd Miasta Gdyni; 12. miasto Gliwice – Urząd Miejski w Gliwicach; 13. miasto Grudziądz – Urząd Miejski w Grudziądzu; 14. miasto Jastrzębie-Zdrój – Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój; 15. miasto Jaworzno – Urząd Miejski w Jaworznie; 16. miasto Jelenia Góra – Urząd Miasta Jelenia Góra; 17. miasto Kalisz – Urząd Miejski w Kaliszu; 18. miasto Katowice – Urząd Miasta Katowice; 19. miasto Kielce – Urząd Miasta Kielce; 20. miasto Konin – Urząd Miejski w Koninie; 21. miasto Koszalin – Urząd Miejski w Koszalinie; 22. miasto Kraków – Urząd Miasta Krakowa; 23. miasto Krosno – Urząd Miasta Krosna; 24. miasto Legnica – Urząd Miasta Legnicy; 25. miasto Lublin – Urząd Miasta Lublin; 26. miasto Łódź – Urząd Miasta Łodzi; 27. miasto Mysłowice – Urząd Miasta Mysłowice; 28. miasto Nowy Sącz – Urząd Miasta Nowego Sącza; 29. miasto Olsztyn – Urząd Miasta Olsztyna; 30. miasto Piekary Śląskie – Urząd Miasta Piekary Śląskie; 31. miasto Piotrków Trybunalski – Urząd Miasta Piotrkowa Trybunalskiego; 32. miasto Płock – Urząd Miasta Płocka; 33. miasto Poznań – Urząd Miasta Poznania; 34. miasto Przemyśl – Urząd Miejski w Przemyślu; 35. miasto Radom – Urząd Miejski w Radomiu; 36. miasto Ruda Śląska – Urząd Miasta Ruda Śląska; 37. miasto Rybnik – Urząd Miasta Rybnika; 38. miasto Rzeszów – Urząd Miasta Rzeszowa; 39. miasto Skierniewice – Urząd Miasta Skierniewice; 40. miasto Słupsk – Urząd Miejski w Słupsku; 41. miasto Sosnowiec – Urząd Miejski w Sosnowcu; 42. miasto Suwałki – Urząd Miejski w Suwałkach; 43. miasto Szczecin – Urząd Miasta Szczecin; 44. miasto Świętochłowice – Urząd Miejski w Świętochłowicach; 45. miasto Świnoujście – Urząd Miasta Świnoujście; 46. miasto Tarnobrzeg – Urząd Miasta Tarnobrzega; 47. miasto Tarnów – Urząd Miasta Tarnowa; 48. miasto Toruń – Urząd Miasta Torunia; 49. miasto Tychy – Urząd Miasta Tychy; 50. miasto Wałbrzych – Urząd Miejski w Wałbrzychu; 51. miasto Warszawa – Urząd m.st. Warszawy; 52. miasto Włocławek – Urząd Miasta Włocławek; 53. miasto Wrocław – Urząd Miejski Wrocławia; 54. miasto Zabrze – Urząd Miejski w Zabrzu; 55. miasto Zamość – Urząd Miasta Zamość; 56. miasto Zielona Góra – Urząd Miasta Zielona Góra; 57. miasto Żory – Urząd Miasta Żory; 58. powiat aleksandrowski – Starostwo Powiatowe w Aleksandrowie Kujawskim; 59. powiat augustowski – Starostwo Powiatowe w Augustowie; 60. powiat bartoszycki – Starostwo Powiatowe w Bartoszycach; 61. powiat bełchatowski – Starostwo Powiatowe w Bełchatowie; 62. powiat będziński – Starostwo Powiatowe w Będzinie; 63. powiat biały – Starostwo Powiatowe w Białej Podlaskiej; 64. powiat białobrzegi – Starostwo Powiatowe w Białobrzegach; 65. powiat białogardzki – Starostwo Powiatowe w Białogardzie; 66. powiat białostocki – Starostwo Powiatowe w Białymstoku; 67. powiat bielski – Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim; 68. powiat bielski – Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej; 69. powiat bieruńsko-lędziński – Starostwo Powiatowe w Bieruniu; 70. powiat biłgorajski – Starostwo Powiatowe w Biłgoraju; 71. powiat bocheński – Starostwo Powiatowe w Bochni; 72. powiat bolesławiecki – Starostwo Powiatowe w Bolesławcu; 73. powiat braniewski – Starostwo Powiatowe w Braniewie; 74. powiat brzeski – Starostwo Powiatowe w Brzegu; 75. powiat brzeski – Starostwo Powiatowe w Brzesku; 76. powiat brzeziński – Starostwo Powiatowe w Brzezinach; 77. powiat brzozowski – Starostwo Powiatowe w Brzozowie; 78. powiat buski – Starostwo Powiatowe w Busku-Zdroju; 79. powiat bydgoski – Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy; 80. powiat bytowski – Starostwo Powiatowe w Bytowie; 81. powiat chełmiński – Starostwo Powiatowe w Chełmnie; 82. powiat chełmski – Starostwo Powiatowe w Chełmie; 83. powiat chodzieski – Starostwo Powiatowe w Chodzieży; 84. powiat chojnicki – Starostwo Powiatowe w Chojnicach; 85. powiat choszczeński – Starostwo Powiatowe w Choszcznie;

86. powiat chrzanowski – Starostwo Powiatowe w Chrzanowie; 87. powiat cieszyński – Starostwo Powiatowe w Cieszynie; 88. powiat czarnkowsko-trzcianecki – Starostwo Powiatowe w Czarnkowie; 89. powiat częstochowski – Starostwo Powiatowe w Częstochowie; 90. powiat człuchowski – Starostwo Powiatowe w Człuchowie; 91. powiat dąbrowski – Starostwo Powiatowe w Dąbrowie Tarnowskiej; 92. powiat dębicki – Starostwo Powiatowe w Dębicy; 93. powiat działowski – Starostwo Powiatowe w Działdowie; 94. powiat dzierzoniowski – Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie; 95. powiat elbląski – Starostwo Powiatowe w Elblągu; 96. powiat ełcki – Starostwo Powiatowe w Ełku; 97. powiat garwoliński – Starostwo Powiatowe w Garwolinie; 98. powiat gdański – Starostwo Powiatowe w Pruszczu Gdańskim; 99. powiat giżycki – Starostwo Powiatowe w Giżycku; 100. powiat gliwicki – Starostwo Powiatowe w Gliwicach; 101. powiat głogowski – Starostwo Powiatowe w Głogowie; 102. powiat gnieźnieński – Starostwo Powiatowe w Gnieźnie; 103. powiat golubsko-dobrzyński – Starostwo Powiatowe w Golubiu-Dobrzyniu; 104. powiat gorlicki – Starostwo Powiatowe w Gorlicach; 105. powiat gostyniński – Starostwo Powiatowe w Gostyninie; 106. powiat gostyński – Starostwo Powiatowe w Gostyniu; 107. powiat górowski – Starostwo Powiatowe w Górze; 108. powiat grajewski – Starostwo Powiatowe w Grajewie; 109. powiat grodziski – Starostwo Powiatowe w Grodzisku Mazowieckim; 110. powiat grodziski – Starostwo Powiatowe w Grodzisku Wielkopolskim; 111. powiat grójecki – Starostwo Powiatowe w Grójcu; 112. powiat grudziądzki – Starostwo Powiatowe w Grudziądzu; 113. powiat gryficki – Starostwo Powiatowe w Gryficach; 114. powiat gryfiński – Starostwo Powiatowe w Gryfinie; 115. powiat hajnowski – Starostwo Powiatowe w Hajnówce; 116. powiat iławski – Starostwo Powiatowe w Iławie; 117. powiat jarociński – Starostwo Powiatowe w Jarocinie; 118. powiat jarosławski – Starostwo Powiatowe w Jarosławiu; 119. powiat jasielski – Starostwo Powiatowe w Jaśle; 120. powiat jaworski – Starostwo Powiatowe w Jaworze; 121. powiat jeleniogórski – Starostwo Powiatowe w Jeleniej Górze; 122. powiat jędrzejowski – Starostwo Powiatowe w Jędrzejowie; 123. powiat kaliski – Starostwo Powiatowe w Kaliszu; 124. powiat kamienogórski – Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze; 125. powiat kamieński – Starostwo Powiatowe w Kamieniu Pomorskim; 126. powiat kartuski – Starostwo Powiatowe w Kartuzach; 127. powiat kazimierski – Starostwo Powiatowe w Kazimierzy Wielkiej; 128. powiat kędzierzyńsko-kozielski – Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu; 129. powiat kępiński – Starostwo Powiatowe w Kępnie; 130. powiat kętrzyński – Starostwo Powiatowe w Kętrzynie; 131. powiat kłodzki – Starostwo Powiatowe w Kłodzku; 132. powiat kolbuszowski – Starostwo Powiatowe w Kolbuszowej; 133. powiat kolneński – Starostwo Powiatowe w Kolnie; 134. powiat kołobrzegi – Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu; 135. powiat konecki – Starostwo Powiatowe w Końskich; 136. powiat koniński – Starostwo Powiatowe w Koninie; 137. powiat koszaliński – Starostwo Powiatowe w Koszalinie; 138. powiat kościański – Starostwo Powiatowe w Kościanie; 139. powiat kościerski – Starostwo Powiatowe w Kościerzynie; 140. powiat kozienicki – Starostwo Powiatowe w Kozienicach; 141. powiat krakowski – Starostwo Powiatowe w Krakowie; 142. powiat krasnostawski – Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie; 143. powiat kraśnicki – Starostwo Powiatowe w Kraśniku; 144. powiat krośnieński – Starostwo Powiatowe w Krośnie; 145. powiat krośnieński – Starostwo Powiatowe w Krośnie Odrzańskim; 146. powiat kwidziński – Starostwo Powiatowe w Kwidzynie; 147. powiat legnicki – Starostwo Powiatowe w Legnicy; 148. powiat leski – Starostwo Powiatowe w Lesku; 149. powiat leżajski – Starostwo Powiatowe w Leżajsku; 150. powiat łęborski – Starostwo Powiatowe w Łęborku; 151. powiat limanowski – Starostwo Powiatowe w Limanowej; 152. powiat lipnowski – Starostwo Powiatowe w Lipnie; 153. powiat lubaczowski – Starostwo Powiatowe w Lubaczowie; 154. powiat lubański – Starostwo Powiatowe w Lubaniu; 155. powiat lubartowski – Starostwo Powiatowe w Lubartowie; 156. powiat lubelski – Starostwo Powiatowe w Lublinie; 157. powiat lubiński – Starostwo Powiatowe w Lubinie; 158. powiat lubliniecki – Starostwo Powiatowe w Lublińcu; 159. powiat lwówecki – Starostwo Powiatowe w Lwówku Śląskim; 160. powiat łańcucki – Starostwo Powiatowe w Łańcucie; 161. powiat łaski – Starostwo Powiatowe w Łasku; 162. powiat łączycki – Starostwo Powiatowe w Łęczycy; 163. powiat łączyński – Starostwo Powiatowe w Łęcznej; 164. powiat łobeski – Starostwo Powiatowe w Łobzie; 165. powiat łosicki – Starostwo Powiatowe w Łosicach; 166. powiat łowicki – Starostwo Powiatowe w Łowiczu; 167. powiat łukowski – Starostwo Powiatowe w Łukowie; 168. powiat makowski – Starostwo Powiatowe w Makowie Mazowieckim; 169. powiat malborski – Starostwo Powiatowe w Malborku; 170. powiat miechowski – Starostwo Powiatowe w Miechowie; 171. powiat mielecki – Starostwo Powiatowe w Mielcu; 172. powiat międzychodzki – Starostwo Powiatowe w Międzychodzie; 173. powiat międzyrzecki – Starostwo Powiatowe w Międzyrzeczu; 174. powiat mikołowski – Starostwo Powiatowe w Mikołowie; 175. powiat mławski – Starostwo Powiatowe w Mławie; 176. powiat mogileński – Starostwo Powiatowe w Mogilnie; 177. powiat moniecki – Starostwo Powiatowe w Mońkach; 178. powiat myszkowski – Starostwo Powiatowe w Myszkowie; 179. powiat myśliborski – Starostwo Powiatowe w Myśliborzu; 180. powiat namysłowski – Starostwo Powiatowe w Namysławie; 181. powiat nizański – Starostwo Powiatowe w Nisku; 182. powiat nowodworski – Starostwo Powiatowe w Nowym Dworze Mazowieckim; 183. powiat nowomiejski – Starostwo Powiatowe w Nowym Mieście Lubawskim; 184. powiat nowosądecki – Starostwo Powiatowe w Nowym Sączu; 185. powiat nowosolski – Starostwo Powiatowe w Nowej Soli; 186. powiat nowotarski – Starostwo Powiatowe w Nowym Targu; 187. powiat obornicki – Starostwo Powiatowe w Obornikach; 188. powiat olecki – Starostwo Powiatowe w Olecku; 189. powiat oleski – Starostwo Powiatowe w Oleśnie; 190. powiat olkuski – Starostwo Powiatowe w Olkuszu; 191. powiat olsztyński – Starostwo Powiatowe w Olsztynie; 192. powiat oławski – Starostwo Powiatowe w Oławie; 193. powiat opatowski – Starostwo Powiatowe w Opatowie; 194. powiat opolski – Starostwo Powiatowe w Opolu; 195. powiat opolski – Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim; 196. powiat ostrowiecki – Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Świętokrzyskim; 197. powiat ostrowski – Starostwo

Powiatowe w Ostrowi Mazowieckiej; 198. powiat ostrowski – Starostwo Powiatowe w Ostrowie Wielkopolskim; 199. powiat ostródzki – Starostwo Powiatowe w Ostródzie; 200. powiat oświęcimski – Starostwo Powiatowe w Oświęcimiu; 201. powiat otwocki – Starostwo Powiatowe w Otwocku; 202. powiat pabianicki – Starostwo Powiatowe w Pabianicach; 203. powiat pajęczański – Starostwo Powiatowe w Pajęcznie; 204. powiat parczewski – Starostwo Powiatowe w Parczewie; 205. powiat pilski – Starostwo Powiatowe w Pile; 206. powiat pińczowski – Starostwo Powiatowe w Pińczowie; 207. powiat piski – Starostwo Powiatowe w Piszcu; 208. powiat płocki – Starostwo Powiatowe w Płocku; 209. powiat płoński – Starostwo Powiatowe w Płońsku; 210. powiat poddębicki – Starostwo Powiatowe w Poddębicach; 211. powiat polkowicki – Starostwo Powiatowe w Polkowicach; 212. powiat poznański – Starostwo Powiatowe w Poznaniu; 213. powiat prudnicki – Starostwo Powiatowe w Prudniku; 214. powiat pruszkowski – Starostwo Powiatowe w Pruszkowie; 215. powiat przasnyski – Starostwo Powiatowe w Przasnyszu; 216. powiat przemyski – Starostwo Powiatowe w Przemysłu; 217. powiat przeworski – Starostwo Powiatowe w Przeworsku; 218. powiat przysuski – Starostwo Powiatowe w Przysusze; 219. powiat pszczyński – Starostwo Powiatowe w Pszczynie; 220. powiat puławski – Starostwo Powiatowe w Puławach; 221. powiat pułtuski – Starostwo Powiatowe w Pułtusk; 222. powiat pyrzycki – Starostwo Powiatowe w Pyrzycach; 223. powiat radomski – Starostwo Powiatowe w Radomiu; 224. powiat radomszczański – Starostwo Powiatowe w Radomsku; 225. powiat radziejowski – Starostwo Powiatowe w Radziejowie; 226. powiat radzyński – Starostwo Powiatowe w Radzyniu Podlaskim; 227. powiat rawicki – Starostwo Powiatowe w Rawiczu; 228. powiat rawski – Starostwo Powiatowe w Rawie Mazowieckiej; 229. powiat ropczycko-sędziszowski – Starostwo Powiatowe w Ropczycach; 230. powiat rybnicki – Starostwo Powiatowe w Rybniku; 231. powiat rycki – Starostwo Powiatowe w Rykach; 232. powiat rypiński – Starostwo Powiatowe w Rypinie; 233. powiat rzeszowski – Starostwo Powiatowe w Rzeszowie; 234. powiat sandomierski – Starostwo Powiatowe w Sandomierzu; 235. powiat sanocki – Starostwo Powiatowe w Sanoku; 236. powiat sejneński – Starostwo Powiatowe w Sejnie; 237. powiat sępoleński – Starostwo Powiatowe w Sępólnie Krajeńskiej; 238. powiat siedlecki – Starostwo Powiatowe w Siedlcach; 239. powiat siemiatycki – Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach; 240. powiat sieradzki – Starostwo Powiatowe w Sieradzu; 241. powiat sierpecki – Starostwo Powiatowe w Sierpcu; 242. powiat skierniewicki – Starostwo Powiatowe w Skierniewicach; 243. powiat sławieński – Starostwo Powiatowe w Sławnie; 244. powiat ślubicki – Starostwo Powiatowe w Ślubicach; 245. powiat słupcki – Starostwo Powiatowe w Słupcy; 246. powiat sochaczewski – Starostwo Powiatowe w Sochaczewie; 247. powiat sokołowski – Starostwo Powiatowe w Sokolowie Podlaskim; 248. powiat sokółski – Starostwo Powiatowe w Sokółce; 249. powiat starachowicki – Starostwo Powiatowe w Starachowicach; 250. powiat stargardzki – Starostwo Powiatowe w Stargardzie; 251. powiat starogardzki – Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim; 252. powiat staszowski – Starostwo Powiatowe w Staszowie; 253. powiat strzelecki – Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich; 254. powiat strzelecko-drezdenecki – Starostwo Powiatowe w Strzelcach Krajeńskich; 255. powiat strzeliński – Starostwo Powiatowe w Strzelinie; 256. powiat strzyżowski – Starostwo Powiatowe w Strzyżowie; 257. powiat suski – Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej; 258. powiat suwalski – Starostwo Powiatowe w Suwałkach; 259. powiat szamotulski – Starostwo Powiatowe w Szamotułach; 260. powiat szczecinecki – Starostwo Powiatowe w Szczecinku; 261. powiat sztumski – Starostwo Powiatowe w Sztumie; 262. powiat średzki – Starostwo Powiatowe w Środzie Śląskiej; 263. powiat średzki – Starostwo Powiatowe w Środzie Wielkopolskiej; 264. powiat śremski – Starostwo Powiatowe w Śremie; 265. powiat świdnicki – Starostwo Powiatowe w Świdnicy; 266. powiat świdnicki – Starostwo Powiatowe w Świdniku; 267. powiat świdwiński – Starostwo Powiatowe w Świdwinie; 268. powiat świebodziński – Starostwo Powiatowe w Świebodziźnie; 269. powiat świecki – Starostwo Powiatowe w Świeciu; 270. powiat tarnobrzeski – Starostwo Powiatowe w Tarnobrzegu; 271. powiat tarnogórski – Starostwo Powiatowe w Tarnowskich Górach; 272. powiat tarnowski – Starostwo Powiatowe w Tarnowie; 273. powiat tatrzański – Starostwo Powiatowe w Zakopanem; 274. powiat tczewski – Starostwo Powiatowe w Tczewie; 275. powiat tomaszowski – Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Lubelskim; 276. powiat toruński – Starostwo Powiatowe w Toruniu; 277. powiat trzebnicki – Starostwo Powiatowe w Trzebnicy; 278. powiat tucholski – Starostwo Powiatowe w Tucholi; 279. powiat turecki – Starostwo Powiatowe w Turku; 280. powiat wadowicki – Starostwo Powiatowe w Wadowicach; 281. powiat wałbrzyski – Starostwo Powiatowe w Wałbrzychu; 282. powiat wąbrzeski – Starostwo Powiatowe w Wąbrzeźnie; 283. powiat wągrowiecki – Starostwo Powiatowe w Wągrowcu; 284. powiat wejherowski – Starostwo Powiatowe w Wejherowie; 285. powiat węgorzewski – Starostwo Powiatowe w Węgorzewie; 286. powiat węgrowski – Starostwo Powiatowe w Węgrowie; 287. powiat wielicki – Starostwo Powiatowe w Wieliczce; 288. powiat wieluński – Starostwo Powiatowe w Wieluniu; 289. powiat wierzowski – Starostwo Powiatowe w Wieruszowie; 290. powiat włocławski – Starostwo Powiatowe we Włocławku; 291. powiat włodawski – Starostwo Powiatowe we Włodawie; 292. powiat włoszczowski – Starostwo Powiatowe we Włoszczowej; 293. powiat wodzisławski – Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śląskim; 294. powiat wolsztyński – Starostwo Powiatowe w Wolsztynie; 295. powiat wołowski – Starostwo Powiatowe w Wołowie; 296. powiat wrocławski – Starostwo Powiatowe we Wrocławiu; 297. powiat wrzesiński – Starostwo Powiatowe we Wrześni; 298. powiat wschowski – Starostwo Powiatowe we Wschowie; 299. powiat wysokomazowiecki – Starostwo Powiatowe w Wysokiem Mazowieckiem; 300. powiat zambrowski – Starostwo Powiatowe w Zambrowie; 301. powiat zamojski – Starostwo Powiatowe w Zamościu; 302. powiat zawierciański – Starostwo Powiatowe w Zawierciu; 303. powiat ząbkowicki – Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich; 304. powiat zduńskowolski – Starostwo Powiatowe w Zduńskiej Woli; 305. powiat zgierski – Starostwo Powiatowe w Zgierzu; 306. powiat zielonogórski – Starostwo Powiatowe w Zielonej Górze; 307. powiat złotoryjski – Starostwo Powiatowe w Złotoryji; 308. powiat zwoleński – Starostwo Powiatowe w Zwoleniu; 309. powiat zagański – Starostwo Powiatowe w Żaganii; 310. powiat żniński – Starostwo Powiatowe w Żninie; 311. powiat żuromiński – Starostwo Powiatowe w Żurominie; 312. powiat żywiecki – Starostwo Powiatowe w Żywcu.

5.5. Wyniki badania kwestionariuszowego w samorządach województw i powiatowych

1. W wyniku przeprowadzenia badania kwestionariuszowego w 16 urzędach marszałkowskich stwierdzono, że 15 samorządów województw (tj. 93,8%) wskazało w latach 2013–2015 od jednego do pięciu realizowanych działań, mających na celu tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych, o których mowa art. 27 ust. 1 pkt 1 ustawy o sporcie. Działania te najczęściej były realizowane poprzez: udzielanie dotacji na szkolenie sportowe w ramach otwartych konkursów ofert – 12 województw (80%); dofinansowanie organizacji zawodów sportowych i imprez sportowych osób niepełnosprawnych – dziewięć (60%), wsparcie w formie stypendiów sportowych i nagród pieniężnych dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie sportowym – dziewięć (60%); przyznanie nagród pieniężnych trenerom i instruktorom sportowym – siedem (47%); budowę oraz udostępnianie infrastruktury i bazy obiektów sportowych – dwa (13%). Wszystkie samorządy województw (16) zdiagnozowały potrzeby w zakresie sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych (od jednej do pięciu potrzeb). Za dominujące potrzeby najczęściej uznano: wspieranie przedsięwzięć, w tym imprez, zawodów, obozów sportowych, promocję sportu, aktywności fizycznej oraz działalności organizacji SON w sześciu województwach (38%); przystosowanie obiektów, infrastruktury, terenów do potrzeb sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych, potrzebne zasoby sprzętowe – w pięciu (31%); małe zainteresowanie sportem osób niepełnosprawnych oraz potrzebę kształtowania właściwych potrzeb wobec niepełnosprawności – w pięciu (31%); ograniczone środki finansowe na realizację zadań sportu i rekreacji – w trzech (19%); potrzebę specjalistycznej kadry do obsługi zadań sportu i rekreacji, profesjonalnej opieki trenerskiej, fizjoterapeutycznej oraz psychologicznej – w dwóch (13%).

W latach 2013–2015 w 11 spośród 14 województw, które udzieliły odpowiedzi (79% badanych) przyjęto programy, dotyczące wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych, o których mowa art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej. Trzy województwa nie wykazały posiadania takich programów. W dziewięciu spośród 11 województw (82%) programy te dotyczyły m.in. problemów sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych (w czterech nie wskazano tych spraw). Spośród 15 samorządów województw najczęściej województwa dofinansowywały zadania w zakresie sportu i rekreacji: 73% (11 województw) imprezy sportowe osób niepełnosprawnych o charakterze lokalnym i regionalnym; 20% (trzy województwa) zawody sportowe osób niepełnosprawnych o charakterze lokalnym i regionalnym; 7% (jedno województwo) wyjazdy i wycieczki o charakterze rekreacyjnym i integracyjnym. Wszystkie województwa (16) współpracowały w zakresie sportu i rekreacji z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych; tylko osiem województw zadeklarowało współpracę z PFRON lub oddziałami PFRON (50% województw); po trzy z gminami, z powiatami i z Ministrem SiT lub MSiT (po 19% województw), natomiast żadne nie współpracowało z Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Łącznie dziewięć z 16 województw wykazało, że na 31 grudnia 2013 r. liczba niepełnosprawnych posiadających prawne orzeczenie o niepełnosprawności razem wynosiła 2.565.984 osoby, osiem województw na 31 grudnia 2014 r. – 2.180.248 osób, osiem na 31 grudnia 2015 r. – 2.198.706 osób. W czterech województwach wskazano liczbę osób uprawiających sport, która wynosiła

odpowiednio łącznie: w 2013 r. 4.787 (średnio ok. 1.196 osób rocznie na jedno województwo); w 2014 r. 6.271 osób (średnio ok. 1.567 osób rocznie na jedno województwo); w 2015 r. 6.689 osób (średnio ok. 1.672 osoby rocznie na jedno województwo).

Wydatki na zadania własne województwa ze środków budżetu samorządu województwa w zakresie sportu osób niepełnosprawnych (przez województwo oraz samorządowe jednostki organizacyjne województwa) w 2013 r. wykazało 15 województw w łącznej kwocie 1.925,9 tys. zł, w 2014 r. 15 – 2.494,2 tys. zł, w 2015 r. 16 – 1.878,3 tys. zł, a wsparciem w 2013 r. objęto 24.281 osób niepełnosprawnych (w 14 województwach⁶⁸); w 2014 r. – 25.605 (w 15), w 2015 r. – 27.941 (w 16).

Wydatki na zadania zlecone przez samorząd województwa fundacjom i organizacjom pozarządowym z zakresu rehabilitacji społecznej ze środków PFRON na podstawie art. 36 ust. 2 i 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, w 2013 r. poniosło 11 z 16 województw w kwocie 3.817,4 tys. zł, w 2014 r. – 14 w kwocie 2.078,1 tys. zł, w 2015 r. – 12 w kwocie 1.597,4 tys. zł, a wsparciem objęto w 2013 r. 8.306 osób niepełnosprawnych (w 11 województwach); w 2014 r. – 10.659 (w 14), w 2015 r. – 12.207 (w 12).

W stosunku do roku 2013, w 2014 i 2015 r. wzrastała liczba województw, które wypłacały stypendia sportowe i nagrody pieniężne dla osób niepełnosprawnych, osiągających wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym lub w krajowym współzawodnictwie sportowym, finansowanych z budżetu samorządu województwa (art. 31 ust. 1 i 2 ustawy o sporcie) oraz wzrastała liczba osób, które otrzymały stypendia i nagrody, tj. w 2013 r. 11 województw wypłaciło je w kwocie 271 tys. zł (79 osobom), w 2014 r. 12 województw w kwocie 302,4 tys. zł (107); w 2015 r. 13 województw w kwocie 263 tys. zł (100).

2. W wyniku przeprowadzenia badania kwestionariuszowego w 312 powiatach (w tym w 57 miastach na prawach powiatów) spośród 380 powiatów (82%) stwierdzono, że: 151 powiatów, tj. 48% realizowało w latach 2013–2015 od jednego do pięciu działań mających na celu tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych, o których mowa art. 27 ust. 1 pkt 1 ustawy o sporcie. Działania te najczęściej były realizowane poprzez: dofinansowanie organizacji zawodów sportowych i imprez sportowych osób niepełnosprawnych – 168 powiatów (54%); budowę oraz udostępnianie infrastruktury i bazy obiektów sportowych – 103 (33%); udzielanie dotacji na szkolenie sportowe w ramach otwartych konkursów ofert – 43 (14%); wsparcie w formie stypendiów sportowych i nagród pieniężnych dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie sportowym – 32 (10%); realizację programów szkolenia sportowego – 16 (5%). Tylko w 93 z 312 powiatów (30%) zdiagnozowano potrzeby w zakresie sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych (od jednej do pięciu potrzeb). Za dominujące potrzeby najczęściej uznawano: przystosowanie obiektów, infrastruktury, terenów do potrzeb sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych, potrzebne zasoby sprzętowe w 64 powiatach (21%); wspieranie przedsięwzięć, w tym imprez, zawodów, obozów sportowych, promocji sportu, aktywności fizycznej oraz działalności organizacji SON – w 54 (17%); małe zainteresowanie sportem osób niepełnosprawnych oraz potrzebę kształtowania właściwych postaw wobec niepełnosprawności – w 44 (14%);

⁶⁸ Mniejsza liczba województw w 2013 r., które objęły wsparciem osoby niepełnosprawne (14), niż liczba województw, które dofinansowały zadania sportu osób niepełnosprawnych ze środków budżetu samorządu województwa (15), wynika z niepodania danych o liczbie osób niepełnosprawnych objętych dofinansowaniem w 2013 r. przez samorząd województwa podkarpackiego, pomimo dofinansowania zadań w tym roku w kwocie 56.153 zł.

ograniczone środki finansowe na realizację zadań sportu i rekreacji – w 40 (13%); potrzebę specjalistycznej kadry do obsługi zadań sportu i rekreacji, profesjonalnej opieki trenerskiej, fizjoterapeutycznej oraz psychologicznej – w 19 (6%).

W latach 2013–2015 269 z 312 powiatów (86% badanych) wykazało, że posiadało programy dotyczące wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych (określone w art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej), przy czym tylko w 183 z 269 powiatów (68%) programy te dotyczyły także problemów sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych (a w 86 nie wskazano tych spraw). Powiaty (264 z 312, tj. 85%) najczęściej dofinansowywały zadania w zakresie sportu i rekreacji: 45% powiatów (119) wyjazdy, wycieczki o charakterze rekreacyjnym i integracyjnym; 31% (83) imprezy sportowe osób niepełnosprawnych o charakterze lokalnym i regionalnym oraz 23% (62) zawody sportowe osób niepełnosprawnych o charakterze lokalnym i regionalnym. Najwięcej powiatów, 238 z 312 współpracowało w zakresie sportu i rekreacji z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych (76%), 167 z organizacjami SON (54%); 130 z PFRON lub oddziałami PFRON (42%); 65 z gminami (21%), 20 z województwami (6%). Tylko 18 z 312 powiatów (6%) podejmowało formy współpracy z Ministrem SiT lub MSiT, a jeden powiat z Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Łącznie 296 z 312 powiatów wykazało, że na 31 grudnia 2013 r. liczba niepełnosprawnych posiadających prawne orzeczenie o niepełnosprawności łącznie wynosiła 904.744 osoby, 295 powiatów na 31 grudnia 2014 r. – 902.345 osób, 294 powiatów na 31 grudnia 2015 r. – 941.892 osoby, natomiast liczba osób niepełnosprawnych w powiecie uprawiających sport wynosiła odpowiednio: 13.745 (tj. 1,5% liczby osób niepełnosprawnych); 15.291 (tj. 1,7% liczby osób niepełnosprawnych); 16.253 (tj. 1,7% liczby osób niepełnosprawnych).

Wydatki na zadania własne powiatu ze środków budżetu samorządu powiatowego w zakresie sportu osób niepełnosprawnych (realizowane przez powiat oraz samorządowe jednostki organizacyjne powiatu) w 2013 r. poniosło 151 z 312 powiatów w kwocie 4.738,1 tys. zł, w 2014 r. 161 powiatów – 4.727,9 tys. zł, w 2015 r. 154 powiaty – 5.347,1 tys. zł, a wsparciem w 2013 r. objęto 56.667 osób niepełnosprawnych (tylko w 134 powiatach); w 2014 r. – 59.845 (tylko w 144 powiatach), w 2015 r. – 67.505 (tylko w 138 powiatach)⁶⁹.

W 2013 r. na zadania powiatów z zakresu rehabilitacji społecznej ze środków PFRON (art. 35a ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej) 203 powiaty poniosły wydatki w łącznej kwocie 4.254,9 tys. zł, w 2014 r. – 200 powiatów w łącznej kwocie 4.891,2 tys. zł, w 2015 r. – 209 powiatów w łącznej kwocie 4.379 tys. zł, a wsparciem objęto w 2013 r. łącznie 88.621 osób niepełnosprawnych (w 200 powiatach); 2014 r. – 96.453 (w 218), 2015 r. – 84.678 (w 206). Niewiele powiatów zlecało fundacjom i organizacjom pozarządowym zadania z zakresu rehabilitacji społecznej ze środków PFRON (art. 36 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej): w 2013 r. 26 powiatów w łącznej kwocie 483,8 tys. zł (dofinansowano ogółem 5.831 osób niepełnosprawnych); w 2014 r. 28 powiatów łącznej w kwocie 648 tys. zł (7.507), w 2015 r. 23 powiaty w łącznej kwocie 464,4 tys. zł (11.781).

⁶⁹ Niższa liczba powiatów, które objęły wsparciem osoby niepełnosprawne w danym roku niż liczba powiatów, które dofinansowały zadania sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych wynikała m.in. z otwartego charakteru imprez sportowych oraz braku szczegółowych danych dotyczących liczby osób niepełnosprawnych objętych dofinansowaniem w ramach tych imprez.

Niewiele powiatów wypłacało stypendia sportowe i nagrody pieniężne dla osób niepełnosprawnych, osiągających wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym lub w krajowym współzawodnictwie sportowym, finansowanych z budżetu samorządu powiatu (art. 31 ust. 1 i 2 ustawy o sporcie), przy czym wzrastały zarówno kwota wypłat, jak i liczba sportowców, którzy otrzymali stypendia i nagrody. W 2013 r. 48 powiatów sfinansowało je w kwocie 850,4 tys. zł (318 osobom), w 2014 r. 59 w kwocie 862,8 tys. zł (382 osobom); w 2015 r. 55 w kwocie 1.040,5 tys. zł (410 osobom). Na zbliżonym poziomie powiaty finansowały z budżetu samorządu powiatowego nagrody pieniężne dla trenerów prowadzących szkolenie zawodników niepełnosprawnych osiągających wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym lub w krajowym współzawodnictwie sportowym, tj. w 2013 r. 20 powiatów w wysokości 113,8 tys. zł (268 trenerom), w 2014 r. 23 powiaty – 108,6 tys. zł (295 trenerom), w 2015 r. 22 powiaty – 112,5 tys. zł (266 trenerom). Nagrody pieniężne dla trenerów wyróżniających się osiągnięciami w działalności sportowej i szkoleniowej na rzecz osób niepełnosprawnych, finansowanych z budżetu samorządu (art. 35 ust. 5 ustawy o sporcie) powiaty wypłacały sporadycznie oraz niewielkiej liczbie osób: 10 powiatów w 2013 r. w kwocie 22,9 tys. zł (19 trenerom), dziewięć w 2014 r. – 28,8 tys. zł (17 trenerom), 10 w 2015 r. – 25,4 tys. zł (18 trenerom).

5.6. Wyniki badania ankietowego osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach sekcji sportowych, zawodników niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniu sportowym oraz trenerów i instruktorów sportowych

W ramach kontroli w czterech pzs (PZB, PZK, PZTS, PZSN) oraz w dwóch organizacjach SON (PZSN „Start”, Stowarzyszeniu CROSS) przeprowadzono anonimowe, dobrowolne ankiety wśród osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach sekcji sportowych, zawodników niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniu sportowym, w tym zawodników KN oraz trenerów i instruktorów sportowych, dotyczące m.in. oceny szkolenia sportowego i promocji sportu osób niepełnosprawnych.

1. Z badania ankietowego osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach sekcji sportowych przeprowadzonego wśród 376 uczestników wynika m.in., że:

- 165 ankietowanych (44%) zajęło się sportem za sprawą ludzi, którzy nimi pokierowali, 130 (35%) stwierdziło, że chcieli uprawiać sport, bez względu na trudności, jakie trzeba było pokonać, a 81 (21%) wskazało, że było to dziełem przypadku;
- 233 osoby stwierdziły, iż uprawiają jedną dyscyplinę sportu, 120 dwie–trzy, a 23, że jedną;
- 152 ankietowanych wskazało, iż uczestniczy w zajęciach sportowych dwa razy w tygodniu, 136 – więcej niż dwa razy w tygodniu, a 88, że raz w tygodniu;
- 188 osób (50%) podało, iż w ich miejscu zamieszkania obiekty sportowe dostosowane są do uprawiania sportu przez osoby niepełnosprawne w wystarczającym stopniu, 148 wskazało, że są one dostosowane, ale w niewystarczającym stopniu, a 40, że nie są one dostosowane;
- 221 osób (59%) stwierdziło, że w ich miejscu zamieszkania istnieją obiekty dostosowane do uprawiania aktywności fizycznej i rekreacji przez osoby niepełnosprawne, m.in. trasy rowerowe, urządzenia rekreacyjne w miejscach publicznych np. w parkach; 124 osoby wskazały, że są one dostosowane, ale w niewystarczającym stopniu, zaś 31, że nie są one dostosowane;
- 351 ankietowanych (93%) stwierdziło, iż pzs/organizacja SON zapewniały im odpowiednie warunki do uprawiania sportu, a 25, że nie (7%);
- 355 osób (94%) podało, iż pzs/organizacja SON zapewnia im właściwą opiekę trenerską, 21 osób wskazało jednak, że ta opieka była niewłaściwa (6%);
- 278 osób (75%) stwierdziło, że pzs/organizacja SON zapewnia im właściwą opiekę lekarską i diagnostyczne badania lekarskie, a 93, że takiej opieki i badań nie zapewnia (25%);
- 355 ankietowanych (95%) było zdania, iż uprawianie sportu oraz osiągnięte wyniki sportowe są dla nich satysfakcjonujące i mają wpływ na przebieg rehabilitacji, a 20 osób było odmiennego zdania;
- 285 osób, tj. 76% badanych podało, iż promocja sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych jest w Polsce niewystarczająca, a 88, że wystarczająca. Wśród najbardziej oczekiwanych form promocji sportu i rekreacji wymieniano: 215 osób wskazało transmisje telewizyjne letnich i zimowych IP, 194 kampanie promocyjne w Internecie, 172 – cykliczny program telewizyjny dotyczący sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych w telewizji o zasięgu ogólnopolskim; 152 – cykliczny program telewizyjny dotyczący sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych w telewizji regionalnej (np. raz w tygodniu); 134 – kampanie billboardowe; 120 – transmisje telewizyjne letnich i zimowych IG.

2. Z analizy ankiet złożonych przez 160 zawodników niepełnosprawnych, w tym 134 członków kadry narodowej (84% badanych) wynika m.in., że:

- 70 ankietowanych (44%) podało, iż zajęli się sportem za sprawą ludzi, którzy nimi pokierowali, 64 stwierdziło (40%), że chciało uprawiać sport, bez względu na trudności, jakie trzeba było pokonać, natomiast w przypadku 25 osób (16%) było to dziełem przypadku;
- 108 zawodników stwierdziło, iż uprawia jedną dyscyplinę sportu, 46 dwie–trzy, a sześciu, że więcej niż trzy;
- 118 ankietowanych podało, iż uczestniczy w szkoleniu więcej niż dwa razy w tygodniu, 29 dwa razy w tygodniu, a 13 raz w tygodniu;
- 77 zawodników (48%) podało, iż w ich miejscu zamieszkania obiekty sportowe dostosowane są do uprawiania sportu przez osoby niepełnosprawne w wystarczającym stopniu, 51 wskazało, że są one dostosowane, ale w niewystarczającym stopniu, a 33, że nie są one dostosowane;
- 136 ankietowanych (85%) stwierdziło, iż pzs/organizacja SON zapewniają im odpowiednie warunki do szkolenia sportowego, a 24, że warunki te nie są zapewnione (15%);
- 128 (80%) zawodników uznało, że obiekty sportowe, służące ich codziennemu treningowi są przystosowane i zaopatrzone w sprzęt sportowy do szkolenia zawodników niepełnosprawnych, a 149 zawodników (93%), że obiekty, na których przeprowadzane są zgrupowania są przystosowane i zaopatrzone w sprzęt sportowy do szkolenia zawodników niepełnosprawnych;
- 148 zawodników (93%) podało, iż pzs/organizacja SON zapewnia im właściwą opiekę trenerską, a 12 osób wskazało, że ta opieka nie była właściwa (7%);
- 114 zawodników (73%) stwierdziło, że pzs/organizacja SON zapewnia im właściwą opiekę medyczną i badania diagnostyczne, a 43 że nie zapewnia takiej opieki i badań (27%);
- 137 ankietowanych (86%) wskazało, iż ich zdaniem szkolenie sportowe zawodników niepełnosprawnych razem z zawodnikami pełnosprawnymi może przyczynić się do uzyskiwania przez nich lepszych wyników sportowych, natomiast 23 osoby nie podzieliły tego poglądu;
- 46 zawodników (29%) podało, że zostało objętych programem indywidualnego szkolenia sportowego, 114 osób wskazało zaś, że nie (71%), przy czym 132 osoby (83%) wskazały na potrzebę objęcia tymi programami zawodników KN;
- 67 ankietowanych (43%) było zdania, iż obowiązujące kryteria przyznawania stypendiów sportowych za wyniki sportowe ograniczają uzyskiwanie stypendiów sportowych przez zawodników niepełnosprawnych KN, a 91 (57%) było odmiennego zdania;
- 137 osób (86%) podało, iż promocja sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych jest w Polsce niewystarczająca, natomiast 22, że wystarczająca. Wśród najbardziej oczekiwanych form promocji sportu i rekreacji 111 osób wymieniło transmisje telewizyjne letnich i zimowych IP, 104 – cykliczny program telewizyjny dotyczący sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych w telewizji o zasięgu ogólnopolskim; 79 – kampanie promocyjne w Internecie, 73 – cykliczny program telewizyjny dotyczący sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych w telewizji regionalnej (np. raz w tygodniu), 69 – transmisje telewizyjne letnich i zimowych IG.

3. Wyniki badania ankietowego 81 trenerów i instruktorów sportowych wykazały m.in., że:

- 22 ankietowanych posiada uprawnienia trenera II klasy, ośmiu – I klasy, trzech jest trenerem II klasy i klasy mistrzowskiej, a 48 to instruktorzy sportowi;
- 31 osób stwierdziło, iż treningi sportowców niepełnosprawnych prowadzi raz w tygodniu, 19 osób, że dwa razy w tygodniu, a 31 osób, że więcej niż dwa razy w tygodniu;

- 74 (91%) ankietowanych podało, że pzs/organizacja SON zapewnia im odpowiednie warunki do realizacji treningu sportowców niepełnosprawnych, zaś siedem osób wskazało, że nie zapewnia takich warunków;
- 20 ankietowanych (25%) wskazało, że w ostatnim roku uczestniczyło w szkoleniu kadry trenerów lub instruktorów sportowych organizowanym przez pzs, stowarzyszenie kultury fizycznej lub klub sportowy, prowadzące działalność w zakresie sportu osób niepełnosprawnych, natomiast 61 osób (75%) nie uczestniczyło w takich szkoleniach;
- 72 trenerów i instruktorów (89%) uznało, że obiekty sportowe służące codziennemu treningowi są przystosowane i zaopatrzone w sprzęt sportowy do szkolenia zawodników niepełnosprawnych;
- 71 trenerów i instruktorów (88%) uznało, że obiekty sportowe, na których przeprowadzane są zgrupowania są przystosowane i zaopatrzone w sprzęt sportowy do szkolenia zawodników niepełnosprawnych;
- 31 trenerów i instruktorów (38%) w latach 2013–2016 prowadziło treningi zawodników niepełnosprawnych KN według programów indywidualnego szkolenia sportowego,
- 72 trenerów i instruktorów (89%) uznało, że zawodnicy niepełnosprawni KN powinni być objęci programami indywidualnego szkolenia sportowego (wskazywano wszystkich zawodników KN na IP, IG, MŚ, ME);
- 61 trenerów i instruktorów (77%) stwierdziło, iż ich zdaniem trenowanie sportowców niepełnosprawnych, w tym zawodników KN razem ze sportowcami pełnosprawnymi wpływa na osiąganie przez nich lepszych wyników sportowych, a 18 osób było odmiennego zdania (23%);
- w ostatnim roku treningi sportowców niepełnosprawnych, w tym zawodników KN razem ze sportowcami pełnosprawnymi prowadziło 31 trenerów i instruktorów (39%), zaś 49 takich treningów nie prowadziło (61%);
- 73 trenerów i instruktorów (91%) podało, iż promocja sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych jest w Polsce niewystarczająca, a tylko siedem osób uznało ją za wystarczającą. Wśród najbardziej oczekiwanych form promocji sportu i rekreacji 66 osób wskazało cykliczny program telewizyjny dotyczący sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych w telewizji o zasięgu ogólnopolskim, 60 – transmisje telewizyjne letnich i zimowych IP, 54 – kampanie promocyjne w Internecie, 51 – cykliczny program telewizyjny dotyczący sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych w telewizji regionalnej (np. raz w tygodniu), 43 – transmisje telewizyjne letnich i zimowych IG, 42 – cykliczny program radiowy dotyczący sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych w radiu o zasięgu ogólnopolskim (np. raz w tygodniu).

5.7. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Minister Sportu i Turystyki
6. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
7. Minister Edukacji Narodowej
8. Rzecznik Praw Obywatelskich
9. Rzecznik Praw Dziecka
10. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
11. Komisja Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
12. Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
13. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
14. Komisja Nauki, Edukacji i Sportu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
15. Komisja Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
16. Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych
17. Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
18. Przewodniczący Rady Sportu Osób Niepełnosprawnych w Ministerstwie Sportu i Turystyki
19. Marszałkowie Województw
20. Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji
21. Prezes Zarządu Telewizji Polskiej S.A.
22. Prezes Zarządu Polskiego Radia S.A.
23. Prezes Zarządu Głównego Polskiego Związku Głuchych
24. Prezes Zarządu Głównego Polskiego Związku Niewidomych

**MINISTER
SPORTU I TURYSTYKI**

Witold Bańka

Warszawa, 4 kwietnia 2017 r.

DKN-WK.091.3.2017.PR
UNP: 28487

Pani
Ewa Polkowska
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Szanowna Pani: Pani,

w odpowiedzi na pismo z 22 marca 2017 r. znak: KNO.410.003.00.2016 (P/16/023), zgodnie z art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, niniejszym przedstawiam swoje stanowisko do Informacji o wynikach kontroli *Rozwój sportu osób niepełnosprawnych*.

Odnosząc się do ogólnej oceny kontrolowanej działalności uprzejmie informuję, że w obszarze upowszechniania sportu, Minister Sportu i Turystyki w ramach posiadanych zasobów, wspierał rozwój sportu osób niepełnosprawnych. Zwiększono nakłady na realizację projektów upowszechniających sport osób niepełnosprawnych, z 13,2 mln zł w 2013 r. do 15,5 mln zł w 2016 r., zabezpieczając tym samym odpowiednie warunki rozwoju tego rodzaju sportu.

Przyjmując liczbę uczestników dofinansowanych zadań, jako kryterium oceny kontrolowanej działalności w latach 2013-2016, należy podkreślić, że Minister Sportu i Turystyki, niezależnie od wysokości zaangażowanych środków, miał ograniczony wpływ na liczbę odbiorców projektów zgłaszanych do realizacji przez organizacje pozarządowe. Liczba uczestników dofinansowanych projektów, zależała przede wszystkim od inicjatywy, zaangażowania oraz możliwości finansowych i organizacyjnych beneficjentów Programu Upowszechniania Sportu Osób Niepełnosprawnych.

Odnosząc się do ogólnej oceny kontrolowanej działalności w zakresie promocji sportu osób niepełnosprawnych w latach 2013-2016, należy podkreślić, że z uwagi na niewielkie zainteresowanie organizacji pozarządowych podejmowaniem projektów promujących sport osób niepełnosprawnych, Minister Sportu i Turystyki zabezpieczał na ten cel odpowiednie środki finansowe.

Natomiast odnosząc się do wniosków (nr 1,2 i 3) skierowanych do Ministra Sportu i Turystyki uprzejmie informuję, że:

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

Ad. 1)

Wdrożenie zasad i kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie, premiujących zadania z udziałem największej liczby osób niepełnosprawnych, stoi w sprzeczności z wnioskami zgłoszonymi przez członków Rady Sportu Osób Niepełnosprawnych – przedstawicieli organizacji pozarządowych i jednocześnie beneficjentów Programu Upowszechniania Sportu Osób Niepełnosprawnych. Członkowie Rady wystąpili do Ministra Sportu i Turystyki o zmniejszenie wymaganej minimalnej liczby niepełnosprawnych zawodników imprez sportowych (40 osób), z uwagi na trudności w skompletowaniu, tak licznej reprezentacji. Wniosek będzie przedmiotem obrad Rady na najbliższym posiedzeniu.

Ad. 2) i 3)

Opracowanie i wdrożenie strategii promocji sportu osób niepełnosprawnych, a co za tym idzie zintensyfikowanie działań promujących sport z wykorzystaniem mediów publicznych, w tym m.in. kampanie i filmy promocyjne, jak również kampanie billboardowe, to projekty generujące bardzo wysokie wydatki.

Należy zwrócić uwagę, że roczne wydatki z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej na upowszechnianie sportu osób niepełnosprawnych, w ostatnich latach nie przekraczały kwoty 16 mln zł. W ramach przedmiotowych środków, wspierana była organizacja i prowadzenie zajęć sekcji sportowych, organizacja imprez i obozów sportowych oraz zakup sprzętu sportowego. Uwzględniając wagę i znaczenie działań promujących sport osób niepełnosprawnych, w opinii Ministra Sportu i Turystyki, dysponując ograniczonym budżetem, należy skoncentrować swoje działania przede wszystkim na projektach bezpośrednio skierowanych do niepełnosprawnych sportowców.

Z panimiam

Otrzymują:

1 egz. – adresat,

1 egz. – a/a.

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
KRZYSZTOF KWIATKOWSKI

KNO.410.003.00.2016
P/16/023

Warszawa, dnia 18 kwietnia 2017 r.

Opinia
do stanowiska Ministra Sportu i Turystyki w sprawie informacji o wynikach kontroli pn. Rozwój sportu osób niepełnosprawnych

Stosownie do art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2017 r. poz. 524) przedstawiam opinię do stanowiska Ministra Sportu i Turystyki zawartego w piśmie z dnia 4 kwietnia 2017 r. (nr DKN-WK.091.3.2017.PR).

Najwyższa Izba Kontroli składa podziękowanie Ministrowi Sportu i Turystyki (Minister) za przedstawienie stanowiska do informacji o wynikach kontroli.

NIK podtrzymuje ocenę, że w latach 2013-2015 nie w pełni skutecznie wspierano rozwój sportu powszechnego osób niepełnosprawnych w Polsce, na co znaczący wpływ miała niewystarczająca realizacja priorytetu włączenia społecznego osób niepełnosprawnych. W informacji o wynikach kontroli wskazano oraz pozytywnie oceniono wzrost środków finansowych w 2015 r. w stosunku do roku 2013 (o 12,1%), wykorzystanych na realizację sportu powszechnego osób niepełnosprawnych. Jednocześnie NIK z zadowoleniem przyjmuje informację Ministra o dalszym zwiększeniu nakładów finansowych na sport powszechny osób niepełnosprawnych w 2016 r., co może przyczynić się do polepszenia warunków do rozwoju tego sportu.

NIK nie podziela twierdzenia Ministra, że miał on tylko ograniczony wpływ na liczbę odbiorców projektów, która zależała od beneficjentów. W konkursach i programach ogłaszanych przez Ministra zabrakło zasad premiujących zadania, których efektem jest wsparcie jak największej liczby osób niepełnosprawnych, w stosunku do wartości dofinansowania. Świadczy to o niewystarczających działaniach w celu zahamowania w okresie objętym kontrolą spadku udziału osób niepełnosprawnych w imprezach sportowych i zajęciach sekcji sportowych (odpowiednio o 11,3% i 1,8%). Wniosek NIK dotyczący opracowania oraz wdrożenia zasad i kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie, premiujących zadania realizowane z udziałem jak największej liczby osób niepełnosprawnych w stosunku do wartości dofinansowania nie jest, w ocenie NIK, sprzeczny z wymogiem minimalnej liczby zawodników niepełnosprawnych imprez sportowych, jak również innych form sportu powszechnego, tj. zajęć sekcji sportowych, obozów sportowych. Wskazywany przez Ministra postulat członków Rady Sportu Osób Niepełnosprawnych dotyczący zmniejszenia wymaganej liczby niepełnosprawnych zawodników imprez sportowych, w opinii NIK nie wpływa na możliwość realizacji przedmiotowego wniosku.

NIK zauważa, że promocja sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych była niewystarczającą i nie w pełni skuteczna. Wynikało to m.in. z niskich nakładów na promocję (1% wydatków na sport powszechny i wyczynowy osób niepełnosprawnych), realizowania działań promocyjnych głównie o zasięgu lokalnym i regionalnym skierowanych do wąskiego kręgu odbiorców, co nie pozwalało na skuteczną promocję w mediach. W opinii NIK wniosek dotyczący opracowania i wdrożenia strategii promocji sportu osób niepełnosprawnych, określającej priorytetowe działania o szerokim odbiorze społecznym, jak również wniosek o zintensyfikowanie działań promujących sport oraz aktywność fizyczną osób niepełnosprawnych z wykorzystaniem mediów publicznych i innych form promocji – są zasadne i przyczynią się do większego zainteresowania realizacją projektów promocyjnych.